

ژياني چوار پيشه واکهي ئيسلام

ئيسامي

(شافعي) (أبو حنيفة) (مالك) (أحمد)

خوا ليسان رازي بي

دانانی
نارام عبدالله

چاپی سیئەم 2010

لتحميل كتب متنوعة راجع: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ الثَّقَافِي)

يؤدبنا بمرئياتنا جودها كتييب: سهرهاتنا: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ الثَّقَافِي)

برای دانلود کتابهای مختلف مراجعه: (منتدی اقرا الثقافی)

www.iqra.ahlamontada.com

www.iqra.ahlamontada.com

للكتب (كوردی , عربي , فارسي)

منتدى اثرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

ژيانى
چوار پيشه واکه ی ئيسلام

نيمامى

شافعى ، نه بوحه نيفه ، مالك ، نه حمهد

خوا لييان رازى بى

دانانى

نارام عه بدوللا

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الحمد لله رب العالمين ، و الصلاة و السلام على سيد المرسلين و إمام
المتقين ، سيدنا محمد و على آله و صحبه أجمعين ...
أما بعد ...

خوینهری نازیز : هموومان ده‌زانین که چوار نیمامه گه‌وره‌که‌ی
سه‌رمه‌زه‌به‌کان رۆلتیکی گ‌رنگ و به‌رچاویان بینی له بلاو‌کردسه‌وه‌ی
نهم نایینه پی‌رۆزه ، به‌لام زۆربه‌ی زۆریمان به‌ته‌واوی ژیان و به‌سه‌رهاتی
نهم ریزادارانه نازانین و ناگادار رووداوه‌کانی سه‌رده‌می نه‌وان نین ،
بۆیه به‌ پی‌ویستم زانی نهم چه‌ند لاپه‌ره‌یه بنوووسم له‌سه‌ر ژیان و
به‌سه‌رهاتی نهم چوار نیمامه به‌رپۆزه ، به‌ نیمامی شالفیم ده‌ست پت‌کرد
چونکه زۆربه‌ی خه‌لکی کوردستان له‌سه‌ر مه‌زه‌یی نه‌و به‌رپۆزه‌ن .
له‌خوا‌ی گه‌وره ده‌پارتمه‌وه نهم کاره‌م قه‌بول بکا و له‌ من و دا‌یک و
باوک و ماموستا و خو‌شه‌ویستام خو‌ش بی ... آمین .

(١)

ئيمامى

شافعى

ناوی نیمام

ناوی موحه ممدی کورپی نیدریسی کورپی عهباسی کورپی عوسمانی کورپی شافعی کورپی نئسائی کورپی عوبیدی کورپی عهد یهزیدی کورپی هاشمی کورپی عهد ولوتتلیبی کورپی عهد منافی کورپی قوصی قورهشی مرتتلیبی شافعی حیجازی مه ککیه ، له بایره گهوره کئی عهد مناف ده گاتوه یتهمبهر ﷺ ، کونیه کئی : نهو عهدیلایه .

ناوناوی شافعی له بایره گهوره کئی (شافع) بزوی هاتوره که به بچووکی یتهمبهری ﷺ بینوه و نئسائی - باوکی شافع - له دواى جهنگی به در موستان بووه .

دایکی نیمامیش له تیره نهزده و ناوی : فاتیمه کچی عهد ولولای کورپی نهلمه سنی کورپی نهلمه سینی کورپی نیمامی عمل کورپی له بی تالیبه خواله همرویان رازی بی .

له دایک بوونی

له مانگی ره جهی سالی ۱۵۰ ی کزچی له شاری غززه نیمامی شافعی له دایک بووه ، هیشتان تممنی زور بچووک برو که باوکی وهلاتی کرد ، که گه بیته تممنی دوو سالی دایکی نارده بوه شاری مه ککه تاره کو لهوی گهوره بی ، که له شاری مه ککه نیشته جی برو و تممنی گه بیته حموت سالی فورنانی پیروزی له بهر کرد و له تممنی ده سالی هموو موته منی نیمامی مالکی له بهر کرد !!

لهسره تا کانی تمهنی زۆر حمزی له شاعر و نهدهب بوو ، بهلام روو تیکردنی بۆ زانستی لایینی لهبهر چهند ههژمیک بوو که ئهمانهن :

۱- موصعبی کوری عهدوللای زوبهیری لهرمووهتی : نیمامی شالعی له سهرهتای ژبانی زۆر حمزی له شاعر و رووداوه کانی عهدهب دهکرد ، روژنکیان له گمان قوتابیهکی باوکم لهسر ولاغئیک بوون ، لهناکاو نیمامی شالعی دیره شاعرینکی وت ، قوتابیهکی باوکم ههتی وت : په کینکی وه کو تۆ خۆی بهم جۆره شتانه خهریک دهکات !! بۆچی خۆت له (فقه) شارهزا ناکهی ؟!

۲- نیمامی شالعی لهرمووهتی : لهسهرهتای ژبانم زۆر حمزم له شاعر بوو ، روژنکیان لهسر جینگایهکی بهرز دهرۆشتم له مینا ، لهناکاو گوتم له دهنگیک بوو لهداواهم لهبوت : خۆت خهریک بکه به (فقه) و شرع ! که ناوڕم داوه کهسم نهیبی !!

۳- نیمامی حومهیدی لهرمووهتی : نیمامی شالعی لهرمووی : جارنکیان موسلیمی کوری خالیدی زههلی منی بینی و لتی پرسم : تۆ خهلکی کوئی ؟ وتم : خهلکی مهکهکم .

لهرمووی : ئیستا له کوئی دادهنیشی ؟ وتم : له خهیف^۱ .

لهرمووی : نهی له چ تیره بهکی ؟ وتم : عهد مەناف .

لهرمووی : بهخوا شتیکی چاکه ! بهراستی خوای گهوره شهرف و گهورهیی ههتی بهخشی ... بۆچی نهو تینگه بهشتهت بۆ (فقه) و شرع تهرخان ناکهی ... نهی بۆ تۆ باشه نه ؟ !!

^۱ خهیفکه له خاری مهکهکه .

لهبەر نەم هەزبانە نێمامی شافعی روی کردە زانستی نایین و لە خزمەت نێمامی موسڵیمی کورێ خالید دەستی کرد بە داواکردنی زانست .

بەلام لەبەر دەست کورتی و هەژاری زۆر بە زەحمەت نەیتوانی داوای زانست بکات ، بەلام هەر خۆی لەرموووەتی : هەر کەسێ داوای زانست بکات بەهەژاری و خزمەت کردنی زانایان زۆر چاک فێر دەبێ .

بەم حالە نێمامی شافعی لەلای نێمامی موسڵیمی زەنجی دەستی بە خۆتێدن کرد ، تا لە تەمەنی پانزە سالی موسڵیم رێی پێدا لەتوا بدا و پێی لەرموو : ئەی موحەممەد : لەتوا بدە ، بەراستی تۆ شایەنی لەتوا دانی !!!

ئینجا چوووە لای نێمامی مالک لە شاری مەدینە یەرۆز ، بەلام پێش ئەوەی بەرێ بکەوێ بۆ مەدینە چوووە لای والی^۱ شاری مەککە و داوای ئی کرد نامەبەک بنوروسی بۆ نێمامی مالک و نامەبەک بۆ والی شاری مەدینە تاوەکو یارمەتی بدات بچیتە خزمەت نێمامی مالک .

لەبەر ئەوەی والی مەککە نێمامی شافعی زۆر خۆش دەویست داواکاریەکی جێبەجێ کرد ، نێمام بەدڵ خۆشێوە بەرێکەوت بۆ شاری مەدینە .

کە گەشتە ئەو شارە هەردوو نامەکە دا دەست والی شاری مەدینە ، کاتێک والیەکە نامەکە خۆتێدەووە ، سەیری نێمامی شافعی کرد وتی : کورێ شیرینم : سۆتێد بەخوا ئەگەر والی مەککە داوای ئی کردبوو مایە لە مەدینە بۆ ناو مەککە بە پێیان بڕۆم ، زۆر لام ناسانەر بوو ئەوەی بچم بۆ لای نێمامی مالک .

نێمام لەرموی : دەتوانی بیهێتی بۆ ئێرە !!!

والیەکە وتی : نەخێر !! لەوانەبە رێگەمان پێ بدات چارەمان پێی بکەوێ لە مالتی خۆی ... بەمەر حال با بچین بۆ مالتی .

² وەه : پارێزگار .

همردوکیان چورن بز لای نیمامی مالک ، که گه‌بشته مال‌ه‌ک‌ه‌ی به‌کتک له پساوانی
والی له‌ده‌ر‌گ‌ای دا ، د‌و‌ای کم‌تیک خ‌ز‌م‌ت‌ک‌ار‌ن‌کی ره‌ش پ‌ن‌س‌ت ه‌ات‌ه د‌ه‌ر‌ه‌ه .

والی پتی وت : به‌گ‌وره‌ت بلتی والی له‌ب‌ه‌ر د‌ه‌ر‌گ‌ای ت‌ز‌ب‌ه !!!

خ‌ز‌م‌ت‌ک‌ار‌ه‌که چ‌و‌ه ز‌و‌ر‌ه‌ه ، د‌و‌ای کم‌تیک ه‌ات‌ه د‌ه‌ر‌ه‌ه و وتی : گ‌ه‌ر‌ه‌م د‌ه‌س‌تی :
نه‌گ‌م‌ر پ‌ر‌س‌ی‌ار‌ت ه‌م‌ه‌ه ب‌ی‌ن‌و‌س‌ه تا وه‌ل‌ام‌ت ب‌د‌ه‌م‌ه‌وه ، نه‌گ‌م‌ر بز گ‌و‌ی گ‌ر‌ت‌نی ف‌ر‌م‌و‌ود‌ه

ه‌اتی ، به‌خ‌و‌ت د‌ه‌ز‌انی ک‌ه‌ی ف‌ر‌م‌و‌ود‌ه د‌ه‌گ‌ی‌ر‌م‌ه‌ه !!!

والی وتی : ب‌ر‌ز پ‌تی بلتی : ن‌ام‌ه‌ی‌ک‌ت بز ه‌ات‌و‌ه له والی ش‌اری م‌ه‌ک‌ک‌ه .

ل‌م ک‌ات‌ه خ‌ز‌م‌ت‌ک‌ار‌ه‌که چ‌و‌ه ز‌و‌ر‌ه‌ه و ک‌ور‌س‌ی‌ن‌کی ه‌ی‌نا د‌ه‌ر‌ه‌ه و د‌ای‌نا ، د‌و‌ای
کم‌تیک نیمامی مالک ه‌ات‌ه د‌ه‌ر‌ه‌ه ، پ‌ی‌او‌ن‌کی د‌ر‌ی‌زی خ‌او‌ن ه‌ه‌ی‌ه‌ت و س‌ام‌ت‌کی ز‌ز‌ر

ب‌و ، ه‌م‌ر که د‌ان‌ی‌ش‌ت والی ش‌اری م‌د‌ی‌ن‌ه ن‌ام‌ه‌ک‌ه‌ی دا د‌ه‌س‌تی ، که نیمامی مالک
ن‌ام‌ه‌ک‌ه‌ی خ‌و‌ی‌ن‌د‌ه‌وه گ‌ه‌ر‌ان‌د‌ی‌م‌ه‌ه د‌ه‌س‌تی والی و وتی : س‌ب‌ح‌ان الله !!! و‌ای لی ه‌ات‌و‌ه

ز‌ان‌س‌تی پ‌ت‌م‌ه‌ب‌ه‌ری خ‌وا ﷺ به (واسطه) وه‌ر‌ب‌گ‌ی‌ر‌ی !!!

که والی ن‌ه‌م‌ه‌ی ب‌ی‌س‌ت ، ج‌ور‌ن‌ه‌ت‌نی نه‌ک‌ر‌د وه‌ل‌ام‌ی ب‌د‌ات‌م‌ه‌ه !!! ل‌م ک‌ات‌ه نیمامی ش‌اف‌عی
ه‌ات‌ه پ‌ت‌ش‌و‌ه و ف‌ر‌م‌و‌وی : خ‌و‌ای گ‌ه‌وره چ‌اک‌ت ب‌کا ، م‌ن ک‌اب‌ر‌ای‌ه‌ک‌م له ت‌ی‌ر‌ه‌ی ع‌ه‌ب‌د

م‌ه‌ن‌اف‌م و ن‌او‌ا و ن‌او‌ام ب‌ه‌س‌ر ه‌ات‌و‌ه

که نیمامی مالک گ‌و‌تی ل‌م‌ه‌ه ب‌و ، ق‌س‌ه‌ک‌انی نیمامی ش‌اف‌عی ز‌ز‌ر پ‌ی خ‌و‌ش ب‌و ، ل‌تی
پ‌ر‌سی : ن‌او‌ت چ‌ی‌ه ؟

ن‌ی‌ام ف‌ر‌م‌و‌وی : م‌و‌ح‌م‌م‌د .

ن‌ی‌ام‌ی مالک ف‌ر‌م‌و‌وی : نه‌ی م‌و‌ح‌م‌م‌د : له خ‌و‌ای گ‌ه‌وره ب‌ر‌سی و خ‌و‌ت له گ‌و‌ن‌اه
ب‌ه‌ار‌ی‌زه ، چ‌ون‌که ت‌ز د‌ه‌بی به خ‌او‌ن پ‌له و پ‌ای‌ه‌ی‌ه‌کی ب‌م‌ر‌ز ، م‌ن‌ی‌ش ن‌ه‌ی‌ن‌م خ‌و‌ای گ‌ه‌وره

ن‌و‌ر‌ن‌کی له‌د‌ل د‌ان‌ای ، نه‌ک‌ه‌ی به گ‌و‌ن‌اه‌ک‌ان ب‌ی‌ک‌و‌ز‌ن‌ی‌ه‌ه !!

ن‌ی‌ام‌ی ش‌اف‌عی وتی : گ‌و‌ی ب‌ی‌س‌ت و گ‌و‌ن‌ر‌ای‌ل‌م .

ن‌ی‌ام‌ی مالک ف‌ر‌م‌و‌وی : ب‌ه‌ی‌انی وه‌ر‌ه ل‌ام تا‌ک‌و م‌و‌ه‌ت‌ن‌ه‌ک‌م ب‌ل‌و‌نی .

بۆ بەیانی نیمامی شافعی چووه خزمەت نیمامی مالک ، نیمامی مالک ویستی
موهتته کهی بخوینی بەلام نیمامی شافعی بی وت : من ئەم کتیبەم لەبەرە !!

نیمامی مالک لەرمووی : بۆم بخوینەوه !!

نیمامی شافعی دەستی کرد بە خویندەنەوهی موهتته کهی نیمام ، ناوه. ناوه. ئەوهستا
ئەوهک نیمامی مالک بێزار بووی ، بەلام نیمام دەیفەرموو : بخوینە ... بەراستی
خویندەنەوه کەت زۆر خۆشه !!!

بەم جۆرە نیمامی شافعی بوو بە قوتابی پیشەوای مەدینە .

نیمامی شافعی لەرموویەتی : نیمامی مالک مامۆستا و فێرکەری منە ، ئەرم کردە
بەلگە لەنێوان من و خوای گەورە .

دوای ئەوهی ماوه بەکی زۆر لە لای نیمامی مالک ماوه ، لێزی لێ خواست بچیت
بۆ شاری بەغدا ، نیمامیش رتی پێدا و ولاغیکسی بۆ کەری تا سەفەرە کهی ئەنجام
بدات .

کە نیمام گەبشتە شاری بەغدا زۆر گفتوگۆی لە گەل زاناپانی غیراق کرد بە تاییەتی
لە گەل نیمامی موحمەدی کوری حەسەنی شەیبانی قوتابی نیمامی ئەبو حەنیفە ، کە
موحمەد زانی نیمام زۆر شارەزایە ، بردیەوه مالتی خۆی و رتی پێدا کتیبەکانی بۆ
خۆی بنووسی .

دوای ماوه بەکی زۆر مانەوه لەم شارە پر عەلم و زانستە نیمامی شافعی بریاری دا
بگەریتەوه شاری مەدینەیی پەرۆز ، کە گەراوه ئەم شارە ، بینی نیمامی مالک لە
مزگەوت دانیشتووه لە نێو قوتابییەکانی ، کە نیمامی مالک قوتابییە زێرە که کهی خۆی
بینی ، لە جینگای خۆی هەلساوه و لەباوهشی خۆی نا !!

ئەجگارە نیمام لەلای مامۆستا کهی ماوه تا نیمامی مالک وەفاتی کرد لە سالی ۱۷۹ی
کۆچی .

نیمام لهرموویه‌تی : من پیری کتیم زۆر به‌همنی هه‌لته‌داوه کاتیک له خزمه‌ت
 نیمامی مالک ده‌بووم له‌بهر هه‌یه‌ت و گه‌وره‌یی مامۆستا کهم !!!
 دوا‌ی نهمه نیمامی شافعی جارێکی تر چووه شاری به‌غدا له سالی ۱۹۸ ی کۆچی ،
 نینجا دوا‌ی سالی ک چووه میسر و ههر له‌موی ماوه تا وه‌لاتی کرد .

نایا هیج فهرمووده هاتووه ده‌رباره‌ی نیمامی شافعی ؟

نیمامی نین حه‌جده‌ری عه‌سقه‌لانی لهرموویه‌تی : دوو فهرمووده هاتووه ده‌رباره‌ی
 نیمامی شافعی :

۱- حه‌ززه‌تی نین مه‌سه‌ود خورا لیتی رازی بی لهرموویه‌تی : پتقه‌مه‌بر ﷺ
 لهرموویه‌تی : (لَا تَسْبُوا قُرَيْشًا ، فَإِنَّ عَالِمَهَا يَمْلَأُ الْأَرْضَ عِلْمًا)^۳ .

نهم فهرمووده‌یه نیمامی نه‌بو داوودی ته‌بالسی له موسته‌ده‌که‌ی خۆی و نیمامی نه‌بو
 نوعیم له حه‌لیه‌که‌ی و نیمامی به‌یه‌قه‌ی ته‌خریجیان کردووه ، له نيسناده‌که‌ی
 له‌له‌نزری کوری مه‌عه‌ده‌ هه‌یه ، نیمامی نین حه‌یبیان به باوه‌پێکه‌رای داناو ، نیمامی
 نه‌بو حاتم لهرموویه‌تی : لهرمووده‌کانی ده‌نوسرین ، نیمامی نه‌سائیش به بی هه‌تزی
 داناو .

نهم فهرمووده‌یه له رېوایه‌تی حه‌ززه‌تی نه‌بو هوربه‌په‌ش هاتووه به نيسنادیکي بی هه‌ت ،
 له رېوایه‌تی نیمامی عه‌لیش هاتووه که نیمامی نابوری ته‌خریجی کردووه ، له
 رېوایه‌تی حه‌ززه‌تی نین عه‌باسیش هاتووه که نیمامی نه‌بو نوعیم ته‌خریجی کردووه

^۳ واته له‌سی نا‌هه‌ین به قورمه‌ش مه‌تین ، چونکه زانا‌ه‌کی وایان ئی په‌یدا ده‌بی زانسه‌که‌ی هه‌موو زه‌ری
 ده‌گرته‌وه .

به نيسناديك پياوه كاني هموو پياوى فرموده‌ى صحیحن تهنيا نيسماعیلی كوری
موسلیم نه‌بی که هندی قسه‌ی دهرباره‌ی کراوه .

نیمامی به‌یهقی فرموده‌تی : نه‌گبر رنگاکانی نم فرموده‌یه پچنه پان بهک به‌یهز
ده‌بی و دهرانری به‌سلی هه‌یه .

۲- پیغمبر ﷺ فرموده‌تی : (إِنْ أَلَّهِ يَبْعَثْ لِهَذِهِ الْأُمَّةِ عَلَى رَأْسِ كُلِّ مِائَةِ سَنَةٍ مَنْ
يُجَدِّدُ لَهَا دِينَهَا)⁴ .

نم فرموده‌یه نیمامی نه‌بر داوود و نه‌لحه‌سینی کوری سولیان له‌ موسسه‌ده‌که‌ی
خوی و نیمامی حاکم و نیین عه‌دی له‌ پیشه‌کی کامیله‌که‌ی خوی ته‌خو‌یجیان
کردوه .

نم فرموده‌یه به‌یهزه ، نیمامی نه‌حده‌ فرموده‌تی : له‌سه‌ده‌ی به‌که‌م خلیفه
عومهری کوری عه‌بدولعه‌زیز بوو ، له‌سه‌ده‌ی دووه‌میش نیمامی شافعی بوو .

موحه‌مه‌دی کوری عه‌لی فرموده‌تی : گویم له‌ زاناکانی خو‌مان بوو ده‌یانفه‌رموو
له‌سه‌ده‌ی به‌که‌م خلیفه‌ عومهری کوری عه‌بدولعه‌زیزی بوو ناینی نوی کردوه ،
له‌سه‌ده‌ی دووه‌میش نیمامی شافعی بوو .

⁴ واته‌ بی‌ گومان عوای گموره له‌ سه‌ره‌نای همر سه‌ده‌به‌ک زانابه‌کی وا بز لو‌گه‌تم ده‌نیری لاینه‌که‌مان بز نوی
بکالوه .

میخنده‌تی نیمام

که نیمام نابابانگی دهر کرد به زانست و تهلوا له یهمن ، زور کس نیره‌یی بی برد و چند بوختانیکیان بی کرد به‌وهی دزابه‌تی خلیفه ده‌کات ، بزبه خلیفه هارونی ره‌شید فرمانی دا نیمام دستگیر بکری .

دوای ماویه‌ک نیمام دستگیر کرا و بردرا بز لای خلیفه ، که هاته لای فرمووی : السلام علیکم یا امیر المؤمنین و برکاته ...

خلیفه وتی : و عليك السلام و رحمة الله و برکاته ... سوننت به‌جی ده‌گه‌ینی که سلام کردنه ... به‌لام واجبتک جیده‌هیتی که گورایمتی منه !!!

نیمام فرمووی : نهی نه‌میری نیمانداران : تو منت نه‌مین کرد کاتیک وه‌لامی سه‌لامی منت داوه .

خلیفه وتی : نهی بزچی دزمان ده‌وهستی !!!

نیمام فرمووی : من قسم بی ناکری له‌گمل نهو همورو کزت و زنجیره‌ی که میان بی به‌ستوه ، نه‌گهر فرمان بده‌ی له‌سهرم لابه‌ن زور چاکه .

خلیفه‌ش فرمانی دا کزته‌کی بکه‌نوه ، نیمام فرمووی : ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا ﴾ ، من نهو کسه نیم دزابه‌تی خلیفه‌ی موسلمانان بکم ، له‌مه بوختانیکه پیم کراوه ، تو خلیفه‌ی موسلمانانی و ناموزای پیغمبری خوی ﷺ .

خلیفه که له‌م فسانه‌ی بیست زور دلی خوش بو و وتی : خهم مه‌خو و مه‌ترسه !! زانسته‌کات چونه دهراره‌ی کتینی خوی گه‌وره ؟

نیمام فرمووی : له‌کامه کتیب پرسارم لی ده‌که‌ی ؟ خوی گه‌وره زور کتینی هیناوه‌نه خواره‌وه !!

خليفة وتی : نالهرین !! من پرسپارت لی ده کم دهر باره ی فورانی پیروز که بز
ناموزام هاتوته خواره وه⁵ .

نیمام فرمووی : زانسته کانی فوران زرن له کامه بان ده پرسی ؟
نینجا زانسته کانی فورانی بهک به کی بز شی کرده وه ، خلیفش سه رسام بوو بهم
زانسه ی نیمام ههیدی .

دوای نعهه خلیفه جزرها پرسپاری ناراسته ی نیمام کرد ، لهویش وهلامی
تیروتسه لی ده داوه .

له دوایی خلیفه وتی : ناموز گاریم بهک نهی شالهی ؟
نیمام ناموز گاریه کی ناوای خلیفه کرد که وای لی بکات بگری !!
هارونی رهشید ویستی پاداشتی بداته وه ، بهلام نیمام فرمووی : نه خیر نه میری
نیمانداران : من کری لهسه ناموز گاریم وهر ناگرم !!
پاشان روخته تی له خلیفه خواست پروا ، هارونیش رتی بی بدا .

⁵ مهبسی پنهمبری خرابه ، چرنکه هارونی رهشید له لهوه ی لمامی ههباسی ماسی پنهمبره .

مامۆستاکانی ئیمام

ئیمامی شافعی زۆر مامۆستای هه‌بوو ، ئهمانه ناری ههندێکیان :

- ئیسماعیلی کوری قوسته‌نتین : ئیمام قورئانی پیرۆزی له لا خوتند .
- ئیمامی سولفانی کورپی عویه‌نه .
- ئیمامی موسلیمی کورپی خالیدی زه‌نجی .
- ئیمامی مالک .
- ئیبراهیمی کورپی سعیدی ئەنصاری .
- عه‌بدوللای کورپی نافع .
- هیشامی کورپی یوسف .
- وه‌کیمی کورپی جه‌راح .
- ئیسماعیلی کورپی عوله‌یه .
- موحه‌مه‌دی کورپی عدلی .
- سوله‌یمانی کورپی عمر .
- له‌یوویی ره‌معلی .
- عه‌بادی کورپی عه‌وام .
- وه‌لی خوای گه‌وره‌ فوزه‌بلی کورپی عیاز .
- په‌حیای کور سعیدی قه‌تتانی له‌مووه‌دناس .
- یوسفی کورپی له‌سوه‌د .
- چه‌ندنه‌ین مامۆستای تر .

قوتابیه‌کانی نیمام

- زۆر قوتابی له ژێر دهستی نیمامی شالمی برون به زانای گهوره ، لهوانه :
- نیمامی له‌حمد : که په‌کێکه له‌سه‌ر مه‌زه‌به‌کان .
 - نیمامی حومه‌یدی : که مامۆستای نیمامی بوخاریه .
 - نیمامی نه‌بو عوبه‌ید : که نیمامیکی گه‌وره‌ی زمانی عه‌ره‌یه .
 - نیمامی بوه‌یتی .
 - نیمامی نه‌بو سه‌ور .
 - نیمامی ره‌به‌می مورادی .
 - نیمامی زه‌غفه‌رانی .
 - نیمامی موزه‌نی .
 - نیمامی حه‌رمه‌له‌ی کورپی په‌حیا .
 - نیمامی که‌راپه‌سی .
 - نیمامی ره‌به‌می جیزی .
 - ئه‌بن عه‌بدوڵه‌ که‌م .
 - نیمامی نه‌صمه‌عی : که په‌کێکه له‌ نیمامه‌کانی زمانی عه‌ره‌یی .
 - نه‌حمدی کورپی حه‌ججه‌جی مه‌روه‌زی : که مامۆستای نیمامی بوخاریه .
 - له‌سماعه‌یلی رازی .
 - نه‌خاریسی کورپی سه‌ره‌جی قه‌فقال .
 - خه‌لیدی کورپی له‌زاری نه‌یلی .
 - سوفاینی کورپی سه‌عه‌یدی حه‌باب .
 - نه‌بو نه‌یوی به‌غدادی .

- نیمامی نهبو حاتمی سیجہستانی فرمودناس .
- عہدولرہ جانی کوری مہدی فرمودناس .
- نیمامی نین ہیشام خواہنی سرہ بہناوبانگہ کہ .
- قوتہیبہی کوری سعیدی بدلہخی .
- نہصری مہککی .
- نہبو شہیبی میسری .

ژن ہینانی

لہدوای وہفات کردنی نیمامی مالک ، نیمامی شافعی حمیدہی کچی نالعی
 نہوہی نیمامی عوسمانی کوری عہلفانی کرد بہ ہاوسہری و خوای گہورہ چوار
 منالی پی بہخشین :

- ۱- موحممد نہبو عوسمان : ہوو بو قازی جہزیرہ و لہگن نیمامی نہحمہد
 کوزورہ ، لہسالی ۲۴۲ی کزچی وہفاتی کرد .
- ۲- موحممد : بہ بچووکی مرد .
- ۳- فاتیمہ .
- ۴- زہینہب .

سَلِّ الْعَالِمَ الْمَكِّيَّ هَلْ لِي تَزْوِيرٌ
 وَ ضَمِّ لِمُشْتَاقِ الْفَوَادِ جُنَاحٌ^٦
 نیمام وهلامی داوه و همرموی :
 مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ يُذْهِبَ الثَّقَى
 تَلَّاصُقُ الْكِبَادِ يَهْنُ جِرَاحٌ^٧

فوتایه کانی نیمام هیچ لهم قسانه نه گه‌بشتن و لیبان پرسى نهم کابرایه چی وت ؟
 نیمام همرموی : نهو پیاره پرسپاری لموه ده کرد نایا ماچ کردنی ژنی خزی له
 مانگی ره‌مزان رۆژوو به‌تال ده کات یان نا ؟
 منیش وتم : نه‌خیر .

فوتایه کان یه‌کیکیان نارده دواى پیاره که تا لئی بیرسی له مه‌به‌سته‌که‌ی لمو
 دیره شیعه ، له‌ویش وتی : مه‌به‌ستم ماچ کردنی ژن بوو نایا رۆژوو به‌تال ده‌کا
 یان نا ؟

فوتایه کان زۆر سهرسام بوون به‌زیره‌کی و تیگه‌بشتی مامۆستایان .

● نیمام همرموویه‌تی : قورنانی بی‌رۆزم خوینده‌وه و ههموو تیگه‌بشتم و زانیم
 مانای چیه ته‌نیا دوو وشه نه‌بی نه‌مزانی مانایان چیه : یه‌کیکیان نهم نایته‌یه :
 ﴿ وَ قَدْ خَابَ مَنْ ذَسَّاهَا ﴾ .

● نیمامی حومه‌یدی همرموویه‌تی : هه‌ندی جار نیمامی شالعی پرسپاری وا
 قورس و گرانی لی ده‌کردین و ده‌به‌هرموو : ههر که‌سی وه‌لامی داوه
 دیناریکی بی ده‌به‌خشم !!

پرسپاره که نه‌وه‌نده قورون بوو نه‌مانده‌زانی وه‌لامه‌که‌ی چیه !!؟

⁶ والله : پرسپار له زانای عه‌لکی شاری مه‌که‌که به‌که : لایا سهردالی خۆشه‌یوست و له‌هاوه‌هه‌شانی حهرامه ؟

⁷ والله : په‌نا به‌خوا په‌که‌هه‌نوسالی دوو جه‌رگی بره‌نبار له‌قوای مرۆڤ نه‌هتلی و که‌سی به‌کاته‌وه . !!

کتبہ کانی نیمام

ماموستا عبدالرہمٰنی دوجہیلی دہلی : نیمامی شافی زیاتر لہ ۱۵۰ کتبی دانارہ .

نمانش ناوی ہندی لہ کتبیہ کانیہ تی :

- ۱- الأم .
- ۲- الرسالة .
- ۳- اختلاف الحدیث .
- ۴- الإملاء الصغیر .
- ۵- الأمالی الکبری .
- ۶- مختصر الربیع .
- ۷- مختصر المزنی .
- ۸- مختصر البوطی .
- ۹- کتاب الجزیة .
- ۱۰- مجمع الکالی .
- ۱۱- عیون المسائل .
- ۱۲- البحر المحیط .
- ۱۳- الجامع الکبیر .
- ۱۴- الإختصار .
- ۱۵- المسند .
- ۱۶- السنن .
- ۱۷- الحججة .

- ١٨- الفقه الأكبر .
- ١٩- أحكام القرآن .
- ٢٠- كتاب الجزية .
- ٢١- كتاب علي و عبدالله .
- ٢٢- إبطال الإستحسان .
- ٢٣- بيان الفرض .
- ٢٤- اختلاف المراقبين .
- ٢٥- جماع العلم .
- ٢٦- صفة الأمر و النهي .
- ٢٧- فضائل قریش .
- ٢٨- أدب اقاضي .
- ٢٩- المنشورات .
- ٣٠- التلقيح في علم القيافة .
- ٣١- التمهيد في أصول التوحيد .
- ٣٢- كتاب السبق و الرمي .
- ٣٣- تعظيم قدر الصلاة .
- ٣٤- كتاب إثبات النبوة .
- ٣٥- الكتاب الجديد .
- ٣٦- منافع القرآن .
- ٣٧- ديوانی شیعره کھی^٨ .

^٨ ہم کتباتہ لہامی نوبہوی لہ (المجموع) و مامزستا لہماہل ہوسف لہ پتہ کھی دیوانی لہامی شاعری و لہین ہدایت لہ (طبقات الشافعیة) و مامزستا عادل نوبہیز لہ لیکڑ لہنوبہ کھی ہمسعدا و حاجی عملیہ لہ .

زنجیره‌ی زانستی نیمامی شافعی

نیمامی شافعی له‌لای نیمامی موسلمی کورپی خالیدی زهنجی خویندووه ،
نه‌ویش له لای عیگریمه و مرجاهیدی خویندووه ، نه‌وانیش له‌لای حه‌زرتی نین
عه‌باسیان خویندووه خوا لئی رازی بی نه‌ویش صه‌حابه‌یکی به‌رزی یتهمبهره
ﷺ .

نه‌حوال و که‌راماتی نیمامی

* جارنیکان نیمامی شافعی یتهمبهری بینی ﷺ له‌خه‌ودا ، یتهمبهر ﷺ لئی
پرسی : تو کورپی‌کنی ؟

نیمام وتی : من له نه‌وه‌ی تو مه نه‌ی یتهمبهری خوا .

یتهمبهر ﷺ فرمووی : لیم نزیك به‌وه .

نیمامی شافعی له جه‌نابی نزیك بزوه و یتهمبهر ﷺ هندی له تفی پیروزی
به‌سه‌ر زمان و لئوی نیمامی شافعی داهینا و پیی فرموو : برزو خوای گه‌وره
پیروزت بکات .

• کاتیک نیمام له مه‌ککه بوو و هیشتا منال بوو ، له‌وه‌نده قورلانی به‌ده‌نگینکی
خوش نه‌خوینده‌وه زانایانی شاری مه‌ککه له‌پانفرموو : با بچینه لای نهم
منداله قورلانغان بو بخویتی تا‌کو که‌میک بگرین !!

(کشف الظنون) نیمامی نین حه‌جهر له (توالی الفاسیس) و له‌ره‌له‌یدانی لازی له لیکرتنه‌وه‌که‌ی به‌سه‌ریدا
باسیان کردوون .

که دههاتنه لای و قورلانی بۆ دهخویندن ، همموویان دهستیان به گریان دهکرد و له هژش خۆیان دهچوون !

• نیمام له شهو و رۆژنکدا خهتیکی قورلانی دهخویند ، بهلام له مانگی رهمهزان ٦٠ جار خهقی دهکرد .

• نیمام شهوانی کرد بوو به سی بهش :

له بهشی په کم کتیی دانه نا .

له بهشی دووهم شهونویزی دهکرد .

له بهشی سیهه نهخهوت !!

• نیمامی شافعی به رهبعی مورادی لهرموو : لهدوای من ، تو کتیه کاتم ریوایهت دهکهی و بهخهتک راده گهینهی .

نهم قسهیهی نیمام وهکو خۆی دههجوو ، رهبعی مورادی دوای وهفات کرنی نیمام نزیکهی ٦٦ سالن کتیه کانی نیمامی دهگیراوه و خهتک نهینوسیهوه ، تاوهکو وای ئی هات پیش دههراگی پر دهبوو له خهتک بۆ گوئی گرتن له کتیه کانی نیمام .

• جاریکیان نیمام پرسیاری ئی کرا دههبارهی لهرموودهیهک ، نهویش وهلامی داوه ، په کتیک له دانیشتون وتی : نهی تو چی دهلتی !؟

لهم کاته نیمام دهستی بهلهرزین کرد و لهرمووی : چ لاسمانیک له ژنیر خۆی دامدهنتی و چ زهویهک لهسهه خۆی رام دهگری نهگهه من لهرموودهیهک بگێرمهوه و به پینچهوانهی ههتس وکهوت بکهم .

• نیمامی موزهنی لهرموویهتی : هیچ کسێ وهکو نیمامی شافعی نهبوو لبه بهخشیندا ، جاریکیان خزمهتکارێک هاته لای و پنی وت : گهورهم نهو پارهیهی به دیاری بۆ جهناپت ناردوووه .

پاره‌کش له‌ناو کیسه‌یه‌ک بوو ، نیمام پاره‌که‌ی وهرگرت و له‌ناو شوینکی جل
وبه‌رگی خوی دانا ، ماوه‌به‌کی کم پیچوو پیاویک هاته خزمه‌تی و فهرمووی :
قوربان : هدر نیستا ژنه‌کم منالی بووه و هیچم نیه بوی سهرف بکم .
نیمامیش یه‌کسهر نهو پاره‌یه‌ی ناو کیسه‌که‌ی پی به‌خشی و هیچی بز خوی
نه‌گیراره !!

● نیمامی شافعی به‌بوه‌یتی فهرموو : تو له‌ناو کۆت و زنجیری ناسن دهمری !!
له‌دوای وه‌فات کردنی نیمام نه‌م قسه‌یه‌ی هاته جی ، نه‌وه‌بوو نیمامی
بوه‌یتیان ده‌ستگیر کرد و به‌ندیان کرد تاوه‌کو له‌ناو کۆت و زنجیره‌که‌ی
وه‌فاتی کرد ره‌جه‌تی خوی لی بی .

● جارینکیان نیمامی شافعی له‌گه‌ل موحه‌مه‌دی کورپی حسه‌نی مامۆستای
ته‌ماشای پیاویکیان کرد ، موحه‌مه‌د وتی : نه‌زانی نه‌م پیاوه‌ چ کاره‌ ؟
نیمام فهرمووی : یان دارتاشه‌ یان به‌رگدرووه .

له‌م کاته‌ یه‌کیک گونی له‌و گفتوگۆیه‌ی نۆزان نیمام و مامۆستا که‌ی بوو ، به‌په‌له
جووه‌ لای پیاوه‌که‌ و لئی پرسی : جه‌نابت چ کاره‌ی ؟
پیاوه‌که‌ وتی : پیش‌ دارتاش بووم ، به‌لام نیستا به‌رگدرووم !!!

● نیمام فهرموویه‌تی : له‌و کاته‌ی منان بووم ، خه‌ونم به‌ پیاویک بینی پیش
نویژی بز خه‌لتک ده‌کا ، منیش لئی نزیک بوومه‌وه و پیم وت : فیرم که‌ !!
پیاوه‌که‌ ته‌رازوینکی له‌ناو گیرفانی ده‌ره‌یتا و دابه‌ ده‌ستم و پیتی وتم : نه‌مه‌ بز
تزیه‌ !!

نه‌م خه‌ونم بز یه‌کیک له‌زاناکان گپراوه‌ ، که‌ گونی لی بوو فهرمووی : تو
گه‌وره‌ ده‌بی و له‌سهر ری و سونه‌تی پیته‌مه‌بر ﷺ ده‌رۆی .

● هه‌روه‌ها فهرموویه‌تی : له‌خه‌وئمه‌دا بینیم مرۆفیک هاته‌ لام و کتیبه‌کانی منی له
هه‌وا په‌رت و بلاو کرده‌وه .

که نم خهونم بز زانایهك گیزاوه فرموی : نه گهر نم خهوندت راست بی نهوا
هیچ شاریك له شاره كانی نیسلام نامینی زانستی تزی لی نه بی !!

• نیمامی نه بو سهور فرمویه تی : که ناوبانگی نیمامی شالعیم بیست ، چوروم
بز لای و پرساریکم لیکرد بهلام مه بهستم گالته کردن بو ، بهلام نیمام
وهلامی نه دامهوه ، دواى ماوه یهك گه گوره بی نیمام له دلم جه سپا و بروم
به یه کی له قوتابیانی ، پی فرموم : وهلامی پرسیاره کت ناواو ناوايه ،
بهلام نهو کاته وهلام نه دایه وه چونکه ده مزانی مه بهستت گالته کردن
بو !!

• جاریکیان پایوتك که خهلكی صهنا بوو هاته خزمهت نیمام ، هه که نیمام
چاوی پیکهوت فرموی : تز خهلكی صهناى ؟
پیاوه که وتی : بهلتی .

نیمام فرموی : نهی کارت ناسنگه ربه ؟

وتی : بهلتی !!

• نیمامی ره بیی کوری سوله یمان فرمویه تی : نیمامی شالعیم له خهوندا بیی
و لیم پرسی : چیت بهسهر هات دواى مردنت ؟
فرموی : خواى گهوره منی لهسهر کورسیکی زهر دانا و دور و مه رجانی
بهسهردا باراندم !

• پایوتك هاته خزمهت نیمامی مالک و پی وت : من بولبولیکم بهو کابراهه
فرۆشتروه و پیم وتوه : نه مه هه رگیز بی دهنگ نابی و هه ر دهنگی خۆشی
لیوه دی ، ته لاقم کهوی له گهر وانه بی !!

دواى رۆژتک بولبوله کهی بز هینامه وه و وتی : نه مه دهه نادهم بی دهنگ
ده بی ... نایا ته لاقم کهوتوه !!؟

نیمامی مالک فرموی : بهلتی !!

نیمامی شافعی که ناماده برو فرمودی : قوربان : له‌ای من ته‌لاقی
نه‌که‌وتوره !!!

نیمامی مالک فرمودی : چۆن ؟ به‌لگت چیه ؟

نیمام فرمودی : له‌بهر فرموده‌ی فاتیمه‌ی کچی قه‌یس که دوو کس
خوازی‌بندان کرد که یه‌کینیان حمزرتی نه‌بو جه‌م بو ، پنجه‌مهر ﷺ ده‌باره‌ی
نه‌بو جه‌م فرمودی : (لَا يَصْحُ عَصَا عَنْ عَائِقِهِ) ، واته : نه‌بو جه‌م هرگیز
داری سفر له‌سهر شانی ناهیتیه خواره‌وه ، واته : به‌دوام له‌سفر دایه ،
زانراویشه حمزرتی نه‌بو جه‌م ده‌خه‌وت و ده‌ماوه و داده‌نیشته ، که‌واته
مه‌به‌ستی نم‌پیاوه نه‌وه بوو که زرزبه‌ی کاته‌کان ده‌خوینی و ده‌نگی خوئی لیه
دی ، و‌آنیه ؟

پیاوه‌که‌وتی : به‌لی من مه‌به‌ستم و‌ابوو !!

نیمامی مالک فرمودی : راست ده‌که‌ی ... ته‌لاقی نه‌که‌وتوره !!!

• نیمام فرموده‌تی : نیمامی علیم له‌خه‌وندا بینی ، نیمام هاته‌لام و سه‌لامی
لی کردم و ته‌وقه‌ی له‌گه‌ن کردم و نه‌نگوستیله‌که‌ی خوی له‌پنجه‌ی
پیرۆزی هینا ده‌روه و له‌پنجه‌ی منی دانا .

که‌به‌یانی هات و له‌خه‌و هه‌تسامه‌وه ، چرومه‌لای مامم که له‌خه‌ون شاره‌زا
بوو ، که‌خه‌ونه‌کم بو گنراوه‌وتی : ته‌وقه‌کردنی له‌گه‌لت دوور که‌وته‌ویه له
سزا و ، دانانی نه‌نگوستیله‌که‌ی له‌پنجه‌ت مانای نه‌ویه که‌ناوی تو وه‌کو‌ناوی
نیمامی عدلی له‌هه‌موو شویتیک بلاوده‌بیته‌وه !

پونسی کوری عهبدولنه علا فەرمووینەتی : هیچ کەسێکم نەبینووە ئازامی هەبێ
لەسەر نەخۆشی وەکو ئیمامی شافعی ، کاتێک دادەنێشت بۆ فێرکردنی زانست
شیتیکان لەژێر دادەنا تا خۆتەکەمی بکەوتە ناووە^۹ !!!

● کاتێک ئیمام ناوبانگی دەرکرد بە زانست و تەقوا لە میسر ، هەندی
حەسوود چوونە لای والی میسر و وایان ئی کرد ئیمام لە میسر نەهێلتی ،
لەبەر ئەوە بەدوای ئیمامی نارد و پێی وت : نابێ لەمەرز زیاتر لەم وڵاتە
بمێتی .

ئیمام فەرمووی : بۆچی ؟

وتی : چونکە تۆ هۆی پەیدا بوونی ئازاوەی منیش ناهیتەم ئەم شتە من رووبدا !!

ئیمام فەرمووی : دەتوانی سێ رۆژ مۆلتەم پێ بدەیت تا خۆم ئامادە بکەم .

وتی : باشە ، وای سێ رۆژ مۆلتەم پێدای تا خۆت ئامادە بکەیت .

بەلام رۆژی سێهەم دانمەت تا والی لەناو دارەبازەیک دانرا بوو و خەڵک بۆ

گۆڕستان دەیانبرد تا بینێژن !!!

● ئیمامی رەبەعی موراوی فەرمووینەتی : ئەمە ئێمە بەدوای ئیمامی نارد تا ببیت

بە قازی ، کە نێرداوە کە هاتە خزمەت ئیمام و ئەمە پێی وت ، ئیمام

فەرمووی : خواپە : ئەگەر ئەم شتە خێری تیاپە بۆ ئایین و دونیام ئەوا بۆم

ئاسان بکە و ، ئەگەر نا ئەم رووحە بۆ خۆت ببەوێ .

رۆژی سێهەم دانمەت ئیمام رەفاتی کرد رەحمتی خوا بۆ ئی .

^۹ ئەمە لە کۆتایی ژبانی ئیمام برو کاتێک لەخۆشەکەمی زۆر تولد بوو رەحمتی خوا بۆ ئی .

فهرمووده‌ی زانایان دهرباره‌ی نیمامی شافعی

- نیمامی نیسحاقی کوری راهوی فرموویته‌ی : نیمامی نه‌محمد پی فرمووم :
وهره پیاونکت نشان بدهم تاوه کو نیستا یه‌کیکی وه کو نوت نه‌بینوه .
نینجا منی برده لای نیمامی شافعی .
- نیمامی نه‌محمد فرموویته‌ی : ههر کسی دهست بکاته پینوس و شتیک
بنوسی له نایینی خوی گه‌وره ، نیمامی شافعی فه‌زلیکی به‌سهردا هه‌یه !!
- نیمامی نه‌بو داوود فرموویته‌ی : نه‌مزانیوه نیمامی شافعی فرمووده‌یه‌کی
به‌هله‌ی گنیراپیته‌وه !
- نیمامی زه‌ه‌بی فرموویته‌ی : نیمامی شافعی فرمووده‌ناس و شاره‌زایی له
به‌هیزی و بی‌هیزی فرمووده‌کان هه‌بوو ، هیچ فرمووده‌یه‌کی
وهرنه‌ده‌گرت مه‌گهر ته‌واو نه‌بو‌وايه .
- نیمامی نه‌وه‌ی فرموویته‌ی : بزانه : نیمامی شافعی به‌شی له هه‌موو کرده‌وه
باشه‌کان هه‌بوو له گه‌ل ره‌وشت به‌رزی و زانستی زور ...
- نیمامی حومه‌یدی فرموویته‌ی : نیمامی شافعی به‌یه‌ک مانگ ۶۰ جار قورنایی
خدم ده‌کرد !
- نیمامی نیبول‌عیما‌د فرموویته‌ی : نیمامی شافعی له هه‌موو که‌ستیک زیاتر
شاره‌زایی له نه‌ده‌ب و (لقه) و خویندنه‌وه‌ی قورنایی پیروز هه‌بوو .
- نیمامی نیبن حه‌جهر فرموویته‌ی : نیمامی شافعی بن‌چینه‌ی فیه‌هی نی‌سلامی
داناوه و هه‌موو که‌ستیک دانی ناوه به زانست و شاره‌زاییه‌کی .
- نیمامی داوودی زاهیری فرموویته‌ی : نیمامی شافعی سیفته‌ی وای لی
کۆبۆتسه‌وه له که‌م کس به‌دی ده‌کری : له به‌مه‌اله‌یه‌کی گه‌وره

هملکه و تووهو ، شاره زایه کی تهواوی هه بو له فرموده و نهیزانی کامه ی
 بههیزه و کامه ی پی هیزه و کامه ی ناسیخه و کامه ی منسووخه و ،
 شاره زایی هه بو له قورئان و سونهت و میژووی خهلیفه کانی ئیسلام و ،
 شیوازیکی زۆر جوانی هه بو له نووسین .

● نیمامی مالک فرموویته ی : تاوه کو نیستا قوره بشییکم نه دیوه وه کو شافعی
 زیره ک بی !

● نیمامی نه بو نوعیم فرموویته ی : نیمامی شافعی نیمامیکی کامل و زانابه کی
 گهوره و خاوه ن کرده وه ی چاک و روشتی پاک بو .

● نیمامی حومهیدی فرموویته ی : پیاریکی ناقلم نه دیوه له نیمامی شافعی !!

● نیمامی نیبن خوزهیمه فرموویته ی : نیمامی نه حه د ته نیا قوتابه کی نیمامی
 شافعی بو !

● حه زه ته ی جو نهیدی به غه دادی فرموویته ی : نیمامی شافعی موریدیکی حه ق
 بو ، خوا ی گهوره حه قی له سه ر زمانه ی روون کرده وه !

● نیمامی موسلیم فرموویته ی : نیمامی شافعی به کیکه له پیاره
 تیگه بشتروه کان .

● نیمامی تیرمزی فرموویته ی : به کیک له زانایانی ئیسلام نیمامی شافعیه .

● نیمامی غه زالی فرموویته ی : نیمامی شافعی نیمامیکی خوا په رسته ی
 دو نیا نه وسته ی زانای تیگه بشتروه بو ، هه مو کرده وه کانی ته نیا بۆ خوا ی
 گهوره بو .

هه ندی له فرموده کانی نیمامی شافعی

نیمام لهرموویتهی :

- حمزم لینه نم خملکه زانسته کم فیر بن بهی نهوی یدک پست بز لای من بدری ا
- گفتوگرم له گلن هیچ کرسی نه کردوه مه گهر حمزم لی نه بووی هق و راستی له سر زمانی نهو ده رکهوی .
- گفتوگرم له گلن هیچ کرسی نه کردوه بهمه بهستی بردنوه بهسهریدا .
- داواکردنی زانست له نوژی سوننهت باشره .
- هر کرسی دویای بوی با خزی بگه به نیته زانست و ، هر کرسی قیامهتی دهوی با زانست داوا بکات .
- له زیانم دروم نه کردوه !!
- تاره کو نیستا نه به راست نه به درو سویتدم به خوا نه خواردوه .
- هر کرسی به ته قوا خاوهن عزیزهت نهی ، هر گیز عزیزهتی نابی .
- هر کرسی شههوه ته که ی بهسهریدا زال بی ، ده پسته بهنده ی نم شههوه ته .
- هر کرسی قه ناعتهی هه بی ، زه لیل و ریسوا نابی .
- باشرین زه خیره له خواترسانه .
- هر کرسی حمزی لینه دلی روناک بی با واز له قسه بیتنی له شتیک پیوهندی بهو نیه و خوی له گوناهاکان بهاریزی و کردهوه کانی کس پی نزمانی جگه له خوی گوره .
- نه گهر به کیک قدری قیامت نزمانی چون خوی له دولیا ده پاریزی ؟
- عهقل سنوورنکی هه به ناتوانی لنی تپهری ، هر وه کو چون بهین سنووری هه به و ناتوانی بهیزتی .

- پیاوه‌تی چوار بنمای هه‌به : ره‌وشت پاکی ، به‌خشین ، خۆ به‌که‌م زانین و ، سوپاس کردن .
- هه‌ر که‌سی قورن‌ان بخویتی له‌ چاوی خه‌لک گه‌وره ده‌بی .
- هه‌ر که‌سیک فەرمووده بنوسی به‌لگه‌ی به‌هیز ده‌بی .
- نه‌و که‌سه‌ی قسه‌ی خه‌لک بۆ تۆ ده‌هیتی ، قسه‌ی تۆش بۆ خه‌لک ده‌بات .
- نه‌و که‌سه‌ی ناقله‌ که‌ نه‌قله‌که‌ی له‌ هه‌موو شتیکی ناشیرین دووری ده‌خاته‌وه .
- هه‌یج خۆشه‌یک نیه‌ بگاته‌ خۆشی شاد برون به‌ هاویری و دۆستان .
- داواکاری زانست پێوستی به‌ سی‌ خه‌سله‌ت هه‌به : ده‌ست پاکی ، ته‌مه‌ن دریزی و ، زیره‌کی .
- نه‌گه‌ر بزانه‌م خوارده‌نه‌وه‌ی ناوی سارد له‌ پیاوه‌تیم که‌م ده‌کاته‌وه ، نایخۆمه‌وه !!
- زانست‌خانا‌بان له‌یه‌ک نزیک ده‌کاته‌وه هه‌روه‌کو چۆن خزم له‌یه‌ک نزیک ده‌کاته‌وه .
- سی‌ کرده‌وه هه‌ن زۆر به‌ گرانی نه‌نجام ده‌درین : به‌خشین له‌کاتی ده‌ست کوژی ، له‌خواترسان له‌کاتی ته‌نایی و ، وتسی قسه‌ی هه‌ق له‌لای نه‌و که‌سه‌ی خه‌لک لیتی ده‌ترسی .
- سه‌مه‌کارترین که‌س نه‌و که‌سه‌به‌ که‌ خۆی به‌که‌م نیشان ده‌دات به‌رامبه‌ر نه‌و که‌سه‌ی ریزی ناگریت .
- هه‌ر که‌سی‌ چه‌زی لیه‌ کۆتایی ژبانی خێر بی ، با گومانێ به‌ خه‌لک باش بکات .
- له‌وه‌ی نه‌هتی خۆی بپاریزی ، لیش و کاری له‌ ژیر ده‌ستی خۆی ده‌بی .
- بۆ هه‌ر شاریک چووم خۆم به‌ رێوار داناوه ، ته‌نیا له‌ به‌غدا نه‌بی خۆم به‌ نیشه‌جی دانا .

وفات کردنی نیمام

له شهوی جومعهی بیست و نژی ره جبهی سالی ۲۰۴ی کۆچی له دوی نوژی عیسا ، هندی له قوتایانی نیمام هاتنه لای تاوه کر بزانی نه خوشیه که ی سووک بروه یان نا ، بیان وت : نیستا حالت چۆنه ؟

فهرمووی : برابره کام : وا له دنیا دهرده چم و بهری ده کهوم و برابره کام جی ده هیلم و بهرداغی مردن ده خزمه و ده چمه لای کردهوه خرابه کام ، نازانم روحه کم بۆ به ههشت بهری ده کهوی یان بۆ ناگر راده کیشریت !!

نینجا فهرمووی : مان ناوا برابره کام ... نیستا کاتی له بهک جیا برو نهویه ...
نینجا رووی کرده قیله و فهرمووی : أشهد أن لا إله إلا الله و أشهد أن محمداً رسول الله ...

نینجا رووی پاکی دهرچوو بۆ لای ره جتهی خوی گهوره ...
ره بیعی مورادی فهرموویته : له خهوشدا بینیم حمزه تهی نادم علیه السلام
وه فاتی کردوه ، پرسیارم کرد لعمه ، بیان وتم : نهمه مانای نهویه زانایان
کس لهم دنیا دهری ...

نینجا نیمامی شالعیان له قهراغه ناشت له دوی نوژی عهسری روژی ههینی ،
نیستاش قهبره که ی له ولاتی میسه ...
که وه فاتی کرد تهمهنی ۵۴ سال بوو ...

هزاران ره جتهت لی بی نیمامی بهریز ...
له ی پیشموای خواهن تهقوا ...

له ی نهو زانایه ی دونیات پر کرد له زانست و خواهرستی ...

(٢)

**ئىمامى
ئەبو جەنىفە**

ناوی نیمام

ناری : نوعمانی کورپی ساییتی کورپی زۆنای کورپی ماهی تهیی کوفله خوا لیتی رازی بی .

له دایک بوونی

نیمام له شاری کوفله له عیراق له ساتی ۸۰ی کۆچی له دایک بووه و ههر لهو شاره گهره بووه .

داواکردنی زانست

نیمام دهفهرمووی : له سهههتای ژیانم کوتالم دهکپی و دهفرۆشت ، تا رۆژنکیان بهدای نیمامی شهعیدا تیههیم ، که منی بینی بیی فهرمووم : نهوه بز کوی دهچی ؟ وتم : بز بازار .

فهرمووی : وا مه که ا من زیرهکی و لیها تووت لی دهبینم ، برۆ بز لای زاناکان و زانست وهگره .

نهم قسهیه زۆر کاری تیکردم و بریارم دا نهم قسهیهی جی بهجی بکهم ، له کۆتایی خوی گهره سوودی بی گهیاندم به گوتراپهلی کردنم بز نهم زانا گهرهیه .

دوای نهمه و له سهههتای دهست پیکردنم بز داوا کردنی زانست ، خۆم خهههیک کرد به (علم الکلام) ، تا رۆژنکیان نالههتیک هاته لام و پرسیاریکی لیکرم له مسهلهیهکی تهلاق ، منیش نهمزانی چۆن وهلامی بدهمهوه ، پتم وت : برۆ پرسیار

له حمماد بکه ، نینجا وه لامه کم بۆ بینهوه ، نافرته که چوو بۆ لای نیمامی حمماد و
 دوای که مێک گهراوه و وهلامی مسهله که یی راگه یاندم ، لهم کاته له دلی خزوم
 وتم : و اچاکه واز لهو زانسته بیتم و بچم له لای حمماد بخوێتم ، نینجا دهستم کرد
 به دانیشتن له ئهلقه ی نیمامی حمماد ، بینیم نیمام زۆر مسهله ی به قوتابه کانی
 نهفرموو ، منیش ههمووم له بهر ده کرد ، به یانی که لینی ده پرسینهوه ، من ههموو
 مسهله کاتم به جوانی و رێکی نههتایه وه ، که نیمام زانی من زیره کم له فرمووی :
 کس بهرامهرم دانه نیشی تهنا له بو حه نیفه نه بی ، دوای ماوه یه ک نه فسم پتی وتم :
 بۆچی ئهلقه به کی زانست بۆ خۆت دروست ناکه ی ؟! خۆ تۆش وه کو حمماد
 زیره کی !!!

بۆیه پریارم دا واز له مه جلیسی نیمامی حمماد بیتم و بۆ خزوم ئهلقه به که ی سه ره به خۆ
 دا مه زرینم !! به لام که نیمام بینی شهرم کرد و له ئهلقه که ی دانیشتم ، که نیمام
 ویستی ده ست به ده سه که ی بکا ، به کێک هاته لای و پتی وت : قوربان : نه مشو
 له به سه ره فلانه خزمت وه فاتی کردوه ، لهم کاته نیمام پتی له فرمووم : نه بو حه نیفه :
 وه ره له جینگم دانیشه و ده رس به لێوه تا ده گه رپه مه وه !

نیمامی حمماد نزیکه ی دوو مانگ نه گهراوه ، لهم کاته من ده رسم ده وت وه و
 نزیکه ی شه ست له توام دا ، هه ر فه توایه کم بدابوایه نه منووسیه وه ، که نیمام گهراوه
 له سه فه ره که ی ، نم فه توایانم نیشان دا ، له ٤٠ فه توایه که را بوو له گه لتم بوو و له
 ٢٠ فه توایه که لتم نه بوو ، له دلی خزوم دا وتم ، شهرت بی له خزه نت م تا ماوم ،
 نزیکه ی ١٨ سان له گه لتی مامه وه تا وه فاتی کرد ره حه نتی خوی لی بی ، لهم کاته وه
 تا ئیستا له دوای هه ر نوێژێک دوای بۆ ده کم .

مامۆستاکانی نیمام

نیمامی ههیتیمی دهفهرموی : نیمام له زۆر مامۆستا و زانای بهرپێز عیلم و زانستی
وههگرتهوه ، که نزیکهی ۴۰۰۰ مامۆستا بون ، نهمانهش ناوی ههندیکیان :

- نیمامی جهامادی کورپی نهبی سولهیمان : نیمام زۆربهی زانستی لهم بهرپێزه
وههگرتهوه .
- عهتائی کورپی نهبی رهباح .
- نهبو نیشحاقی سهبیعی لهرموودهناس .
- موچارایی کورپی دیسار .
- لهلههیسهمی کورپی جهیبیی سهوواف .
- موچههمدی کورپی مونکهذیر .
- نافع : که خزمهتکاری جهزهرتی عهبدوللای کورپی نیمامی عومره خوا له
ههردووکیان رازی یی .
- هیشامی کورپی عوروه .
- سیماکی کورپی جههپ .
- نیمامی شهعی .
- لهلهکهمی کورپی عوتهیه .
- فهتادهی کورپی دهعامه ، نهبو خهتتایی سهدوسی بهسری .
- نیمامی نهبو جهعفهیری باقر ، موچههمدی کورپی عملی کورپی نهلموسهینی
کورپی نیمامی عملی کورپی لهبی تالیبه خوا له ههموویان رازی یی .
- نیمامی زوهری .

- نیمامی عیگریه خزمه‌تکاری حه‌زه‌تی نین عه‌باس خوا‌لتی رازی بی .
 - یه‌حیای کورپی سه‌عیدی نه‌نصاری فه‌ر مووده‌ناس .
 - سه‌له‌مهی کورپی کوه‌ه‌یلی حه‌زه‌می .
 - فه‌یسی کورپی موس‌لیم .
 - یه‌زیدی فه‌قیر .
 - عه‌لقه‌مهی کورپی مه‌رسه‌د .
 - عه‌تیبه‌ی عه‌وفی .
 - عه‌بدولعه‌مزیزی کورپی رو‌فه‌یع .
 - عه‌بدولکهریمی نه‌بو نومه‌یه .
 - عه‌بدولره‌هانی کورپی هورموزی نه‌عره‌ج .
 - عه‌دی کورپی سابه‌ت .
- زۆر زانای تریش .

میخه‌تی نیمام

نین هه‌بیره که والی عیراق بوو داوای له نیمام کرد بیته سه‌ره‌ه‌شتیاری به‌یتولالی موس‌لمانان ، به‌لام نیمام داواکاره‌که‌ی ره‌ت کرده‌وه .

نین هه‌بیره که ره‌تکرده‌وه‌ی نیمامی بیست دوو هه‌فته به‌ندی کرد و چواره‌ قامچی لیتا !!

دوای لهم رووداوه نیمام زیاتر ناوبانگی ده‌کرد به زانست و ته‌فوا ، خه‌لیفه نه‌بو جه‌عهمری منسور له شاری کووله هه‌تایه شاری به‌غدا و ویستی بیکاته قازی به‌غدا، به‌لام نیمام رازی نه‌بوو !!

خملیفه وتی : سویند بهخوآ دهیی نهم کاره بکهی .

نیمام فرمووی : سویند بهخوآ نایکهم !!

خملیفه دووباره‌ی کرده‌وه و وتی : سویند بهخوآ دهیی بیی به قازی به‌غدا .

نیمام فرمووی : سویند بهخوآ نهم کاره ناکهم .

نملره‌ییی کوری یونس وتی : چۆن نهمه دهلتی نیمام !! نهی گویت لی نیه خملیفه

سویند دهخوآ !!

نیمام فرمووی : خملیفه زیاتر لمن ده‌توانی کەففاره‌تی سوینده‌که‌ی بدات !!

لهم کاته خملیفه فرمانه‌ی دا نیمام بهند بکری ، یه‌کسر نیمام خرايه بهندیخانه .

دوای ماره‌به‌ک خملیفه بانگی کرده‌وه و وتی : نیستا چیی دهلتی ؟ نایی به قازی

به‌غدا ؟

نیمام فرمووی : نه‌خیر !! نهی نهمیری نیماندارن : له خوای گه‌وره برسئ !! نه‌گهر

له‌ناو رووبازی فورات نوقمم بکه‌ی بهم کاره رازی نام ، من بز نهم کاره ده‌ست

نادهم !!

خملیفه سووره‌بوو وه‌اواری کرد : درۆ ده‌که‌ی !!! تو چاکرین که‌سی بز

قازیه‌تی !!

لهم کاته نیمام فرمووی : نهی خملیفه‌ی موسلمانان : وا به‌خزت پرپارت دا ،

نه‌گهر من مرۆفینکی درۆزن م ، چۆن درۆزینک ده‌که‌ی به قازی ، نه‌گهر راست‌گۆش

م نه‌وا پیم وتی من بز نهم کاره ده‌ست نادهم !!

خملیفه بهم وه‌لامه‌ی نیمام زۆر په‌ست بوو ، دوای که‌میک وتی : بیهنه‌وه

بهندیخانه !!!

نیمامیان جارینکی تر برده‌وه بهندیخانه .

کتابخانه کانی نیمام

نیمامی نهو حونیه چهند کتیبکی دانوه ، لهوانه :

۱- المَسْتَد : که تایهته به لهرموده^{۱۱} .

۲- الفقه الأكبر : که تایهته به عقیده .

۳- الرد علی القدریة .

۴- العالم و المتعلم^{۱۲} .

زیره کی نیمام

• پیاویک ههبرو له سهردهمی نیمام له شاری کورله دهیوت : عوسمانی کوری

عهلفان پیاویکی جوروله که بوو !!!!!

نیمام هاته لای و لهرمودی : من هاتورمه کچی جهنابت بۆ پیاویکی وا بخوازم
که دهولمهمنده و ههموو قورنانی له بهره و مرزفینکی زۆر به خشه ره و شه ونویژ
دهکا و بدههوام دهگری له ترسی خوا .

پیاوه که وتی : نگهز ته نیا بهک سیفتهی تیا بی لهم سیفته تانه بهسه .

نیمام لهرمودی : بهلام خهسلهتینکی تیا به .

پیاوه که وتی : چیه ؟

نیمام لهرمودی : نهو پیاوه جوروله که به !!!

¹¹ لهم کتیب له کتیبخانهی گهشی شاری ههولتر بینهو به ژماره ی ۱۱۳۴ / کتیبی لایبی .

¹² لهم کتیباله د. محمد یوسف له کتیبه کهی (ابر حیلە / ۴۰) پاسی کردوون .

پیاوه که وتی : نوره چی دهلتی نیمام ۱۹ چۆن کچی خۆم له پیاوئیکی جووله که
ماره ده کهم !!!

نیمام وتی : مانای وایه تۆ رازی نی ؟

پیاوه که وتی : من هەرگیز رازی نام بеме !!!

نیمام فرموی : بهلام پینه مبهەر ﷺ دوو کچی خزی له پیاوئیکی جووله که ماره
کرد^{۱۳} !!

لهم کاته پیاوه که وتی : استغفر الله ! من تۆبه ده کهم و ده گه پیمه وه له مو
بوختانهی به حهز رهتی عوسمانم کرد بوو خوا لئی رازی بی .

• جاریکیان زه ححاککی شاری که یه کتیک بوو له سه رانی خهوار بیج هاته لای

نیمام و پنی وت : نه بو حه نیفه : تۆبه بکه !!!

نیمام وتی : له چی ؟

زه ححاک وتی : له مو بیرو پیاوه رهت که دهلتی : عه لی راست کرد بوه وی رازی بوو

به ناو بیژوانی نه بو موسای نه شعهری و عه مری کورپی عاص !!!

نیمام فرموی : حهزت لینه گفتو گو گزیه ک بکه بن له سه ر نهم مه سه له یه ؟

زه ححاک وتی : به لئی .

نیمام فرموی : به لام ده بی یه کتیک بیته ناو بیژوان تا کو پر یار بدا کئی

سه ر که مو توره .

زه ححاک وتی : زۆر چاکه ، بز خۆت به کتیک دابه ئی .

نیمام فرموی : با له و پیاوه بیته ناو بیژوان له نیوانان .

نیمام نامازه ی بز هاور ئیه کی زه ححاک کرد .

زه ححاک وتی : رازعه .

^{۱۳} مه بستی نیمام نوره بوو که پینه مبهەر ﷺ دوو کچی له حهز رهتی عوسمان ماره کرد که پیاوه که به جووله که

ناو زه دی ده کرد !

لهم كاته نيمام فرموى : لهى نستا چى به خوت دهلتى ؟ بؤچى تو راست ده كهى كاتى نم پياوت كرد به نايژويان ؟ بهلام نيمامى على راست ناكات كاتى رازى بوو به نايژويانى حزرهتى نهو موساى نه شعمرى و عه مرى كورى عاص !!؟

لهو كاته زه ححاك هيچى بى نما وشه يه كى له دم ده نه چوو و دؤراندنى .
● پياونك ويستى زيره كى نيمام تاقى بكانه وه ، لى پرسی : چى دهلتى ده بارهى مرؤفئيك به تمماى به هشت نه بى و له ناگرى دؤزه خ نه ترسى و له خواى گه ورهش نه ترسى و شاهيدى بدا له سر شتاك كه نه يديى و رقى له حق بيته وه و فيتتهى خوش بوى و باوه پ بو جووله كه و دپانه كان بكات و مرداريش بخوا و نوژ بى سوجه و رو كوع بكا و خؤى له ره حمت دوور بكانه وه !!؟

نيمام له فوتايه كانى پرسى : چى دهلتين ده بارهى نهو مرؤفهى نم سيفه تانهى تپايه ؟

وتيان : خراپرين مرؤفه .

نيمام فرموى : بهلكو نه مه يه كيكه له نه ولياكان !! چونكه به تمماى خواى به هشته نهك به هشت و له خواى گه وره ده ترسى نهك له دؤزه خ و له خواى گه وره ناترسى زولمى لى بكا و ماسى مردار ده خوا و نوژى مردوو ده كات بى سوجه و رو كوع و شاهيدى ده دا خواى گه وره شاهينى پرستنه و حزرهتى موحه مد پيغمبرى خوايه و رقى له حقه كه مردنه تا زياتر خواى گه وره به رستى و حمزى له فيتته به كه مان و منداله و خؤى له ره حمت دوور ده خاتوه كه بارانه و باوه پ به دپانه كان ده كا كه دهلتين جووله كه له سر هق نين و باوه پ به جووله كه كان ده كا كه دهلتين دپانه كان له سر حق نين !!!

لهم کاته پیاوه که سهری نیمامی ماچ کرد و وتی : شاهیدی ددهم تز لهسه ر هدلی .

● جارپکیان گنجیک هاته خزمت نیمام و پی وت : قوربان : من چوروم بز خوازینی کچیک بهلام کس و کاره کهی داوای پاره‌یه‌کی زوریان کردوه ، رات چیه ؟ بیهتم یان نا ؟

نیمام دواي نوژی نیستیخاره پی وت : بدلی بیهته .

گنجیه که دواي چند روزیک هاتهوه خزمستی و پی وت : من کچه‌کم ماره کرد ن بهلام کس و کاری رازی نابن بیگزامهوه تا ماره‌یه‌کهی به ته‌واوی نه‌دهم ، چی بکم نیستا !!؟

نیمام فرموی : من هم پاره‌یت پی نه‌دهم به‌قمرز ، دواي گراستنهوه وهرهوه لام .

گنجیه که فرمانه‌کهی جی به‌جی کرد نیجا گه‌راوه لای نیمام و تی : قوربان : هممو فرمانه‌کانتم جی‌به‌جی کرد .

نیمام فرموی : نیستا و ا نشان بده که تو ژنه‌کوت له‌گه‌ل خوت ده‌بهی بز دهره‌وهی شار ، با بزاین چی ده‌بی ؟

گنجیه‌کش وای کرد ، که کس و کاری ژنه‌که نه‌مه‌بان زانی زوریان پی ناخوش بوو چونکه کچه‌کهی خزیان زور خوشده‌ویست ، بویه هاتنه لای نیمام و به‌سره‌اته‌که‌یان بز گه‌راوه و رتیان : قوربان نه‌هتلی نه‌م پیاوه کچه‌کمان لی دووربخانهوه .

نیمام وتی : لهم پیاوه ده‌توانی ژنه‌کهی بز هممو شویتیک له‌گه‌ل خزی بیبا و ناتوانم رنی لی بگرم .

کس و کاره‌که و تیان : نهی چی بکه‌ین نیستا !؟

نیمام لهرمووی : نه گهر مارویه که ی بده نه وه من همون ددهم لهرم برپاره ی
پاشگزی بکه موه .

وتیان : نیمه رازین !

که گمجه که نهمی زانی وتی : من رازی نام تا زیاترم پی نه به خشن !!
لهرم کاته نیمام تووره بوو و لهرمووی : نهم کاره نه که ی ، ده زانی نه گهر لهرم
نافرته وتی : من قهرزدارم ... تو ناتوانی له گمکن خونی به ی بز هیچ شونیک !!
گمجه که که نهمی بیست زوو په شیمان بزوه و وتی : توخوا نهم قسه به مه که !
من رازیم به هموو قسه کانت !!

• پیاونیک هاته خزمهت نیمام و پتی وت : بریک پاره م له شونیک دانابوو ،

به لام له یادم چوه کامه شونیه !! چی بکه م تا بیتوه یادم ؟!!!!

لهرمووی : بگه رپوه ماله وه و دوا ی عیسا تا به یانی نویژ بکه ، به ویستی خوا
دیتوه یادت .

پاوه که پیشناره که ی نیمامی جینه جی کرد ، دوا ی ماوه بکه ی کم له نویژ
کردن شونیه که ی هاتمه یاد و پاره که ی دوزیه وه ، دوا ی نهمه خهوت ! بز
به یانی چوه لای نیمام و به سره هاته که ی بز گپراوه .

نیمام لهرمووی : ده زانی شهبان ناهیلنی زور نویژ بکه ی ، چیت لی ده هات
نه گهر لهرم شهوت ته و او بگردابه به شهونویژ و سوپاسی خوا ی گهوره ت
بگردابه !!!

• شهونیکیان کزمله دزیک چوون بز مالتی به کیک و هرچی شتی به نرخ بوو

دزیان و وایان له خاوهن ماله که کرد بلتی : نه گهر به کسم وت نپوه دزیتان

لهرم کردوه لهرم هرسی ته لاکم بکه وی !!!

بهیانی پیاره که بینی دزه کان وا ماله که ی له بازار ده فرژشنه وه و نمشیده توانی
کسه بکات له بمر ته لاق که وتنه که ی ، زوو چوره لای نیمام و مهسه له که ی بز
گپراوه .

نیمام فرموی : همتسه هموو پیوانی گه ره که کی خۆتم بز کۆبکه ره وه .

پیاره که فرمانه که ی نیمامی جی به جی کرد ، که هموو یان کۆبونمه نیمام
فرموی : یدک یه که وهر نه پیش .

نینجا به پیاره که ی وت : همر که سی هاته پیش و دزه که نه بوو تو بلتی : نهمه
دزه که نه ، نه گهر دزه کهش برو تو بی جووله بوسته و وشته له دم
دهرنه چی !!

پیاره که وتی : بهسر چاو .

نینجا پیاره کان یه که دههاته پیش تا نوره ی دزه کان هات ، که گه بیشته لای
نیمام پیاره که بی جووله وهستا ، خه لکه که زانیان نهمانه دزه کانن و زوو
دهستگیران کردن و کهل و پله که ی پیاره که بز ی گه پراوه و ته لاقه که ی
نه که وت !!!

• پیاوێک هاته خزمهت نیمام و وتی : نهمشو شتیکی زۆر به نرخم لی دزراوه ،
چی بکیم تا بیگه پینمه وه ؟

نیمام فرموی : جاری بی دهنگ به تا نویژی به یانیم له گهن ده که ی .

که نویژان نه وار کرد ، نیمام روو کرده خه لکه که و فرموی : نهو که سه
شهرم ناکات به شو شت له ماتی برای ده دزی و به یانی نویژ له گهن خه لک
ده کات که چی هیشتان تۆزی شه دزراوه که له سر سهری ماوه !!

لهو کاته پیاوێک دهستی بهسر سهری خۆی دا هیتا .

نیمام فرموی : نیستا زانیم که تۆ شته که ت دزیوه !!!

قوتابیه کانی نیمام

نیمامی هدیتیمی دهفهرمووی : نیمام ززر قوتابی له ژیر دهستی برون به زانای گهوره ، ژماره یان نزیکهی ۸۰۰ کس بوو ، نمانمش نارای هندیك لهو قوتابیانهیه :

- ۱- نیمامی موحه همدی کوری حهسنی شهیانی .
- ۱- نیمامی لهبو یوسف^{۱۴} .
- ۳- نیمامی ئینولوبارهك .
- ۴- نیمامی وه کیعی کوری جهراح .
- ۵- نیمامی نهعمش .
- ۶- نیمامی لوزه پلتی کوری عیاز .
- ۷- به حیای کوری مهعینی فهرمووده ناس .
- ۸- نیمام زوفهری کوری هوزه پلی عهنبهری .
- ۹- نیمامی عیسای کوری یونسی کولفی .
- ۱۰- نیمامی لهبو مهسعودی لهزدی موسلی .
- ۱۱- لهبو عاصیمی نهپیلی فهرمووده ناس : که مامۆستای نیمامی بوخاریه .
- ۱۲- عهبدولپره ززاقی فهرمووده ناس .
- ۱۳- لهزلی کوری دوکهین : که مامۆستای نیمامی نهجهد و بوخاریه .
- ۱۴- نیمامی لهبو ئیسحاقی لهزاری .
- ۱۵- لهبو خالیدی واسیتی فهرمووده ناس : که مامۆستای نیمامی بوخاریه .
- ۱۶- نیمامی لهبو حمزه ی سوککهری .

^{۱۴} له دوو بهرزه نزیکهین قوتابی برون له نیمام .

- ۱۷- نهبو عهبدیللای نهنصاری : که مامۆستای لیمامی لهحمد و بوخاریه .
- ۱۸- لیمامی حمزهی کورپی سهیبی زهییات : که خاوهنی خویندنهوهیهکی سهربهخۆی لۆرپانی پرۆزه .
- ۱۹- لیمامی نهبو سولهیمانی تانی .
- ۲۰- نهبو یهحهیای حیممانی .
- ۲۱- هوشهیمی کورپی بهشیری لهرمووده ناس .
- ۲۲- عهبیادی کورپی عهووام .
- ۲۳- یهحیای کورپی نهصر .
- ۲۴- عمری کورپی موحههمدی عنقهزی .
- ۲۵- ههوزهی کورپی خهلیفه .
- ۲۶- نهبو عهبدیلرپهحانی موقری .
- ۲۷- عهبدولرپهزقای لهرمووده ناس .
- ۲۸- نهسهدی کورپی عمر .
- ۲۹- لهخهسنی کورپی زیاد .

نیش و کاری نیمام

نیمامی نهبو حنیفه دوکانیکی بچکزلانهی هه‌بوو تیایدا کوتالی ده‌کری و ده‌لرۆشت و له‌سه‌ر داهااتی نهم کارهی به‌ریۆه ده‌چوو .

نایا هیچ نه‌رمووده ده‌رباره‌ی نیمامی نه‌بو حنیفه ها‌تووه ؟

نیمامی سیوتی ده‌له‌رموی : له‌رمووده‌ی : (لَوْ كَانَ الْعِلْمُ عِنْدَ الْكُرْبَاءِ لَتَنَازَلَهُ رِجَالٌ مِنْ أَتْنَاءِ فَارِسٍ)¹⁵ به‌لگه‌یه‌کی صحیحه ده‌توانین بشتی پێ به‌ستین و بیکه‌ین به‌ ناماژه‌یه‌ك بۆ عیلم و زانستی نیمام .

شیۆه‌ی نیمام

نیمام پیاوێکی نه‌کورت و نه‌دریژ بوو ، ره‌نگی پستیشی که‌میک نه‌سه‌ر بوو ، له‌مه‌موو که‌ستیک قسه‌ی پاراوتر و ده‌م و چاو جوانتر بوو ، به‌رده‌وام جل و به‌رگی خاوێن و پوختی له‌به‌ر ده‌کرد و بۆنی خوشی له‌خۆی ده‌دا و له‌گه‌ڵ براده‌رانی باشترین کسه‌ بووه ، نهبین خه‌مللیکان له‌رموویه‌تی : نه‌بو حنیفه پیاوێکی ده‌م و چاو جوان و مه‌جلیس خوش بوو ، برایه‌تی زۆر که‌سی ده‌کرد زۆر به‌ چاکای ،

¹⁵ أخرجه البخاري و مسلم و أبو نعيم و الشيرازي و الطبراني و أبو يعلى و الزوار .
مانای له‌رمووده‌که‌ش له‌وه‌یه : له‌گه‌ر زانست له‌ له‌سه‌ره‌ به‌نده‌کانی لاسمان برۆیه ، به‌اری و له‌ فارسه‌کان به‌یادا ده‌بن ده‌توانن به‌گه‌نه‌ له‌م زانسه .

مرزفینکی نه کورت و نهدویژ و رهنگی که مینک نه سهر هوو ، لهه موو کسینک
 قسهی خوشر هوو ، زانایهک هوو کاری به زانسته کهی خوئی ده کرد له گنل
 دونیانه ویستی ، زور ملکهچی له زمانه کانی خوای گهوره هوو و بهرده وام له
 دوعا و پارانهوه هوو .

نه حوال و کهراماتی نیمام

• کاتیک خلیفه نه بو جعفری مهنسور له زمانی دا نیمام هیچی تر فهتوا
 نمدات ، شهوینکیان کچه کهی نیمام پرسیاری لی کرد وتی : باو که گیان :
 نهو خویندی له نیتوان ددانه کانی مرزف دپته خواره وه دهست نویژ دهشکینتی
 یان نا ؟

نیمام له مووی : کچی خوم : برز بزلای حه ممداد و نمم پرسیاره ی لی بکه ،
 چونکه خلیفه منی قدهغه کردوه له فهتوا دان ، میش نهو کهسه نیم که به
 نهیتی له زمانه کانی خلیفه ی موسلمانان بشکینیم !!

• نیمام له زیر سیهری داری نهو کهسه دانه نه نیشته که خاوه نه کهی
 قهرز داری بروایه و ده یه موو : هه قهرزیک سوو دیکلی له گنل خوئی هینا
 بز قهرز دهره که ده پته ریا !!

• نیمام حموت هزار جار قورنانی ختم کردوه ته نیات لهو شویندی که تیایدا
 وهلاتی کردوه !!

• کاتیک قازی شور میح وهلاتی کرد رحمتی خوای لی بی چوار کهسیان داوا
 کرد بز نهوی ببن به قازی : نیمامی نهو حنیفه و سولیان سوری و صیله

و شريك ، نيمام فرموروی : لسهږ نهم مسهله به من بهند ده كړنم و
 سوفيان همدی و صيله خوی لي رزگار ده كات بهلام شريك پټه ده بی !
 نهم قسه بهی نيمام به تهواوی هاته جی : به خوی بهند كرا و سوفيانی سهوړيش
 هملات و صيلهش خوی لي دهرياز كرد بهلام شريك بهناچاری كرا به قازی !
 • نيمام له سهږه تاكانی ژبانی خهونی بينی كه قهبری پيروزی پتغم بهر ﷺ
 همدنه داتهوه ، نهم خهونهی بز نيمامی نين سيرين گپراوه .

نيمامی نين سيرين فرموروی : خاوهنی نهم خهونه زانستکی وا پهيدا ده كات كه
 كس لهوه و پيش پهيداى نه كړدوه .

• نيمام ناوی ليتر ابو كوله گه ، نهوندهی بههستی له شهونويز و ، همدی زانا
 دفرمون : نيمام ۴۵ سان هر پينج نويزی بهيك دهست نويز ده كرد .

• ساليكيان مهري خهلكی كوفه و مهري رهونده كان تيكه لاو بو ، نيمام له
 همدنيكيانی پرسى : مهر چند سان دهزی ؟

وتیان : ههوت سان .

له بهر نهوه نيمام ههوت سان گزشتی مهري نه خوارد نهوهك حيرام بو بی !!

• نهبوله عباسی تووسى زور رقی له نيمام بو ، جاريكيان له لای خهليفه نه بو
 جه عفری مهنسوور دانيشتور ، لهم كاته نيمام هاته زورروه ، نهبوله عباس

به نزيكه كانی وتی : نيمرو نهو حنيفه به كوشن ددهم !!

رووی كرده نيمام و لتی پرسى : نهو حنيفه : نيمیری نيمانداران همدی جار

له ملی همدی كس ددها بهی نهوهی بزانی چی كړدوه ؟ لمه ههقه يان نا ؟

نيمام وتی : نهبوله عباس : باوهرت چونه ؟ نيمیری نيمانداران بههق يان به

ناهق خهلك ده كوزی ؟

وتی : بههق .

نيمام وتی : كهواه حق بينه و لتی مه پرسه !!

نه بولعه باس که گونی لمه بوو بی دهنگ بوو و هیچ قسمی نه کرد !!

نیمام به نزدیکه کانی خۆی فرموو : پیش نه وهی بجهستیه وه پله بستم کرد .

• یه زیدی کوری کومیت فرموویتهی : نیمام مرزفیکسی له خواترس بوو ، جارنکیان نویژی عیشای کرد له دواى عهلی کوری حوسهینی مونه زین ، نهم پیشنویژه سوره تی ﴿ إِذَا زُلْزِلَتْ ﴾ خوینده وه ، کاتیک نویژ تهواو بوو همموو خه لک چوونه دهره وه ، سهیرم کرد نیمام دانیشتره وه و بیر ده کاته وه ، له دلی خۆم وتم : با هه لسم نه وه ک دلی نیمام به من خه ریک بی ، هه لسام و چراهه کمم نه کوژانده وه هه رچهنه د زهیتی کمم تیا ما بوو ، به یانی بز نویژ هاته وه بینیم نیمام وا وه ستاوه و ردینی خۆی گرتوره و ده لسی : نهی نه و پهروه دگاره ی پاداشت و سزای که مترین شت نه ده یته وه ، نوعمانی به ندهت رزگار بکه له ناگری دزه خ و له ره جه تی خۆتی بی بش مه که !

مینش ته ماشای چراهه کمم کرد بینیم زۆر به چاکی داده گیرسی ، دواى نهمه نیمام رووی کرده من و فرمووی : نهو شته بشاره وه و به کس مه لسی ، نینجا دوو ره کهت سونه تی کرد و له دواى نهمه نویژی به یانی به ده ست نویژی عیشای له گه لمان به جماعت کرد !!

• عه بدوللای کوری ره جا فرموویتهی : نیمام دراوسیه کی هه بوو ، به رزۆ نیشی ده کرد و به شه وان مه ی ده خوارده وه تا مه ست ده بوو ، نینجا به دهنگیکی بهرز هاواری ده کرد و ده بووت :

أَضَاعُونِي وَأَيْ لَقِي أَضَاعُوا

يَوْمَ كَرِهْتَهُ وَسَدَادِ لَعْرٍ¹⁶

¹⁶ واته : لهومه کهی من وازمان لی همام و له من بهری بوون ، کهچی من له شهرو کانی ناخۆسی باشوون

همر نه‌کلواردهوه و بمردهوام نم دیره شیرهی دووباره ده‌کردهوه تا ده‌خسوت ،
نیمامیش گرتی لعمه ده‌بوو له شه‌ونوژیه‌که‌ی ، تا شه‌ونیکیان نیمام ده‌نگی
دراوسیه‌که‌ی نه‌بیست وه‌کو جاران هاوار بکات ، بز به‌یانی له هزی بی‌ده‌نگ
بوونی پرسی ؟

به نیمامیان وت : پاسه‌وانه‌کانی شه‌و ده‌ستگیریان کردوه و نیستاش به‌ند
کراوه .

نیمام چوو بز لای گه‌وره‌ی شاره‌که و نیزنی چوونه ژووره‌وه‌ی وه‌رگرت ،
نهمیری شار که ناوی نیمامی بیست لهرمانی دا وتی : با بیته ژووره‌وه به سواری
و معه‌یلن له ولاغه‌که‌ی بیته خواره‌وه تاره‌کو به‌سهر لهرشان ده‌که‌وی !!
که لیمام هاته ژووره‌وه نه‌میره‌که به‌خیره‌هاتی کرد وتی : چ خزمه‌تیک هه‌یه بز
نیمام جی‌به‌جی بکه‌ین ؟

نیمام لهرمووی : دروسیه‌کم هه‌یه گراوه ، حمز ده‌کم لهرمان بدهن له
به‌ندیکانه نازاد بکری .

نه‌میره‌که وتی : به‌سهرچاو قوربان ! له‌بهر خاتری جه‌نابت نه‌وه‌ی له‌و شه‌وه تا
نیستا گراوه نازای ده‌که‌ین .

کاتیک نیمام چووه ده‌روه له‌گه‌ن دروسیه‌که‌ی ، پتی وت : نایا وازمان لی
هیتاوی و لیت به‌رین نیستا !!؟

پاوه‌که وتی : نه‌خیر له‌ی چاکه‌ین دروسی وازتان له‌من نه‌هیتاوه و لیم به‌ری
نین !!

لینجا پاوه‌که تزه‌ی کرد و وازی له‌کرده‌وه خراپه‌کانی هیتا .

• نیمامی نه‌بو یوسف لهرموویستی : جارنیکیان له‌گه‌ن لیمام به‌رنگابه‌کدا
ده‌ریشتن ، له‌ناکاو پیاوئک وتی : لعمه نیمامی له‌بو حه‌نله‌یه که هه‌موو
شه‌وان تا به‌یانی شه‌ونوژیه‌که‌کا و ناخموئی !

که نیمام گوتی لومه بوو لهرمووی : نابئی خهتک مه دحی من بکهن به شتک که
تیام نهیی .

لهو کاتمهو تا وهفاتی کرد ههموو شهونک لسهر خزوی واجب کرد تا بهیانی
شهونویژ بکا و نهخهوی !!!

● وه کیعی کوری جهراح لهرموویتهی : نیمام لسهر خزوی واجب کرد بیوو
نه گهر سویند بخوات درههتیک بکاته خیر ، همرکاتی سویندی بخواردایه
درههتیک ده کرده خیر ، دوی ماوههک لسهر خزوی واجب کرد همر
کاتی سویند بخوات دینارنیک بکاته خیر ، دوی لومه همر سویندیک
بخواردایه دینارنیک ده کرده خیر ، همرهها جهند پارهی بۆ سان و منالی
سرف بگردایه نهوندهشی بۆ ههزار و کم دهراسه تان سرف ده کهرت ،
نه گهر جل و بهرگینگی نوتی له بهر بگردایه ، ههمان جلیشی به زانایهک
ده بهخشی ، نه گهر خواردینکی له پیش دانرا بووایه ، یسوی بۆ ههزاران
دهنارد .

● موحه مدهدی کوری شو جاع لهرموویتهی : گویم له حمیان بوو ده یفرموو :
جارنیکان نالره تیک هاته لای نیمام و پی وت : نهم کراسم لای ده کری ؟

نیمام لهرمووی : به جهند نه یفرۆشی ؟

نالره ته که وتی : ۱۰۰ درهم .

نیمام لهرمووی : نهم کراسه نرخه که ی زیاتره .

نالره ته که وتی : به ۲۰۰ درهم .

نیمام لهرمووی : نهم کراسه نرخه که ی زیاتره .

نالره ته که وتی : به ۳۰۰ درهم .

نیمام لهرمووی : نهم کراسه نرخه که ی زیاتره .

نالره ته که وتی : به ۴۰۰ درهم .

نیمام فرموی : نهم کراسه نرخه‌کھی زیاتره ، به‌لام من به ۴۰۰ دره‌همم ده‌وی .

● خالیدی به‌له‌وی فرموی‌هتی : جار‌یکیان کابرایک هاته لای نیمام و وتی : من دوو کراسم ده‌ویت بز دایک و هاسهرم ، بزوم پیداً بکه و کرین و فرۆشتیکی جوانم له‌گه‌ن بکه .

نیمام فرموی : چۆن بی و چ ره‌نگیک بی ؟

پیاوه‌کش کراسه‌کانی بز و سف کرد .

نیمام فرموی : دوو هه‌فته‌ی تر وهره‌وه لام بزوت پیداً ده‌کهم .

پیاوه‌که وتی : ززر چاکه .

له‌ دوا‌ی تی‌ه‌ر بوونی دوو هه‌فته ، پیاوه‌که هاته لای نیمام ، نیمامیش دوو کراسه‌کھی بی دا له‌گه‌ن دیناریک و بی وت : دلنیا به من زهره‌رم نه‌کردوه ، من نه‌و دوو کراسم بز هه‌لگرتی و خوا‌ی گه‌وره قازانجی پی به‌خشم ، جا سوپاسی خوا‌ی گه‌وره بکه .

منیش پیم وت : نیمام : نهم پیاوه‌ت ده‌ناسی ؟

فرموی : نه‌خیر ، به‌لام گویت لی نه‌بوو پی وتم : به جوانی کرین و فرۆشتتم

له‌گه‌ن بکه ، له‌به‌ر نه‌وه ناوام له‌گه‌ن کرد !!!

● عملی کوره‌ه‌فصی به‌ززار فرموی‌هتی : هه‌فصی کوری عه‌بدول‌ره‌هان

شه‌ریکی نیمام بو ، جار‌یکیان هه‌ندی کراسی کپی ، به‌ه‌فصی وت :

به‌کیک لهم کراسانه عه‌بیداره ، جا مه‌بفرۆشه تا عه‌به‌که بز کپاره‌که دیار

ده‌کھی .

دوا‌ی ماوه‌یه‌ک پیاویک هات و کراسه‌کانی به‌به‌کوه کپی به‌لام هه‌فص له‌بیری

چوو عه‌به‌که بز کپاره‌که دیاری بکات ! که نیمام نه‌مه‌ی زانی هه‌موو پاره‌کھی

کرده‌خیر !!!

• جارتيكياڻ پايونك هاته لاي نيمام و پني وت : من پتويستيم به كراسنيك هديه .

نيمام وتي : رهنگي چون بي؟

پياوه كمش بزي روون كردهوه .

نيمام فهمروي : ماوهيك سهر بگره تا ده كه ويته لام و بوت هه ليده گرم !

دواي ههفتهيك پياوه كه گهراوه لاي نيمام ، نيمام پني فهموو : فهموو نهوه نمو كراسيه كه داوات كرد بوو .

پياوه كه سهيري كراسهكي كرد و زور پني چاك بوو ، وتي : نرخهكي چهنده ؟

نيمام فهمروي : يهك درهم !

پياوه كه وتي : چيه ؟! گالتم بي دهكي !!؟

نيمام فهمروي : نهخير ! بهلام مسله كه نهوه به كه پايونك هاته لام و دوو كراسي بي فروشم به بيست دينار و درهميك ، كراسيكم به بيست دينار فروشت و نمو كراسهش به درهميك دهفروشم چونكه تز هاوريمي و من قازانج له برادهرم وهرناگرم !!

• نيمامي نهبو يوسف فهموويه تي : نيمامي نهبو حهنيغه پني وتم : له نايني خوا

پرسيارم لي مه كه لهو كاتهي له روشتنام و لهو كاتهي به پيره وه ستاوم و

لهو كاتهي پالم داوهتهوه ، چونكه پياو به تهواوي نهقلتي لاي خوي نيه لهو

كاتانه !!

• نيمام كاتيك پني گه يشتا به كيك غهيه تي كردوه ، كه سنيكي بو ده نارد پني

بلي : خوا ليت خوش بي برام ، توتم دا دهست خوايه كي وا كه نه زاني نمم

شتهي تو باست كردوه له من دا نيه !!

• يوسفي سمعي فهموويه تي : خهليفه نهبو جعفره ي مهنصور سهد ههزار

درهمي به نيمام به خشي كاتيك هاته شاري به غدا ، نيمام فهمروي : نه ي

گهروى نيمانداران من تازه هاتوومه شارى بهغدا ، نهم سهد هزارهم بز
هدلگره له بهيتولمال تا نهو کاتى ده گهرتيموه .

خهليفه وتى : ززر چا که .

بهلام که نيمام وهفاتى چهندن پاره و نهمانهتى له مالتى چووه دهرهوه و گهراوه
لاى خاوهنه کانيان ، که خهليفه نهمه زانى وتى : نهبو حهنيفه لىلى لى
کردين ، بهمنى وت : با نهم سى هزار ديساره له بهيتولمال بى تا دهرده چم ،
که چى وا دبينم نهم ههموو مان و سامانه له مالتى به نهمانهت دانراوه !!

● نهجهدى کورپى موحه مهدد فهرموويهتى : گويم له باوکم بوو دهيفهرموو : له
خهوندا موحه مهددى کورپى حهسه نهم بينى ، ليم پرسى : چيت بهسرهات ؟
فهرمووى : خواى گهروه ليم خوزش بوو .

وتم : به هوى چى ؟

فهرمووى : به منى فهرموو : نهم زانسته مان پته بهخشى مه گهر لىت خوزش
نهبو باين .

وتم : نهى نهبو يوسف ؟

فهرمووى : به پله پله که له من بهرزتره .

وتم : نهى نيمامى نهبو حهنيفه ؟

فهرمووى : له پله بهرزه کانى بهمهشته !

● نيمامى نيبولوباره که فهرموويهتى : جارکيان له مزگهوت دانيشبورين :

لهناکاوتک ماريتک کهوته خوارهوه ، له ترسان ههموومان دهرچووين له

مزگهوت ته نيا نيمامى نهبو حهنيفه نه بى ، چى نه کرد ته نيا نهونده نه بى

ماره کهى لادا و گهراوه شوپنى خوزى ودانيشت !!

● پياوتک به جىگاپهک تيهپرى که لافره تىکى شيتى لى بوو ، لافره که ههر که

پياوه کهى بينى بنى وت : نهى کورپى داپک و باوکه زينا که ره که !!!

لهمه مان کات نیمامی نین نهی لهیلا ناماده بوو ، به پیاوه کهی فرمور : برژ نم
نارفته بینه نار مزگوت تا هددی بوختانی نی دهر بکهین !

که نارفته کهی هینا ، نیمامی نین نهی لهیلا دوو هددی نی ده کرد ، په کینکیان
هی باوکی و نهوی تر هی دایکی !

که نم ههواله گمیشته نیمامی نهبو حه نیفه فرموروی : نین نهی لهیلا له شمش
لایه ن ههلهی کرد : په کمیمان : له مزگوت هددی نی ده کرد ، که چی
مزگوت شوینی نهمه نه .

دووه میان : نارفته که به پیوه بوو کاتیک هدده کهی نی دهر کرا ، که چی ده بی
نارفته به دانیشتوویی هددی نی دهر کری .

سیمیان : دوو هددی نی ده کرد ، که چی له گهر په کیک بوختانی به کز مه لیک
کرد ته نیا پهک هددی نی دهر ده کری .

چواره میان : دوو هددی به به کهوه کز کرده وه ، نهمش نابی .

پینجهمیان : نارفته که شیت بوو ، شیتش هددی له سر نه .

شمه میان : هدده که مافی پیاوه که نه بوو به لکو هی دایک و باوکی بوو ،
له گهر نهوان داوایان بگردایه ، نهو کات هدده که دهر ده کرا .

● میسه ری کوری کیدام فرمور به تی : چووم بز لای نیمامی نهبو حه نیفه تا کر
بزاتم چوون خواهرستی له کا .

بینیم له دواي نوژی بهیانی دهستی به دهرس وتنهوه کرد تا نوژی نیوه رز ،
دواي نه لجام دانی نوژی جاریکی تر دانسته وه بز دهرس وتنهوه تا نوژی عهسر ،
دواي نه لجامدانی نوژه که دانیشت بز دهرسه کهی تا نوژی مه غریب ، دواي
نه لجام دانی نوژه که دانیشت بز لیر کردنی زانست تا نوژی عیسا .

له دلی خووم وتم : نم پیاوه چوون خواهرستی پی ده کری ا با نم شهوه
چاودیری بکم تا بزاتم چی نه کا ؟

که نویژی عیشای کرد و خه لکه که چوونه دهره وه ، هه لسا ودهستی کرد
به شو نویژ ، تا نویژی به یانی !!!

بۆ سی رۆژ چاودیریم کرد ، له دلی خۆم وتم : شهرت بی له خزمهت م تا
دهرم !

ئین نه بی موعاز فرمووی : تا مردن له گه ل نیمام ماوه و لتی جیا نه بهوه !!!

• یه حیای کوری نه صر فرموویتهی : هه ندی جار نیمامی نه بو حه نیفه ٦٠ جار
قورانی ختم ده کرد ته نیا له مانگی ره مهزان !

• نهلقاسی کوری مه عین فرموویتهی : جار یکیان نیمام هه لسا بۆ شو نویژ ،
گویم لی بو چه ندین جار نه م نایه تهی دووباره ده کرده وه : ﴿ فَمَنْ آتَىٰ
وَقَالَا عَذَابَ السُّؤْمِمْ ﴾ ، هه رچه ند جار نه م نایه تهی دووباره ده کرده وه
ده گریا و فرمیکی له چاوه هاته خواره وه .

• نیمامی شافعی فرموویتهی : نه گهر نیش و کارنیکم هه بوایه و بۆم
نه کرابوایه ، نه چوومه لای قه بری نیمامی نه بو حه نیفه و له وی دووعام
ده کرد ، زۆری بی نه ده چوو کاره که م جی به جی ده کرا .

• نیمام ٥٥ جار حه جی کردووه و نزیکه ی ١٠٠ جار خوای گه وره ی بینوه
له خه وندا^{١٧} .

• جار یکیان نیمام بی له سه ر بی منالیک نا ، که مناله که نازاری پینگه یشت به
نیامامی وت : دیاره تو له تو له سه نده وه ی رۆژی قیامهت نالرسی ؟

¹⁷ هه ندی بری خه شه رست ره سه مان له م لسه به هه بو ، پشان وتم : چۆن ده بی مرۆه خوای گه وره له خه من
بی بی ؟

منش ده لیم : نیمامی له وه ی له (شرح صحیح مسلم ٢٥/١٥) فرموویتهی : زانا کان به کده لگن له سه ر
له وه ی ده بی مرۆه خوای گه وره له خه من بی بیته .

که نیمام گوتی لهم قسه به بو رهنگی زهر د ههنگه راو دهستی به له‌رزین کرد و کهوته خواره وه و له هوش خۆی چوو !!

• عه‌بدول‌په‌رزاقی فه‌رمووده‌ناس فه‌رموویه‌تی : من شوینه‌واری گریانی نیامی نه‌بو حه‌نیفهم بییوه له‌سه‌ر رومه‌تی ده‌ر کهوتیوو !!

• جارێکیان نیمام له‌گه‌ڵ شه‌قیق به‌ ره‌نگادا ده‌روێشتن ، بینان پیاویک ده‌یه‌وی خۆی لیان به‌شارته‌وه ، نیمام بانگی کرد و پیتی فه‌رموو : بۆچی خۆت لیان ده‌شاریه‌وه ؟

پیاوه‌که وتی : من ده‌ هه‌زار ده‌هم قه‌رزدارى تۆمه و ماوه‌یکى زۆره نه‌مه‌توانیوه بیده‌مه‌وه ، هه‌ر جارێک تۆ ده‌بینم شه‌رم ده‌که‌م و خۆم ده‌شارمه‌وه !

نیمام فه‌رمووی : سبحان الله ! له‌به‌ر نه‌م قه‌رزه تۆ وات به‌سه‌ر هات ، گه‌رده‌نت نازا بێ له‌ دانه‌وی ، گه‌رده‌نیشم نازا بکه له‌به‌ر نه‌و نازاره‌ی پیت گه‌یشه‌روه به‌ هۆی نه‌م قه‌رزهم !!!

• کاتێک ئین هه‌بیره نیمامی خسته به‌ندێخانه و به‌قامجی لێیدا ، پێغه‌مبه‌ر ﷺ هاته خه‌ونی و پیتی فه‌رموو : له‌ خوای گه‌وره ناترستی پیاویکی نو‌مه‌تی من نازار ده‌ده‌ی به‌بێ نه‌وه‌ی هه‌ج تاوانیکی کردبێ !

له‌به‌ر نه‌وه ئین هه‌بیره نیمامی له‌ به‌ندێخانه ده‌ره‌تا و داوای لێبوردنی لێ کرد !!

• نه‌زه‌ری کۆری که‌یسان فه‌رموویه‌تی : پێغه‌مبه‌رم بینی ﷺ له‌خه‌وندا له‌گه‌ڵ نیمامی نه‌بو به‌کر و عومهر خوا لیان رازی بێ ، له‌مه‌ردووکیانم پرسى : ده‌توانم پرسیار له‌ پێغه‌مبه‌ر ﷺ بکه‌م ؟

فه‌رموویان : به‌لێ ، به‌لام به‌ ده‌نگیکی نزم .

منیش چوومه پێش و له‌ پێغه‌مبه‌رم پرسى ﷺ : زانستی نیمامی نه‌بو حه‌نیفه‌ چۆنه له‌ی پێغه‌مبه‌ری خوا ؟

فه‌رمووی : وه‌کو زانستی هه‌زه‌تی (الخضر) ه .

● که نیمامی شافعی هاته شاری به‌غدا و سردانی قهبری نیمامی له‌بو حنیفه‌ی کرد ، نوژی‌ی به‌یانی له مزگه‌وه‌که‌ی نه‌لجام دا به‌لام ده‌سته‌کانی له ته‌کبیر کردن به‌رز نه‌کرده‌وه و دوعای قنوتی نه‌خویند .

لییان پرسی : نه‌ی نیمام : بزچی ده‌ستی خو‌ت به‌رز نه‌کرده‌وه له ته‌کبیر کردن و قنوتت نه‌خویند ؟ نه‌ی له‌مه‌لای تو سونه‌ت نه‌ی ؟

فه‌رموی : به‌لای له‌لای من سونه‌ته ، به‌لام له‌به‌ر ری‌ز و حورمه‌تی نه‌م به‌ری‌زه من له خزمه‌تی نه‌م سونه‌ته نه‌لجام ناده‌م چونکه لای له‌بو حنیفه سونه‌ت نه‌ی !

● جارنکیان نیمام خه‌ونی به پیغمبه‌ر ﷺ بینی وا له مه‌حشر وه‌ستاوه له سه‌ر حه‌وزی خزی و له‌لای راستی حه‌زه‌تی نبیره‌یم علیه‌السلام روومه‌تی پی‌روزی له‌سه‌ر سینگه‌ی پی‌روزی پیغمبه‌ر ﷺ دانه‌وه ، خو‌شی بینی وا له‌پیش حه‌وزه‌که‌یه و هه‌ندی له دراوستانی له نزیکه‌ی وه‌ستاون و داوای لی ده‌که‌ن ناویان پی‌ی به‌خشی به‌به‌رداغیک که له‌پیش نیمام دانرا‌بوو ، نیمام فه‌رموی : تا پیغمبه‌ر ﷺ ریم پی نه‌دا پیتان نابه‌خشم .

پیغمبه‌ریش ﷺ رنی پیتا ناویان پی‌ی به‌خشی ، نه‌ویش ناوی که‌وسه‌ری پی‌ی به‌خشین تا تیراو بوون ، نه‌نجا قوتابه‌کانی لیمامیش تیراو بوون ، ناوه‌که‌ش له شیر سپهر و له‌به‌فر ساردتر و له هه‌نگه‌ین شیرینر بوو .

● جارنکیان پیاو‌تک هه‌تساوه له له‌لقه‌ی نیمامی موقاتل و لیتی پرسی : نه‌مشه‌وه له خه‌وه‌غدا به‌نیم مرزفیکه‌ی جل و به‌رگ سه‌ی له ناسمان هاته خواه‌وه خواه‌وه و له‌سه‌ر در‌ی‌ترتین مناره‌ی شاری به‌غدا وه‌ستاو وتی : نایا خه‌لک چی ون کردوه ؟

مانای له‌و خه‌ونه‌چه ؟

لیمامی موقاتل فه‌رموی : له‌گه‌ر نه‌م خه‌ونه‌ت راست پی‌ی له‌وا زان‌ترین که‌س له‌سه‌ر رووی زه‌وی وه‌فات ده‌کات !

زوری بی نه چوو ههواتی وهفات کردنی نیمامی نهبو حهنیفه گه‌بشته نیمامی
موقاتل !!

● نلفمزلتی کوری خالد لهرموویهتی : پیغه‌مبهرم ﷺ بینی له‌خه‌وندا ، لیم
پرسی : زانستی نیمامی نهبو حهنیفه چۆنه نهی پیغه‌مبهری خوا ؟
لهرمووی : زانستیکه ههموو خه‌لک پتویستی پیهتی .

● مه‌سعودی کوری عه‌بدولپه‌حانی به‌صری لهرموویهتی : له پیش نوئیژی
به‌یانی له مه‌ککه‌ی پیروز و له‌به‌رده‌م که‌عبه‌ی موشه‌رف خه‌وتم و پیغه‌مبهرم
ﷺ بینی له‌خه‌وندا ، لیم پرسى : نهی پیغه‌مبهری خوا : رات چیه به‌رامبه‌ر
نیمامی نهبو حهنیفه ؟

لهرمووی : زانسته‌که‌ی وه‌رگه‌و کاری بی بکه ، به‌راستی پیاویکی چاکه .
● جارنیکان پیاویک هاته لای نیمام و زور قسه‌ی رهق و ناشیرینی پی وت ،
نیمام دهستی به‌گریان کرد و لهرمووی : خوای گه‌وره ده‌زانی من به
پنجه‌وانه‌ی قسه‌کانی تۆمه !!

پیاوه‌که ده‌میک وه‌ستا و هاته‌وه سه‌ر خزی و دلی نهرم بو ، نینجا به نیمامی
وت داوات لی ده‌که‌م به‌خاتری خوای گه‌وره ، من هه‌له‌م کرد ، گه‌رده‌م نازا
بکه ا

نیمام زیاتر گریا و لهرمووی : گه‌رده‌نت نازا بی !!

نمونه‌یک له شیخری نیمام

نیمام له مروی می :

إِنْ يَخْسُدُونِي فَاِنِّي غَيْرُ لَائِمِهِمْ

قَلْبِي مِنَ النَّاسِ أَهْلِ الْفَضْلِ قَدْ حَسَدُوا

فَدَامَ لِي وَلَهُمْ مَا بِي وَمَا بِهِمْ

وَمَاتَ أَكْثَرُنَا غَيْضًا بِمَا يَجِدُ

واته : نه گهر نمانه نرهیم بی بهن من لومه‌یان ناکم ، چونکه پیش من خه‌لتک نره‌ییان به پیاوی گه‌وره بردووه ، نهم شته‌ش نه‌وا بهره‌وام بوو و زوبه‌یان بهم نره‌یی ورق و کینه‌به مردن .

زنجیره‌ی زانستی نیمامی نه‌بو حدنیفه

نیمامی نه‌بو حدنیفه له لای نیمامی عیکرمه و عه‌تانی کورپی نه‌بی ره‌باحی خویندووه ، نه‌وانیش له‌لای حه‌زرتی نین عبباسیان خویندووه ، نه‌ویش زانستی له پیغمبر ﷺ وهرگرتووه .

هروه‌ها نیمام له‌لای نافعی خویندووه ، نه‌ویش له‌لای حه‌زرتی نین عومسری خویندووه خوالتی رازی بی ، نه‌ویش زانستی له پیغمبر ﷺ وهرگرتووه هروه‌ها له‌لای نیمامی به‌حیای کورپی سه‌عیدی نه‌نصاری خویندووه نه‌ویش له‌لای حه‌زرتی نه‌نسی کورپی مالکی خویندووه خوالتی رازی بی ، نه‌ویش زانستی له پیغمبر ﷺ وهرگرتووه .

هروه‌ها نیما له‌لای سه‌لمه‌ی کوری کوه‌یلی حمزه‌می خویندوه‌ی نویش له‌ لای حمزه‌تی نه‌بر جو‌حده‌ی خویندوه‌ی خوا لئی رازی بی، نویش زانستی له‌ پیغمبر ﷺ وهرگرتوه‌ .

چهند چه‌دیسک که نیما‌ی نه‌بو چه‌نیفه له‌ موسنه‌ده‌که‌ی خو‌ی ریوا‌یه‌تی کردوه‌

۱- نیما‌ی نه‌بو چه‌نیفه ده‌گیزته‌وه له‌ به‌حیا نویش له‌ موحه‌مه‌دی کوری ئی‌راهمی له‌یسی نویش ده‌گیزته‌وه له‌ علقه‌مه‌ی کوری وه‌قاصی له‌یسی نویش ده‌گیزته‌وه له‌ نیما‌ی عومری کوری خه‌تاب فه‌رمو‌یه‌تی : پیغمبر ﷺ فه‌رمو‌یه‌تی : (اِنَّمَا الْاَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ ، وَ اِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى ، فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ اِلَى اللّٰهِ وَرَسُوْلِهِ فَهَاجَرَتْ اِلَى اللّٰهِ وَرَسُوْلِهِ ، وَ مَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ اِلَى دُنْيَا يُصِيبُهَا اَوْ اِمْرَاةٍ يَنْكِحُهَا ، فَهَاجَرَتْ اِلَى مَا هَاجَرَ اِلَيْهِ)^{۱۸} .

18 حدیث صحیح

آخرجه احد / رقم : ۱۶۸ و البخاری / رقم : ۵۴ و مسلم / رقم : ۱۹۰۷ و أبو داود / رقم : ۲۲۰۱ و الرمذی / رقم : ۱۶۴۷ و النسائی فی السنن الکبری / رقم : ۷۸ و فی المحیی / رقم : ۷۵ و ابن ماجه / رقم : ۴۲۲۷ و ابن خزیمه / رقم : ۱۴۲ و ابن حبان فی صحیحه / رقم : ۳۸۹ و فی النضات / رقم : ۷۸۰۴ و البیهقی فی السنن الصغری / رقم : ۱ و فی السنن الکبری / رقم : ۱۸۱ و فی شعب الإیمان / رقم : ۶۸۳۷ و فی الزهد الکبیر ۱۳۲/۲ و الدارلقنی / رقم : ۱ و الحمیدی / رقم : ۲۸ و أهر عوانة / رقم : ۷۴۳۸ و ابن الجارود فی المنقی / رقم ۶۴ أبو داود الطالسی / رقم : ۳۷ و ابن المبارک فی الزهد ۱/۶۲ و الطحاوی فی شرح معانی الآثار ۹۶/۳ و الطبرانی فی المعجم الأوسط / رقم : ۴۰ و البزار / رقم : ۲۵۷ و القضاعی فی مسند الشهاب / رقم : ۱ و ابن مندیه فی الإیمان / رقم : ۱۷ و أبو أحد الحاکم فی شعار اصحاب الحدیث / رقم : ۲۰ و هناد بن السری فی الزهد / رقم : ۸۷۱ و الدیلمی فی مسند الفردوس / رقم : ۴۰۱ و الخطیب البهدادی فی تاریخ بغداد / رقم : ۱۹۷۰ و البهاری فی شرح السنة / رقم : ۱ و ابن شاذان فی مشیخه الصغری / رقم : ۷ و اللهبی فی التذکره ۲/۷۷۴ .

واته : بی گومان کرده‌وی مرؤذ بهنیت و نیازی ناو دن نه‌بی دانامه‌زری و ، هر کسی به گریزه‌ی نه‌ته‌ک‌ی پاداشتی نه‌دریته‌وه و ماملته‌ی له‌گن‌ده‌کری ، جا هر کسی کزچ کردنه‌ک‌ی بز ره‌زامندی خوا و پیغمبره‌ک‌ی بی ﷺ نه‌وا پاداشته‌ک‌ی لای خوا و پیغمبره‌ک‌یه‌تی و ، هر کسی کزچ بکات بز وه‌ده‌ست هیتانی دنیا یان بز ماره کردنی نافرته‌یک نه‌وا پاداشته‌ک‌ی لای نه‌و دووانه‌به^{۱۹} .

۲- هر وه‌ها ده‌گپرتیه‌وه له‌سه‌عید نه‌ویش ده‌گپرتیه‌وه له‌نی‌راهیم نه‌ویش ده‌گپرتیه‌وه له‌حزره‌تی نه‌نس خوا لئی رازی بی فرموویته‌ی : پیغمبر ﷺ فرموویته‌ی : (مَنْ كَلَّابَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ) .

واته هر کسی به نه‌نقه‌ست درز به زمانی من بکا با شوینی خزی له‌دززه‌خ دابین بکات !!

۳- هر وه‌ها ده‌گپرتیه‌وه له‌نه‌بو نیسحاق ، نه‌ویش ده‌گپرتیه‌وه له‌نیمامی‌علی فرموویته‌ی : پیغمبر ﷺ نه‌فره‌تی له‌و که‌سه کردوه که ریبا ده‌خوا و نه‌و که‌سه‌ی ده‌رخواردی ده‌دات .

نه‌وش بزانه که نیمامی نه‌بو موحه‌مه‌دی عبدالولای حاریسی که به (استاذ) ناسراوه و له‌سالی ۳۴۰ کزچی وه‌لاتی کردوه نه‌م موسنه‌ده‌ی کز کردۆنه‌وه .

فه‌رمووده‌ی زانایان ده‌رباره‌ی نیمامی نه‌بو حه‌نیفه

- نیمامی نه‌بو عبیدلای مقلدییسی فرموویته‌ی : نیمامی نه‌بو حه‌نیفه به‌کینه که له‌زانا گه‌وره‌کان و پشه‌وای زانسته له‌عیراق .

¹⁹ بز زاتر روونکردنه‌وی له‌م فرمووده‌ی به‌گم‌تیه‌وه بز کینه‌کسان (روونکردنه‌وی فرمووده‌کاتی پیغمبر ﷺ ۱/ ۲۹) به‌شویه‌کی فراوان روونان کردۆنه‌وه .

- نیمامی موناوی فرموویعتی : نیمامی بالا دست و پشه‌وای زاناپانی عراق، ناوبانگی ده‌کردوه به تیگه‌یشتن و رویشتن لاسر چاکرین ریگا ، ناوی لیّ نرا بوو کۆله‌گه ئه‌وه‌نده به‌شمو بوه‌ستی بۆ شهو نویتژ و خواپهرستی ، نیمام برده‌وام بیری ده‌کردوه و زۆر کم قسه‌ی ده‌کرد .
- نیمامی نه‌بو یوسف فرموویعتی : نیمام زۆر تووره ده‌بوو کاتیک حه‌رام نه‌نجام ده‌درا و ، زۆر نه‌ترسا له‌وه‌ی شتیک بلیّ له‌ نایینی خوا به‌ینی زانست ، برده‌وام له‌ بیر کردنه‌وه‌دا بوو له‌ گه‌ل نه‌وه‌ی زانستیکی زۆری هه‌بوو ، هه‌روه‌ها زۆر کم قسه‌ی ده‌کرد و زۆر پاره و سامانی ده‌به‌خشی له‌ پیناو خوای گه‌وره و ناوی کسه‌ی نه‌ده‌هیتا به‌چاکه نه‌بیّ .
- ئه‌لنه‌زری کورپی سه‌هل فرموویعتی : خه‌لتک هه‌موو بیّ ناگا بوون له (فقه) تا نه‌بو حه‌نیفه به‌ناگای هینان .
- نیمامی شافعی فرموویعتی : نه‌گه‌ر نیمامی نه‌بو حه‌نیفه نه‌بووایه خه‌لتک نه‌یده‌زانی (فقه) چیه ؟
- نیمامی ئیبنولموباره‌ک فرموویعتی : هه‌رگیز گویم له‌ نیمامی نه‌بو حه‌نیفه نه‌بووه غه‌یبه‌تی کس بکات ، نه‌گه‌ر کسه‌یکیش کاری بیّ بووایه ، به‌هه‌موو تووانای خزی بزی نه‌نجام ده‌دا ...
- نیمامی مالک فرموویعتی : نه‌بو حه‌نیفه نه‌وه‌نده زیره‌ک و لیهاتوو بوو ، نه‌گه‌ر کۆله‌گه‌به‌ک له‌ به‌رد دروست کرابووایه و بیویتسبایه له‌ پینش چاوت بیکا به‌ زۆر ... له‌بتوانی !!
- نیمامی یه‌حیای کورپی مه‌عین فرموویعتی : چاکرین تیگه‌یشتن بۆ نایینی خوا تیگه‌یشتنی له‌بو حه‌نیفه‌یه .

- جدهغفەرى كۆرى رەبىع فەرموويەتى : پىنج سالن لە خزمەت نەبو حەنئىفە دانىشم ، بىنەم لە ھەموو كەسك كەمەر قە دەكات و ، نەگەر پىرسارى ئى كراھووايە ، وەكو باران زانستى بۆ دەرزاندى .
- نىمامى ئىبنولوبارەك فەرموويەتى : بە نىمامى سولفانى سەوزىم وت : نەى باوكى عەبدوللا : نىمامى نەبو حەنئىفە زۆر لە غەيبەت دوور دەكەوتەو ، تاوھكو ئىستا نەمدىوہ غەيبەتى كەس بكات .
- نىمامى سەورى فەرمووى : نەبو حەنئىفە زۆر لەوہ ناقلترە كىردەوہ چاكەكانى خۆى بە فېرۆ بدات .
- نەسەدى كۆرى عەمر فەرموويەتى : نەوہى زانراوہ لە نىمامى نەبو حەنئىفە كە ٤٠ سالى تەوار بەدەست نووژى عىشا نووژى بەيانى كىردوہ و ، ھەموو قورئانى لە يەك رەكەتدا خوئىندوہ لە شەنووژ ، ٧٠٠٠ جار قورئانى خەتم كىرد تەنيا لەو شوئىنەى كە تايىدا وەفاتی كىرد !
- نىمامى سولفانى كۆرى عوہبەنە فەرموويەتى : تاوھكو ئىستا مرۆفئىكى وەكو نىمامى نەبو حەنئىفە نەدىوہ .
- نەبو بەحىاى حىممانى فەرموويەتى : تا ئىستا مرۆفئىكى چاكى وەكو نەبو حەنئىفە نەبىوہ .
- نىمامى نەبو بەكرى كۆرى عەبىاش فەرموويەتى : نەبو حەنئىفە چاكىرىن خەلكى سەردەمى خۆى بوو .
- قازى شەرىك فەرموويەتى : نەبو حەنئىفە مرۆفئىكى بى دەنگ و بەردەوام لە بىر كىردنەوہدا بوو ، پىاوئىكى تىگەبشتوو بوو .
- لەلەسەنى كۆرى صالح فەرموويەتى : ھىچ كەسك وەكو نىمامى نەبو حەنئىفە نەبوو لە تەقوا و لەخواتىسان .

- نین لوزه بیل لهرموویه تی : نهبو حه نیفه ناسراو بوو به له زن و گه وره بی و کم قسه کردن .
- له بیسی کوری ره بیع لهرموویه تی : نهبو حه نیفه مرۆفیکسی له خواترس بوو ، بهرده وام چاکه ی له گه ل براکانی ده کرد .
- موحه مده دی کوری جابر لهرموویه تی : نهبو حه نیفه قسه ی کم ده کرد و کم پنده کنی و زۆر بیری ده کرده وه ، کاتیک نه تبینی ده تووت تازه به لای به سردا هاتوه .
- نیمامی نهبو نوعیم لهرموویه تی : سویند به خوا نیمام پیاویکی زۆر نه مین بوو .
- نیمامی وه کیمی کوری جه راح لهرموویه تی : کس وه کو نهبو حه نیفه نه له تیگه بشتن ، ههروها زۆر نه مین بوو و بهرده وام ترسی خوای له دن بوو ، ههروها خاوهن هه بیه تیکی زۆر گه وره بوو ، خوا لئی رازی بی ، به کیک بوو له پیاو چاکان .
- نهمه سعودی لهرموویه تی : تاره کو نیستا نه مینوه کس له نیمام نه مینل بی ، کاتی وه فاتی کرد نزیکه ی ۵۰۰۰۰ دیناری نه مانه تی لا بوو ، دیناریکی لی ون نه بوو .
- میسه ری کوری کیدام لهرموویه تی : سویند به خوا نیمامی نهبو حه نیفه پیاویکی تیگه بشتوو بوو .
- مالکی کوری میهول لهرموویه تی : نیمامی نهبو حه نیفه زۆر تیگه بشتوو بوو له (فقه) و ، له (قیاس) یس کس وه کو نهبو نه بوو .
- نیمامی نهبو نوعیم لهرموویه تی : کاتیک نیمام وه فاتی کرد ، گه ریم له عه لی کوری صالح بوو لهرمووی : لهرمووی عیراق رۆبشت ... لهرمووی تیگه بشتوو ترین خه لکی کووله رۆبشت ...

- نهبو عبدالرحماني موقري فرمويدهتي : نهبو حنيفه زانايه کي ٽيگه بشتروه .
- نيمامي سهعدي کوري نهي عمرو به فرمويدهتي : نهبو حنيفه زاناي عراق بوو .
- له حمدي کوري حمري نهبو بووري فرمويدهتي : چؤن خليفه گوره تره له خه لکي ساده ، ناوا نهبو حنيفه له زاناي تر گوره تر بوو .
- نيمامي نهبو يوسف فرمويدهتي : نه گهر مسهله يك تووشي نيمام بوايه ، نه فرمويدهتي : هيچ فرموده به کي ڀٽه مبر ﷺ يان و ته به کي صحابه کاننان له بهره له م مسهله به ؟
- نه گهر هه بوايه و پيمان بووتبايه ، به کسر کاري ڀٽه ده کرد ، نه گهر نه بوايه نيجته هادي ده کرد .
- عدلي کوري عاصم فرمويدهتي : نه گهر نه قلتي نهبو حنيفه له لايه کي دابنري و نه قلتي نيوي خه لکي سر رووي زهوي له لايه کي تر دابنري ، هيشتان نه قلتي نهبو حنيفه زياتره !!
- حوجري کوري عهبدو لجه بار فرمويدهتي : تاوه کو نستا خه لک به کي کي نه ديوه وه کو نهبو حنيفه له مه جليس خوشي و چا که کردن له گه لن هاورتي خزي .
- سهلي کوري موزاحم فرمويدهتي : نهبو حنيفه زؤر چا که کار بوو له گه لن هاورتياني .
- به حياي کوري سهعيد فرمويدهتي : هه ر که نيمامي نهبو حنيفه له بيني ده مزاني پياوڻکي له خوا ترسه .

- جارێکیان نێمام چوووه لای خەلیفه ئەبو جەعفەری مەنسور ، هەر که عیسی کۆری موسا چاوی بە نێمام کەوت و ئی : ئەمە زانای هەموو دۆنیایە .
- کاتێک نێمامی ئەعمەش وستی بچێ بۆ حج کردن ، فەرمووی : بە بچین بۆ لای نێمامی ئەبو حەنیفە تا کردەوه کانی حەجمان بۆ بنوسی .
- حەمەدی کۆری زەید فەرموویەتی : ویستم حج بکەم ، چووم بۆ لای حەزرتی ئەییوبی سوختیانی تا خواحافیزی ئی بکەم ، حەزرتی ئەییوب پتی فەرمووم : پێم گەشتوووه که زانای شاری کوروفه ئەبو حەنیفە دەیهوی حج بکات ، ئەگەر بینت سەلامی منی پتی بگهیهنه .
- بەحیای کۆری زەکەریا فەرموویەتی : هەر کەسێ لە گەل نێمامی ئەبو حەنیفە دانیشتی و گوتی لە قەسە کانی بووی ئەزانی قەدری ئەم بەرپزە چەندە ؟
- موحەمەدی کۆری عیسی تەبای فەرموویەتی : گوێم لە رهوحی کۆری عوباده بوو فەرمووی : من لە لای نێمامی ئین جوهریج دانیشتروم لە سالی ۱۵۰ی کۆچی ، لەم کاتە هەوالتی مردنی نێمامی ئەبو حەنیفە پتی گەشت ، نێمامی ئین جوهریج فەرمووی : إنا لله و إنا إليه راجعون ، چ زانستێک ئەمرۆ رۆی ؟!
- نێمامی خەتیبی بەغدادی فەرموویەتی : پێشەوای زانایانی عێراق ئەبو حەنیفە .
- ئەبو عوسمانی تووسی فەرموویەتی : گوێم لە نێمامی ئینولوبارەك بوو دەیفەرموو : جارێکیان سەفەرێکم کرد بۆ شام و چوومه خزمەت نێمامی ئەوزاهی لە شاری بەیروت ، که منی بینی پتی فەرمووم : عەبدوللا : ئەو بیدەچە کتێبە که لە شای کوروفه پەیدا بووه و ناوی ئەبو حەنیفەیه !!؟

منیش بی دهنگ بروم ، که گرامهوه مالهوه همتسام چند مهسه لیه کی نیمامی
لهبو حه نیفهم هینا و به نیمامی نهوزاعیم نیشاندا ، که خویندیهوه لهمرموی :
عهبدوللا : نم وه لامانه هی کتین ؟

وتم : هی زانابه که له عراق .

لهمرموی : نم پیاوه زانابه کی بهرزه ، برز لای و زانستی لی وه ربگره .

لم کانه وتم : نعهه نمو نهبو حه نیفهمیه که تو زهمت ده کرد .

● مدهمر لهمرموویه تی : هیچ کسی وه کو نهبو حه نیفهم نیه له تیگه یشتن .

● نهبو جه عفدیری رازی لهمرموویه تی : تاوه کو نیستا کسی وه کو نهبو حه نیفهم
نه دیوه له زانستی (لقه) و له خواترسی .

● نیمامی لوزه یلی کوری عیاز لهمرموویه تی : نهبو حه نیفهم پیاویکی تیگه یشتوی
له خواترسی به خشینر بو ، زور چاکه ی له گه ل هاور پیکانی ده کرد و ، زور
سهبری نه گرت له سر فیر کردنی زانست و ، بهر دهوام بی دهنگ ده بو و
کاتی مهسه لیه کی حه لالان و حه رام ده هاته پتشی قسه ی زور جوانی
ده باره ی ده کرد .

● نهبو به کری کوری عه یاش لهمرموویه تی : جار پیکان عه بدوللای کوری
نیدریس دانیشتیوو له جیگایه ک ، نیمامی لهبو حه نیفهم هانه لای ، بینیم
عه بدوللا همتساوه و له باوه شی خوی نا ، منیش زور تووره بروم !!

دوای ماوه یه که نهبو حه نیفهم همتسا و ریشت ، منیش چوموه لای عه بدوللا و
پتم وت : لهوه چیت کرد ؟ بوچی بو نم پیاوه همتسای !!؟

لهمرموی : نعهه پیاویکه خواهن زانستیکی زوره ، نه گهر بو زانسته که ی
همنهستم بو تمه نه که ی همتدهستم ، نه گهر بو تمه نه که شی همنهستم بو
تیگه یشته که ی همتدهستم !

منیش بی دهنگ بروم و زانیم له سر همتسه .

- لیبن داوود فەرمووێتی : ئەگەر دەتەوێ وردترین مسەله له دینی خوا بزانی، خۆت بگهیهینه لیهی ئیمامی ئەبو حەنیفە .
- شەددادی کۆری حەکیم فەرمووێتی : تاوه کر ئیستا مرۆڤێکی زانایەم له ئەبو حەنیفە نەدیوه .
- مەحکی کۆری نیراھیم فەرمووێتی : ئەبو حەنیفە زانایەم کەس بوو له سەر دەمی خۆی .
- یەحیای کۆری سەعیدی قەتانی فەرمووێتی : بۆچوونی ئیمامی ئەبو حەنیفە چاکترین بۆچوونە .
- ئیمامی یەزیدی کۆری زورەیی فەرمووێتی : قەتوکانی ئەبو حەنیفە له هەموو شوێنێک بلا بۆتەوه .
- نیراھیمی کۆری عیكرمه‌ی مەخزومی فەرمووێتی : نەمزانیوه کەس له ئیمامی ئەبو حەنیفە شارەزاتر و لەخواتر سەبێ .
- حەسەنی کۆری موحمەدی لەیسی فەرمووێتی : جارێکیان هاڤه شاری کوروفه ، پرسیارم له خەڵکەکە ی کرد : کێ لەهەموو کەسێک لهخواتر سەرە لەم شارە ؟
- وتیان : ئیمامی ئەبو حەنیفە !!
- یەحیای کۆری ئەبووی زاهد فەرمووێتی : خەو نەدەچوووه چاوی ئیمامی ئەبو حەنیفە لەبەر خواپەرستی .
- ئەبو عاصمی نەبیلی فەرمووێتی : ئیمام ناوی ئی نرابوو کۆزێگه نەوێندە بوەستی له شەونۆزدا .
- حەفصی کۆری عەبدولرحمان فەرمووێتی : ئیمام بۆ ماوه ی سی سان هەموو قورئانی لەبەک ره کەمتی شەونۆز خەتم دە کرد .

● نهبو لڄوه ڀرپه فہرموویہ تی : له گڼل نیمامی حہمادی کورپی نہبی سولہ ایمان و مورحاریپی کورپی دیسار و علقمہی کورپی مہرمد و عہونی کورپی عبدوللا گہراوم ، کہ سم نہ دیوہ شہوی خزی زیندو و بکاتہوہ بہ خواہرستی وہ کو نیمامی نہبو حہنیفہ ، چہند مانگیک لہ گہلی بووم ، نهمدیت تہنیشتی خزی لہزہوی بدا و بخہوی !!

● فہیسی کورپی رہیع فہرموویہ تی : نہبو حہنیفہ مرؤفیکسی لہ خواترسی تیگہیشتو بوو ، زؤر خیر و چاکہی دہ کرد بہ تابیہ تی لہ گڼل ہاورپیکانی ، بہراستی ییاونیک بوو لہ ناقل و زیرہ کان ، بازرگانی دہ کرد و ہموو قازانچی تا کۆتایی سان ہمتدہ گرت ، نینجا نہیہ خشی بہ فہرموودہ ناسان و پیاو چاکان و لہ خواترسان و نہیفہرموو : نهمہ رزقی خوی گہورہ بہ پشان بہ خشراوہ بہہوی منہوہ ، جا تہنیا سوریاشی خوی گہورہ بکہن .

● نہلمہنی کورپی زیاد فہرموویہ تی : جارپیکیان نیمام لہ مہجلیسینک دانیشتو ، بینی یہ کیک لہ ہاورپیکانی جلیکی خراپی لہ بہرہ ، کہ خہلکہ کہ ہمتان لہ مہجلیسہ کہ نیمام فہرمووی : فلانی کورپی فلان دانیشہ ہندی کارم پتہ ، کہ بہ تہ نیایی مانہوہ ، نیمام بہ ہاورپیکہی فہرموو : نهم بہرہ ہمتدہوہ و چی لہ زیر بوو ہؤ تویہ و حالی خوتی پی چاک بکہ ، کہ پیاوہ کہ بہرہ کہی ہمتداوہ بینی ۱۰۰۰ درہمی لہ زیرہ ، ولی : قوربان : من حالتم زؤر باشہ و پیڑیستیم بہ پارہ نہ !!

نیمام فہرمووی : نہی فہرموودہی پتہ مہسرت ﷺ پی نہ گہیشتوہ کہ دہ فہرمووی : (إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ يَرَىٰ أُمَّرُؤُا يُعْمَلُ عَلَيْهِ عَلَىٰ عَبْدِهِ)^{۲۰} ، پتہستہ لہسرت حالت چاک بکہی تا ہاورپت غمبار نہی !!

²⁰ واہ : خرا گہورہ دہہوی شہنہاری لہمعی لہسرت ہمتدہی خزی دہار کوی .

- نهبولفیدا فرموویهتی : نهبو حهنیفه زانایه کی دونیانهویستی لهخواترس برو .
- خارپجهدی کوری موضعب فرموویهتی : گهیشتمه خزمهت ۱۰۰۰ زانا ، سی لهوانه زۆر نالقل و تیگهیشتره برون : یهکیک لهو سیانه نهبو حهنیفه برو .
- یزیدی کوری هارون فرموویهتی : کهم نهدیوه وهکو نهبو حهنیفه له نهقل گورهیی و تیگهیشن و لهخواترسی .
- نهخمسینی کوری عوماره فرموویهتی : سویند بهخوا کهسجان نهدیوه وهکو نهبو حهنیفه قسه و راو بۆچوونی زۆر چاکی ههیی .
- نهبو وههیی عابید فرموویهتی : نهو کهسهی نهبو حهنیفه به پساویکی چاک نهزمیری ... کهم نهقله !
- نیمامی نیبولعماد فرموویهتی : نهبو حهنیفه یهکیک برو له زیره کهکان و ، تیگهیشن و خواپهرستی کۆکردهزوه له گهله بهخشین و کردهوی چاک .
- نیمامی زهههیی فرموویهتی : نهبو حهنیفه زانایه کی گهورهی خواپهرستی لهخواترس برو ، بههیچ شتیکی کاربهدستانی وهرنهده گرت ، بهلکو بز خزی کاری ده کرد .

هه‌ندی له فهرمووده‌کانی نيمامی نه‌بو جه‌نيفة

نيمام فهرموويه‌تی :

- هه‌ر شتی له پتەمبه‌ره وه ﷺ هاتی له‌سه‌ر سه‌رو له‌سه‌ر چاوان دايدة‌نێن و، هه‌ر شتی له سه‌حابه‌کان هاتی خوا لێیان رازی بی به‌گوێره‌ی توانابان و کامه‌مان بی په‌سه‌ندتر بوو هه‌له‌یده‌بژێرین و‌کاری پی ده‌که‌ین ، جگه له پتەمبه‌ر ﷺ و هاره‌لانی هه‌ر رایه‌ک له‌هه‌ر زانایه‌ک هاتی ، نه‌را نيمه‌ش وه‌کو نه‌وان پیاوین و نيجته‌هاد ده‌که‌ین و له‌سه‌رمان نه‌ لاسایی نه‌وان بکه‌ینه‌وه .
- تاوانباری وه‌کو نيمه نا‌بی داوای به‌هه‌شت بکا ، ده‌بی داوای لی خۆش بوون بکات !

- په‌لجا سا‌ن له‌گه‌ل خه‌لتک دانېشتم ، که‌سم نه‌دی له‌ گونا‌هه‌نکم خۆش بی .
- هه‌چ شتێک که‌مه‌ر نه‌ له‌و دو‌نیا‌يه : له‌ شمرع زانگی له‌خواترس .
- هه‌چ زانستێک باشر وه‌سه‌وودتر نه‌ له‌ (فقه) .
- له‌دوای هه‌موو نوێژه‌کان دو‌عا بۆ نه‌و که‌سه ده‌که‌م که‌ زانستی فیر کردووم، هه‌رچه‌ند نه‌و زانسته که‌مېش بوو‌بیت .
- هه‌ر که‌سی وازانی هه‌چی تر پتو‌یستی به‌ داواکردنی زانست نه‌ ، با له‌سه‌ر نه‌زانی خۆی بگری .
- نه‌و فسانه‌ی نيمه ده‌یکه‌ین راو بۆچوو‌غانه ، نه‌گه‌ر به‌کیکی تر رایه‌کی چاکری هه‌بوو ، با خه‌لتک دوای نه‌و بکه‌وی باشره .
- کاتێک نيمام ده‌چوو بۆ لای قه‌ه‌ری پيروزی پتەمبه‌ر ﷺ نه‌یبه‌رموو :

يَا اَكْرَمَ الْخَلْقِ يَا كَثْرَ الْوَرَى

جُذِّ لِي بِخُودِكَ وَاَرْضِي بِرِضَاكَ

أَنَا طَامِعٌ بِالْخُودِ مِنْكَ لَمْ يَكُنْ

لأبي حنيفة في الأنام بسواك

واته : نهى پيغمبرى خوا : نهى باشرين دروست كراوى خوا : رهزامه ندى
خوتم بى به خشه ، چونكه من زور داواى به خشين له تز ده كم ، تنها توى پشت
و پهنای نهو حنهفه .

وفات كردنى نيمام

نيمام له دوانزهى مانگى رهجه بى سالى ۱۵۰ى كزجى له شارى بهغدا وهفاتی
كرد له تمهنى ۷۰ سالى .

نهلمه نى كورپى عوماره و نهو رهجائى هرهوى شورديان ، له كاتى شورذنى
نهلمه نى نيماممو : رهجه نى خوات نى بى : ده سالة بهروروى و ۴۰ سالة
شهونويز ده كى ا

كه وهفاتی كرد نيمامى شوعبه لهرموى : انا لله و انا اليه راجعون ، نوورى
زانست له شارى كوروفه كوزابهوه ، جاريكى تر وئنهى نابينهوه .

شش جار نويزى لهسمر كرا لهبهر قهلهبالغى و زورى خهلك ، له روزى
دوهم خهليفه نهو جهغهمرى مهنسور نويزى لهسمر كرد ، ژمارهى خهلكه كه
پهئجا ههزار كس بوو .

نيمامى خهتیبى بهغدادى لهسزوبهتى : قهبره كى له روزهه لائى شارى بهغدايه
له گوزستانى خهيزهوان .

صدهقهى موغاييرى لهرموى : كاتيك نيمام نيژرا گورتمان له دهنگيك بوو
لهبوت :

ذَقَبَ الْيَقَّةَ فَلَا يَفَّةَ لَكُمْ

فَأَلْفُوا اللَّهَ وَكُونُوا خَلَفاً

مَاتَ التُّعْمَانُ فَمَنْ ذَا اللَّيْلِ

يَخْبِي اللَّيْلَ إِذَا مَا سَجَفَا

واته : نعمرؤ (فقه) مرد و لاتان نما ، جا له خوا بوسن و بن به هملگری له
دوای نمو ، نوعمان وا وهفاتی کرد ، کئی له دوای نمو شهوان زیندوو ده کاتمه
به خواپرستی ؟

نینجا نیمامی نیبولوبارهك لسهه قهبره کهی وهستا و فهرمووی : رهجهنی خوات
لی بی ، بهراستی کهسی وه کو خۆت له دوای خۆت جی نههیشتروه .
نینجا زۆر به کولتی گریا و داوای لی خۆش بوونی بو کرد .
نیمامی نین خهلیلیکان فهرموویهتی : قهبره کهی ناسراوه و خهلتک بهردهوام
سهردانی ده کات .

له دوای نهمه له سالی ۴۵۹ی کزچی نهبو سهعدی خهوارزمی که
کاربه دهستیکی بالا بوو له لای سولتان مهلیک شاهی سهجوقی قوتابخانهی کی
گهروهی دامهزراند لسهه مزههه بی نیمامی نهبو جهنیفه له نزیك قهبره کهی ،
له بهر نهوه نهلبه یازی فهرمووی :

أَلَمْ تَرَ أَنَّ الْعِلْمَ كَانَ مُبْدُؤًا

فَجَمَعَهُ هَذَا الْمُغِيبُ فِي اللَّحْدِ

كَذَلِكَ كَانَتْ الْأَرْضُ مِيتَةً

فَأَنْشَرَهَا فِعْلُ الْعَمِيدِ أَبِي سَعْدٍ

واته : لهلدیوه زانست پهت بلاو بوو تا نمو کهسی لهم قهبره کزی کردهوه ،
هه ناواش زهوی دهو رو بهری نهم قهبره مردوو بوو ، کاربه دهستی به توانا نهبو
سهعد زیندوووی کردهوه به دروست کردنی لهم قوتابخانهیه .

ره‌جته‌ی خوا برژی به‌سهر گیانی پاکت نه‌ی نی‌مامی به‌توانا
به‌ره‌کته‌ی خوا قه‌بره‌کته‌ی دابه‌گری نه‌ی له‌خواترسی خواناس ...
خوای گه‌وره‌ی پاداشتت بداتمه‌وه له‌سهر کرده‌وه چاکه‌کان و زانسته
گه‌وره‌کته‌ی ... نه‌ی گه‌وره‌ی زانایان ...

(٣)

ئيمامى

مالك

ناوی نیمام

ناوی مالکی کورپی نهنسی کورپی مالکی کورپی نهی عامری کورپی عمری کورپی
حاریسی کورپی غهیمانی کورپی جوسهیلی کورپی عومری نهصبه حی مهده نیه ،
کرنه کھی نهبو عهدیلایه ، دایکشی ناوی : لهفالیه کی کچی شریکی کورپی
عهدولر هانه .

له دایک بوونی

نیمام له ساتی ۹۳ ی کچی له شاری مه دینه ی پرۆز له دایک بووه .

داواکردنی زانست

نیمامی مالک فرمووه تی : له بچوو کیم به دایکی خۆم وت : دایه گیان : ریم پی
دهده ی بچم بۆ داواکردنی زانست ؟
دایکم وتی : وهره با جل و بهرگی داواکاری زانست بکمه بهر .
ئینجا هندی جل و بهرگی پی به خشم و پی وتم : پرۆ بۆ لای ره بیهه ، به کهمین جار
ده بی فیری له ده ب و رهوشت پی ئینجا فیری داوا ی زانست بکه .
منیش له زمانه کم جی به جی کرد و چوومه خزمهت نیمامی ره بیهه و دهستم کرد به
داواکردنی زانست .

شیوهی نیمامی مالک

نیمامی نبینولعیما د فرموده‌ی نبی : نیمامی مالک مرزفتیکی درتیزی بههیزی بهتوانای سبی بوو و رهنگی چاره‌کانی شین بوو و برده‌وام جل و بهرگی عه‌ره‌بی نه‌کرده‌به‌ر و ، زور کهم پنده‌که‌نی و خاوه‌ن هدیبه‌تیکتی زور بوو و باشترین کهس بوو بۆ سال و مناته‌که‌ی و ، له‌سه‌ر نه‌نگوستیله‌که‌ی نوسراو بوو : (حبسنا الله و نعم الوکیل) .

نایا هیچ فرموده‌هاتوره‌ی نیمامی مالک ؟

عه‌بدولره‌زراقی فرموده‌ناس و نیمامی سولیانی کوری عویه‌ینه‌ده‌فرمودون : نه‌و فرموده‌به‌ی که له پیغه‌مبه‌ر ﷺ هاتوره که تیایدا ده‌فرمودی : (يُؤشِكُ النَّاسُ أَنْ يَضْرِبُوا أَكْبَادَ الْإِبْلِ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ فَلَا يَجِدُونَ عَالِمًا أَغْلَمَ مِنْ عَالِمِ الْمَدِينَةِ)²¹ ، نیمه ده‌لتین ده‌باره‌ی نیمامی مالک هاتوره .

²¹ أخرجه الحاكم في المستدرک ۱/۱۶۸ و صححه علی شرط مسلم .

مامۆستاکانی ئیمام

ئیمامی مالک له ژماره‌یه‌کی یه‌کجار زۆر زانا و ئیمام زانستی وه‌رگرتوه ، ئهمانهش ناوی هه‌ندیکیان :

- ئیسحاقى كورپى عه‌بدوللاى كورپى نه‌بى ته‌لحه .
- ئیسماعیلی كورپى نه‌بى حه‌كیم .
- ئیمامی جه‌عفری صادق .
- سه‌وری كورپى یه‌زیدی دیلی .
- حومه‌یدی ته‌ویلی فه‌رموده‌ناس .
- داوودی كورپى حوصه‌ین .
- داوودی كورپى عه‌بدوللا .
- ئیمامی ره‌بعه‌تولره‌ئى .
- زیادى كورپى نه‌بى زیاد .
- زیادى كورپى سه‌عد .
- زیادى كورپى ره‌باح .
- زه‌یدی كورپى له‌سلم .
- زه‌یدی كورپى نه‌بى ئونه‌سه .
- سالم له‌بولنه‌زر .
- سه‌عدى كورپى نه‌بى ئیسحاق .
- سه‌عیدی كورپى عمه‌رى كورپى شوهره‌حبیل .
- سومه‌ی خزمه‌تكارى عه‌بدولپه‌حمان .
- سه‌لمه‌ی كورپى دینار .
- سه‌هیلی كورپى نه‌بى صالح .

- سەلمەدی کورپی صەفوانی زوررقی .
- سەعدی کورپی ئیسحاق .
- شەریکی کورپی ئەبی نەمر .
- صالحی کورپی کەيسان .
- صەفوانی کورپی سولەیم .
- تەلتەحە کورپی عەبدولەلیکی ئەیلی .
- عامری کورپی عەبدوللای کورپی زوبەیر .
- عەبدوللای کورپی دینار .
- ئیمامی عەتائی خوراسانی .
- ئیمامی عەلقەمە .
- ئیمامی زوهری .
- موسلیمی کورپی عومارە .
- ئەلەلانی کورپی عەبدولرەحمان .
- موحمەدی کورپی بەحیا .
- ئەلفوزەیلی کورپی بەحیا .
- قوتنی کورپی وەعب .
- کەسیری کورپی زەیدی ئەسلەمی .
- زۆر زانای تریش .

قوتابیه کانی نیمام

زۆر قوتابی لسهه دهستی نیمام پهروورده بوون و زانای گهوره و بهتوانانان ئی
دهرچوو ، لهوانه :

- نیمامی شافعی .
- نیپراهیمی کورپی تههمان .
- نیپراهیمی کورپی عهبدولللا .
- نیپراهیمی کورپی عومهر .
- نهبو حوزالهی سهیمی : نهم بهرینه دواین قوتابی بوو لهرمودهی ئی
بگیزیتوه .
- نیمام نهبو موصعبی زوهری .
- نیمامی نهبو نیسحاقی فهزاری .
- نادهمی کورپی نهبی نیاسی عهسقلانی .
- نیسحاقی کورپی سولهیمانی رازی .
- نهبو نوعیمی توجهیمی .
- نیسحاقی کورپی موحهدهدی لهپهروی مهدهنی : که مامۆستای نیمامی
بوخاریه .
- نیسحاقی کورپی یوسفی لهزپهقی لهرمودهناس .
- نهسهدی کورپی لورات .
- نهسهدی کورپی موسای لهمدوی لهرمودهناس : بهنهسهدی سوننه ناسراوه .
- نیسماعیلی کورپی نهبی حامد .
- نیسماعیلی کورپی نهبی ئوهیسی مهدهنی .
- نیمامی لهیویی سوختیانی .

- بهشیری کورپی حه کهمی فهرمووده ناس .
 - نیمامی حه نمادی کورپی زهید .
 - نیمامی حه نمادی کورپی سهله مه .
 - سه عیدی کورپی حه کهمی فهرمووده ناس : که مامۆستای نیمامی بوخاریه .
 - نیمامی سه عیدی کورپی مه منصور .
 - نیمامی سولیانای سهوری .
 - نیمامی سولیانای کورپی عویهینه .
 - شوعبهی کورپی حه ججاجی فهرمووده ناسی گهوره .
 - نیمامی نه بو بیستامی عهته کی .
 - نیمامی نه بو عاصمی نه بیل : که مامۆستای نیمامی بوخاریه .
 - نیمامی قه عهته بی .
 - نیمامی نهوزاعی : که خاوه ن مزهه بیکی سه ره بخو بوو و زانایه کی
موجتههید بوو .
 - عه بدولپه حمانی کورپی مه هدی .
 - عه بدولپه ززاقی سه نعانای فهرمووده ناس .
 - نیمامی ئیبن جوره بیج .
 - نهلفه زلی کورپی دو که بینی فهرمووده ناس .
 - نیمامی نالعی کورپی نه بی نوعه بی مه دهنی : که په کیکه له فورئان خوئنه
به ناوبانگه کان (القراء السبعة) .
 - نیمامی وه کیج .
 - په حیای کورپی سه عیدی قه تالی فهرمووده ناس .
- زۆر قوتابی تریش که ژماره بان نزیکه ی ۱۴۰۰ قوتابیه ، هه ره کو نیمامی زه هه بی
وا ده فهرمووی .

زیره کی نیمام

- نیمامی مالک فرموویه تی : جاریکیان نیمامی زوهری چل و هندی فرموودهی بز خورندمهوه ، نینجا پیی وتم : نم فرمودانم بز بلتیه ؟ .
منیش چل فرموودهیم بز دووباره کردهوه و نهوانی ترم لهبر چوو !!
- ههروهها فرموویه تی : من دهچورمه خزمهت نیمامی سهعیدی کوری موسیهب و عوروه و نهلقام و نهبو نوسامه و حومهید و سالم ، لههر یهکیکیان زیاتر له ۵۰ فرموودهیم وهردهگرت و هموموم لهبر دهکرد بی نهوهی فرمووده کانیان تیکمن یه کو بکهم !! و تا نیستا گویم لههر قسهیک بووبی لهبرم نهچوتهوه !!!
- عهبدوللای کوری نیدرسی نهودی فرموویه تی : من نهمدهزانی وشهی (دجال) کزیه کهی (دجاجله) یه تاوه کو گویم له نیمامی مالک برو دهبارهی یه کییک نه دوا و دهیفرمور : (اِنَّمَا هُوَ ذُجَّالٌ مِّنَ الدُّجَّالِیَةِ) ، واته : لهم مروه دروزنیکه له دروزنه گهوره کان^{۲۲} .

²² لمعنس بهلگهه لسنر خارهبای لمام له زمانی عهرمی .

نه حوال و کهراماتی نیمام

- نهبو سلمهدهی خوزاعی فرموویهتی : کاتیک نیمام ده‌بویست فرمووده بگیریتهوه ، دهست نویژیکی جوانی ده‌شوست و جوانترین جل و بهرگی نه‌کرده‌هر و ردینی خوی شانه ده‌کرد و نه‌بفرموو : ده‌بی فرمووده‌کانی پیته‌میر به‌گه‌وره بزانی و ریزی لی بگیری .
- خه‌لمی کوری عومر فرموویهتی : جارنکیان له لای نیمامی مالک دانیشتروم ، بینم نین که‌سیر که‌قوربان خونینکی به‌ناوبانگ بوو هاته لای نیمام و پهرینکی دا دهستی ، که نیمام خونینده‌وه له‌ژیر به‌ره‌که‌ی دانا ، کاتیک نین که‌سیر هه‌لسا وستم منیش برزم ، به‌لام نیمام فرمووی : نه‌ی خه‌لف دانیشه .
- لینجا پهره‌که‌ی دا دهستم و خونینده‌وه ، تیایدا نووسرا بوو : نه‌م شه‌و خه‌وم بینی به‌کیک پی و تم : پیته‌میر ﷺ له ناو مزگه‌وت دانیشتروه و خه‌لک له ده‌وره‌ی دانیشتروه و پی ده‌لین : چ فرمانیکت همه‌ی نه‌ی پیته‌میری خوا ؟ پیته‌میر ﷺ فرمووی : من شتیکی زور به‌نرخم داناوه له ژیر مینه‌ره‌که‌ و فرمانم به مالک کردوه بو‌تان به‌ش بکات ، جا نیوه برژن بو لای مالک . کاتیک نیمام گوتی لعمه‌ بوو ، دهستی به‌گریان کرد .
- له‌له‌بسه‌می کوری جه‌میل فرموویهتی : ۴۸ پرسایریان ناراسته‌ی نیمامی مالک کرد ، له سی و دوو پرسایر فرمووی : نازام^{۲۳} !!!

²³ له‌سئ به‌لگه‌به له‌سئ له‌طراو له‌عوازیسانی نیمام .

• خالدی کورپی خمداش فرمویهتی : چوممه خزمهت نیمامی مالک و دهربارهی چل مسئله پرسیارم نی کرد ، تهنا له پننج مسئله وهلامی دامهوه !!

• دهرآوردی فرمویهتی : خهونم بینی که له مزگوتی پتقمبهرم ﷺ ، بینیم پتقمبهر ﷺ بز خهتک ددهوی ، لهو کاته نیمامی مالک هاته زوورهوه ، که پتقمبهر ﷺ چاوی بی کهوت فرموی : وهره لام .

نیمامیش لتی نریک بزوه ، بینیم پتقمبهر ﷺ نهنگوستیله کهی له په نچهی موباره کی دهرهتتا و له په نچهی نیمامی مالکی دانا !!

• نهسهدی کورپی موسا فرمویهتی : له دواوی وهفات کردنی نیمامی مالک ، نیمام له خهون بینی جل و بهرگینکی سهوزی له بهر بوو بهسواری وشوئک له نتوان ناسمان وزهوی دهرؤیشت ، پتیم وت : نهی باوکی عبدالللا : نهی تز وهفاتت نه کرد ؟

فرموی : چوممه خزمهت پهروهردگار و قسم له گنل کرد و بینی فرموم : لیم بهرسه تا پتیت بهخشم ... داوا بکه تا بزوت جی بهجی بکهم ...

• لیسماعیلی کورپی موزاحیمی مهروهزی فرمویهتی : خهونم به پتقمبهر ﷺ بینی ، لیم پرسی : نهی پتقمبهری خوا : له دواوی تو پرسار له کی بکهین ؟ فرموی : پرسار له مالک بکهن .

• نیمامی مالک فرمویهتی : تاوه کو نیستا هه موو شهو خهونم به پتقمبهر ﷺ بینوه !

• موحهدهدی کورپی روحی توجیبی فرمویهتی : پتقمبهرم بینی له خوندا ، لیم پرسی : نهی پتقمبهری خوا : کاسه یان باشره : نیمامی مالک یان نیمامی له بسی کورپی سهعد ؟

فرموی : مالک میراتگری زانستی منه .

• نیمامی نین مههدی فرموویتهی : پیاویک له جینگایه کی زۆر دووره وه هاته
خز مهت نیمامی مالک و پرسپاری لی کرد له مهسهله یهک .

نیمام فرمووی : نهم مهسهله یه به چاکی نازانم !!

پیاوه که وتی : قوربان : من له جینگایه کی زۆر دوور هاتووم بۆ لای جهنابت ،
تۆش دهلتی : نهم مهسهله یه به چاکی نازانم !؟

نیمام فرمووی : نه گهر گهراپه وه نهم جینگایه به خهلتکه که ی بلتی : مالک نهم
مهسهله یه به چاکی نازانی !!!

• عومهری کوپی یهزید فرموویتهی : به نیمامی مالکم وت : نهی باوکی
عهبدوللا : خهلتک له جینگای زۆر دوور دین بۆ لات تا پرسپارت لی بکهن ،
کهچی تۆ دهلتی نازانم !!

نیمام فرمووی : نهی بهندهی خوا : ههندیکیان له میسر بۆم دین و ههندیکیان
له عیراق و ههندیکی تر له شام ، منیش لهوانه یه فهتوا یه و بۆ چوونه کهم بگۆری ،
پنم نالتی نهمانه له کوی بدۆزمه وه تا پینان بلتیم : من نهو فهتوا یه م گۆریه که
بۆ نیره م دابوو ، جا بۆ خۆتان کار به فهتوا یه نوییه کهم بکهن !!!

• نیمامی شالعی فرموویتهی : له دوا ی قورنانی پیروژ هیچ کتینیک راسته یه
له موهتهنی نیمامی مالک²⁴ .

• ههروه ها فرموویتهی : خز منیکم پتی وتم : نهمشه و خهوننی زۆر سهیرم بینی .
پتم وت : چیت بینی ؟

وتی : له خه و غندا یه کیک پتی وتم : نهمشه و زاناترین کهسی سهیر رووی زهوی
وه فاتی کرد !

که لیکمان داوه بینیمان نهو روژه بوو نیمامی مالک تیا هدا وه فاتی کرد بوو .

²⁴ لعمه پش لوهی سهیحی بوخاری و موسلم دابترین ، جا لاگادار به .

• نملئمونى كورې خليفه هارونى رهشيد به نيمامى مالكى وت : خانووت
ههيه ؟

نيمام فهرمووى : نهخير .

نملئمون وتى : فهرموو نممه ۳۰۰۰ دیناره بۇ خۆت خانوویك بکره .
ئینجا وتى : حمز ده کم له گهلم بگهريئموه بهغدا چونکه دهسوى خملک بيته
سهر مزهدهبهكهى تو .

نيمام فهرمووى : من ناچمه دهرهوهى مدينه چونکه يتهمبهر ﷺ فهرموويهتى :
شارى مدينه خملكى خراب له خۆى دورور دهخاتهوه ههرهكو چۆن ناسنگر
شتى پس له ناسن دورور دهخاتهوه ، ههروهها من رازى نام همموو خملک بيته
سهر مزهدهبهكهى من و سهر كئيبى (الموطأ) ، چونکه صهحابهكانى يتهمبهر
ﷺ له همموو شويتك بلاوبرونهتهوه و لهههر شويتك زانستكيان بلاو
كردۆتهوه ، نهمش دياريهكانتانه نهگهر حمزتان ليته بيهتهوه و نهگهر حمزتان
ليتبه بهجئى بيتن !!

• نيمام فهرموويهتى : من سواری نەسب نام له شارێك كه لاشهى پيروزی
يتهمبهر ﷺ لهزۆر خاکی نيزرا بيت !!!

• كه هارونى رهشيد ههواتى زيرهكى و لنهاوويى نيمامى مالكى بئى گهيشت ،
بهكيكى نارد بهدواى و پئى وت : به نيمام بلئى : وهره لامان تاكو
موهتهنمان بۇ بخوئى و سوودى ئى وهرگرين .

كه نيزدراوه كه نممى به نيمام راگهياند ، نيمام فهرمووى : سهلامى منى پئى
بگهيهنه و پئى بلئى : مالك دهلتى : خملک دپته بهر دهوگای زانست ، زانست
ناچيته بهر دهوگای خملک !

که نیرداوه که گهراوه لای خلیفه و وهلامه‌کی نیمامی پی گه‌باند ، خلیفه زور تویره بو ... لهم کاته نیمامی مالک هاته زوروهه ، هارون پتی وت : بدوات دهنیرم بهلام سهرینچی فرمانم ده‌کی !!

نیمام فرموی : نهی نهمیری لیمانداران : نیمامی زوهری ده‌گیرینه‌وه له خارجه‌ی کوری یزید ، نهویش ده‌گیرینه‌وه له باوکی که فرمویته‌ی : من وه‌حیم دهنروسی بز پتتمبهری خوا ﷺ کاتیک نم نایته هاته خواره‌وه ﴿ لَا یَسْتُرِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴾²⁵ ، لهم کاته حمزرتی نیین نرم مه‌کوم له خزمهت پتتمبهر ﷺ دانیشبو ، وتی : نهی پتتمبهری خوا : من مرزقیته‌ی کوریم و خوای گه‌وره نم نایته‌ی هیناوتوره خواره‌وه که نم گه‌وره‌یه‌ی تیابه ، جا چی بز من هیه ؟

پتتمبهر ﷺ فرموی : (لَا أُدْرِي) نازانم .

هینتا قه‌لمه‌کم مده‌که‌به‌کی وشک نمبو بو ، وه‌سی بز پتتمبهر ﷺ هاته خواره‌وه و رانی پتتمبهر ﷺ که‌وته سهر رانم ، دوا‌ی کمیتک فرموی : نهی زهید بنووسه : ﴿ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ ﴾²⁶ .

نهی نهمیری لیمانداران بز نم سی وشبهه خوای گه‌وری حمزرتی جبریلی نارد علیه السلام له رنگایه‌ک که پنجها هزار سان دووره ، نایا بز من چاکر نه لهم زانسته بهاریزم و گه‌وره‌یه‌کی بهیتلموه ، خوای گه‌وره لهم پله بهرزهی دانای ، به‌کمین کس مبه لهم زانسته زهلیل بکه‌ی ، چونکه نه‌گهر وابکه‌ی خوای گه‌وره زهلیلت ده‌کات !!

لهم کاته هارونی ره‌شید همتساوه و له‌گن نیمامی مالک چوره ماله‌کی و له جینگایه‌کی بهرز دانیشت تا گوی له موه‌تله‌کی بگری .

²⁵ واته : نم کسه‌ی دانشورن و له جهاد دوا کورون به‌کسان لین له‌گن نم کسه‌ی جهاد ده‌کن .

²⁶ یعنی لورایه‌ی نه‌موش یان به‌ککرتن .

ئىمام فەرمۇى : ئەي ئەمىرى ئىمانداران : زاناكان وايان يى چاك بوو قورتايى لە
جىنگايەكى نزم دابىشى بۇ گوى ئى برونى زانست .

لەم كاتە ھارون ھالە خوارەوہ لە جىنگايەكى نزم دانىشت !!

● ئىمامى مالك فەرمۇيەتى : چوومە لاي خەلىفە ئەبو جەعفەرى مەنسور ،
بىننم لەسەر جىنگا كەوتتوہ و نەخزەشە ، كە ھاتتە لاي بىننم مئالىك ھەر دىتتە

زوررەوہ و دەچىتتە دەرەوہ !

خەلىفە وتى : دەزانى ئەوہ كىيە ؟

وتم : نەخىر .

وتى : كورپى مەنە ، لەبەر ھەيەتى تۆ دىتتە و دەرۋا وئارام نايى !!

ئىنجا ھەندى پەرسىياري ئى كەردم و مئىش وەلامم داوہ .

لەبو جەعفەر وتى : بەراستى تۆ زانائىن كەسى لە دونيا .

وتم : نەخىر مەن وانىمە !!

وتى : نەخىر تۆ واى بەلام دەيشارىمەوہ !!

● عەبدولاي كورپى موبارەك فەرمۇيەتى : جارىكيان لە خىزمەت ئىمام مالك

دالىشتبووين و فەرمۇدەي بۆمان دە گىراوہ ، بىننم دووبىشكىك شانزە جار

پىتى وەدا و رەنگى ئىمام زۆر دە گىرا لە گەن ھەر پىتوہ دانىك بەلام

فەرمۇدە كەي نەپرى !!

كە تەوار بوو پىمان وت : ئىمام : بۆچى دووبىشكە كەت نە كوشت !!؟

فەرمۇى : لەبەر گەرەبى فەرمۇدەي پىتەمبەر ﷺ سەبەرم گرت !!

● ئىبن عەبدولخەكەم فەرمۇيەتى : نەگەر پەرسىياريك ناراستەي ئىمامى مالك

بكرابوواپە ئەيفەرمۇو : ماوہەكى تر وەرەوہ لام تا وەلامەكەت بەدەمەوہ .

پىمان وت : بۆچى يەكسەر وەلامى نادەپتەوہ ؟

نیمام ده‌گریا و ده‌بغه‌مورو : من لهم پرسیارانه زۆر ده‌ترسم له رۆژی قیامت
بدرپرسیارم ب لئی !!

• نیمامی شافعی فەرمووێتی : من له خزمەتی نیمام دانیشتیروم ، مرۆفیک
هات و ٤٨ پرسیری لێ کرد ، نیمام له ٣٢ پرسیار فەرموی : نازانم !!

نیمامی غەزالی فەرمووێتی : ئەمەش له تەقواو لەخواترسی نیمامه ، ئەگینا
داواکاری دنیا و ناویانگی نەفسەکه‌ی رێی بێ نادان بلی : نازانم !!

• جارێکیان خەلیفه هارونی ره‌شید له نیمامی پرسى : خانووت هه‌یه ؟
نیمام فەرموی : نه‌خێر .

خەلیفه وتی : ئەوه ٣٠٠٠ دیناره تا خانووێک بۆ خۆت بکری .

نیمامیش پاره‌که‌ی له شوێنیک دانا ، که خەلیفه ویستی شاری مه‌دینه جێ به‌یلتی
یه نیمامی فەرموو : ده‌بێ له‌گه‌لمان بێ بۆ شاری به‌غدا چونکه من نیازم وایه
هه‌موو خه‌لتک بێتمه سه‌ر مه‌زه‌به‌که‌ت !

نیمام فەرموی : ئەم شته ناکرێ ، چونکه هاره‌لانی پێغه‌مبه‌ر ﷺ له زۆر شوێن
بلاوبوونه‌توه و له‌هه‌ر شوێنیک زانستیکیان بلاو کردۆتوه ، پێغه‌مبه‌رش ﷺ
فەرمووێتی : (اِخْتِلَافُ اُمَّتِي رَحْمَةٌ ^{٢٧}) ، هه‌روه‌ها فەرمووێتی : (الْمَدِينَةُ خَيْرٌ
لَّهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ^{٢٨}) ، هه‌روه‌ها فەرمووێتی : (الْمَدِينَةُ تَنْفِي خَبَرِهَا كَمَا تَنْفِي
الْكَبِيرُ خَبَرَ الْحَدِيدِ ^{٢٩}) ، ئەوه‌ش دیناره‌کانتانه بۆ خۆتان بیه‌نه‌وه !!

²⁷ قال الخافظ العراقي : ذكره البيهقي في رسالته الأشعرية تعليقاً و أسنده في المدخل من حديث ابن عباس باللفظ
(اختلاف أصحابي لكم رحمة) و أسنده طعيف .

مانای فەرموده‌کش له‌وه‌یه : جیاوازی راو بۆچوونی زاناکانی لوه‌مته‌م ره‌جمته‌م بێزان .

²⁸ أخرجه البخاري و مسلم .

مانای فەرموده‌کش له‌وه‌یه : شاری مه‌دینه بێزان باشه‌ له‌گه‌ر بزنان .

²⁹ أخرجه البخاري و مسلم .

فهرمووده‌ی زانایان دهرباره‌ی نیمامی مالک

- نیمامی نه‌بو عبدیللای مه‌قدیسی حه‌نبه‌لی فهرموویه‌تی : مالک نیمامی‌کی فهرمووده‌ناسی گه‌وره و پینشوی شاری مه‌دینه‌یه .
- نیمامی شافعی فهرموویه‌تی : نه‌گهر نیمامی مالک و نیمامی نین عویه‌ینه نه‌بورنایه ، زانستی حیجاز نه‌ده‌ما و ده‌رژیشت .
- عبدولرِه‌حانی کورپی مه‌هدی فهرموویه‌تی : مالک زانایه‌کی گه‌وره‌ی مه‌رده‌می خزی بو .
- جارنکیان نیمامی وه‌کیع فهرمووده‌ی ده‌گیراوه و هه‌ر ده‌یفه‌رمو : راستگۆ پتی وتم ... راستگۆ پتی وتم ...
لییان پرسی : کییه‌ نه‌و راستگۆیه ؟
فهرمووی : مالکی کورپی نه‌نه‌س ا
- نیمامی نه‌حمد فهرموویه‌تی : نیمامی مالک له‌ هه‌موو که‌سیک فهرمووده‌کانی راستره‌ که‌ له‌ نیمامی زوه‌ری ده‌گیرپته‌وه .
- نیمامی نین له‌بی خه‌یسه‌مه‌ فهرموویه‌تی : باشترین قوتابی نیمامی زوه‌ری : مالکی کورپی نه‌نه‌سه .
- نیمامی نین مه‌هدی فهرموویه‌تی : که‌سم له‌ نیمامی مالک ناقلر نه‌بینوه .
- نیمامی نه‌سانی فهرموویه‌تی : به‌کیک له‌ پارێزه‌رانی فهرمووده‌کانی پته‌مه‌به‌ر ﷺ نیمامی مالکه .

مانای فهرمووده‌کش له‌وه‌یه : شاری مه‌دینه‌ مرۆلی په‌سی و ناهاک له‌ خزی دوور ده‌خاته‌وه هه‌روه‌کو جه‌زن کورره‌ی لاسن په‌سی لاسن دوور ده‌خاته‌وه .

- کاتیک ههوازی مردنی نیمامی مالک گه‌یشته نیمامی نین عوبینه فرموری : هیچ کسینکی رهک خزوی له‌دوای خزوی جی نه‌یشتوره .
- نیمامی نه‌وزاعی فرموریه‌تی : مالک زانای زانایان و موفتی مه‌ککه و مه‌دینه‌یه .
- نیمامی نه‌بو یوسف فرموریه‌تی : کهم له‌و سیانه زانتر نه‌بینوه : نیمامی نه‌بو حنیفه و مالک و نین نه‌بی له‌یلا .
- نیمامی یه‌حیای قه‌تتان فرموریه‌تی : مالک شایه‌نی نه‌ویه خه‌لک له‌سهر رینگاکه‌ی پروا .
- نیمامی نه‌سه‌دی کورپی فورات فرموریه‌تی : نه‌گهر ده‌تموی ره‌زامه‌ندی خرای گه‌وره به‌ده‌ست بیتی ، به‌دوای نیمامی مالک به‌کوه .
- نیمامی نه‌بو عاصمی نه‌بیل فرموریه‌تی : تاوه‌کو نیستا فرموده‌ناسینکی ده‌م و چاو جوانی وه‌کو نیمای مالکم نه‌بینوه .
- نیمامی سولفانی کورپی عوبینه فرموریه‌تی : مالک زور شاره‌زا بوو له‌و پیواندی فرموده‌یان گپ‌راوته‌وه .
- یه‌حیای کورپی سه‌عید فرموریه‌تی : فرموده‌کانی مالک له‌فرموده‌ی پیوانی تر راستون .
- نین له‌هیعه فرموریه‌تی : موحه‌مده‌ی کورپی عبدالله‌رحان له‌ مه‌دینه گه‌راوه و هاته‌لامان ، لیجان پرسی : کی له‌ مه‌دینه فه‌توا ده‌دات ؟
رتی : گه‌لیک فه‌توا ده‌دات ناوی مالکی کورپی نه‌سه .
- وه‌میب فرموریه‌تی : کس له‌ دنیا زانتر نه‌ له‌ مالک .
- نه‌لوا‌بیدی فرموریه‌تی : مالک مرو‌لینکی خاره‌ن هه‌یه‌ت بوو ، مه‌جلیسه‌کشی مه‌جلیسی حمیا و شهرم و ریزل‌تان بوو .

- موحدهدى كورې سهعيد فرمويېتى : مالك پساوېنكي نهميني باوه پېنكر اوي له خواترسي ټيگه پشتروي موجتهيد يوو .
- نيمامي نهبو نوعيم فرمويېتى : مالك نيمامي مهككه و مدينه به ، په كيك برو له پياوه گهوره كان و مرزفه ناقله كان و ، په كيك برو له موته قبه كان .
- نهبو موضعب فرمويېتى : مالك فرموده ي پشمبېرى ﷺ نه ده گپراه نه گهر دهست نوټزي نه بو ايه له بېر گهوره ي فرموده ي خزمويست ﷺ .
- نيمامي شوعه فرمويېتى : له دواي ساتيك له وهلات كردني نافع هاتم بز شاري مدينه ، بينيم نلقه ي زانست بز نيمامي مالك به سراوه .
- نلقه واربري فرمويېتى : له لاي نيمامي حه مادي كورې زه يد دانيشترويم ، كه هواتي وهلات كردني مالكي پي گه يشت فرموي : ره حه تي خوا به سر باوكي عبدالللا پرزي ، به راستي جينگاهه كي به رزي له ناييني خوا هه بوو .
- نلقه عنبې فرمويېتى : هاتينه خزمهت نيمامي سوليانې كورې عوبينه ، بينيمان زور غمباره ، ليمان پرسي : قوربان چي روي داوه ؟ فرموي : نيمامي مالك وهلاتي كردوه ، كسي هاوشيزه ي له دواي خزي جي نه پشتروه .
- نيمامي عبدالرهماني كورې مهدي فرمويېتى : مالك له فرموده كاني پشمبېرى ﷺ پشموايه .
- نيمامي نېن حه ماد فرمويېتى : مالك نيمامي مدينه به و خواوه ن فرمويكي گه وره به و زور فرموده ي پشمبېرى ﷺ به گه وره ده زاني و ، له راده به در پشمبېرى ﷺ خزش دهويست و به رده وام نوټزي له سر مردوه كان ده كرد و سرداني نه خوشاني ده كرد و به رده وام له مزگهوت داده نيشت .

- نیمامی زهههیی فرموویهتی : مالک پتسه‌واپه‌کی فرمووده‌ناسی موخته‌میدی
نومهتی نیسلامه .
- نیمام نین وه‌هب فرموویهتی : نه‌گهر نیمامی مالک و له‌یس نه‌بوونایه نیمه
گومرا ده‌بووین !
- عه‌بدولرِه‌جانی کوری واقید فرموویهتی : من ده‌رگای نیمامی مالکم به
ده‌رگای کاربه‌ده‌ستام نه‌چواند له‌بهر قه‌له‌بالغی .
- نیمامی نه‌بو داوود فرموویهتی : به‌هتیرترین فرمووده‌نه‌و فرمووده‌یه‌که
نیمامی مالک له‌نالع ده‌گتیرته‌وه ، نه‌ویش نه‌گتیرته‌وه له‌حه‌زره‌تی نین
عومه‌ر خوا لئی رازی بی .
- نین هورمز فرموویهتی : نیمامی مالک زانای هه‌موو خه‌لکه .
- نیمامی نین حبیبان فرموویهتی : مالک یه‌کیکه له‌گه‌وره‌پیاوان و له‌زانا
تینگه‌یشتوو و پساو چاکان و ، زور به‌رگری له‌سوننه‌تی پتسه‌مهر ﷺ
ده‌کرد .
- نیمامی نین مه‌هدی فرموویهتی : چوار نیمام هه‌بوون له‌فرمووده‌له
سه‌رده‌می خزیان : مالک له‌حیجاز و ، نه‌وزاعی له‌شام و ، سولفانی
سه‌وری له‌کووفه و ، هه‌مادی کوری زه‌ید له‌به‌صره .
- نیمامی نه‌سانی فرموویهتی : سی زانا هه‌ن فرمووده‌ی پتسه‌مهریان ﷺ
پاراست : شوعه‌ی کوری حه‌ججاج و یه‌حیای کوری سه‌عیدی قه‌تتان و
مالکی کوری نه‌نس .
- نیمامی نین خه‌للیکان فرموویهتی : مالک نیمامی شاری مه‌دینه‌به و یه‌کیکه
له‌پیاوه‌ناسراوه‌کان .

باسی هندی فرموده که نیامی مالک له نیسانده کی دایه

۱- نیامی نه بو نوعهیم فرمویه تی : موحه مدهی کوری حمید پنی وتین :
 موحه مدهی کوری سوله یمان پنی وتین : موحه مدهی کوری عبدالرہمان پنی وتین :
 عبدالولای کوری موحه مده پنی وتین : مالکی کوری نه نس پنی وتین و ده گپرتسه وه
 له موحه مدهی کوری نملونزیر ، نهویش ده گپرتسه وه له عوروه ، نهویش ده گپرتسه وه
 له حزره تی عائشه خوا لیتی رازی بی فرمویه تی : پیارنیک ریستی بیتسه مالتی
 پیغمبر ﷺ ، پیغمبریش ﷺ فرموی : (بئس آخو العشیرة)^{۳۰} .

که هاته زوروهه پیغمبر ﷺ فرمانی کرد سهرینکی بز دابنن ، که چوره دهره وه
 لیم پرسی : نهی پیغمبری خوا : به کمین جار به پیارنکی خراب ناوزه دت کرد ،
 که هاته زوروهه فرمانت کرد سهرینکی بز دابنن .

پیغمبر ﷺ فرموی : (إن من شرار الناس الذين یکرّمون اتقاء شرهم)^{۳۱} ،
 واته : بی گومان نهو که سانه خرابترین کمنن که خه لک ریزبان لی دهنن بز دورور
 کهوتسه وه له خراپه یان .

۲- نیامی موسلم فرمویه تی : نیسحافی کوری موسای نه نصاری پنی وتم :
 موعنه پنی وتم : مالک پنی وتین و ده گپرتسه وه له عبدالولای کوری یزید
 خزمه تکاری نلننسه وه دی کوری سوفیان ، نهویش ده گپرتسه وه له نه بو مسلمه می
 کوری عبدالرہمان و موحه مدهی کوری عبدالرہمان ، نهوانیش ده گپرتسه وه له
 حزره تی نه بو هورپره خوا لیتی رازی بی که پیغمبر ﷺ فرمویه تی : (إن کان

³⁰ واه : بهرستی پیارنکی خراپه .

³¹ قال ابو نعیم لی الخلیة ۶/۲۳۵ : صحیح متفق علیه من حدیث عروة عن عائشة هرب من حدیث مالک عن

محمد نظرّد به عنه عبدالله بن محمد .

الْحَرُّ فَأَبْرِدُوا عَنِ الصَّلَاةِ لِأَنَّ شِدَّةَ الْحَرِّ مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ) ^{۳۲} ، واته : نه گهر نِسْرَهَرُو زُوْر
 گهرم بوو نهوا نوئزه که کهمیک دواخن تا گهرمایه که کهم ده بیتهوه ، چونکه نه
 گهرمایه له ناگری دوزه خموه به .

۳۲) نیمامی نبین ماجه فرموویتهی : موحه مدهی کورې به حیا پنی وتین : ره وحی
 کورې عوباده پنی وتین : مالکی کورې نه نس پنی وتین و ده گپرتیهوه له نه بولزیناد ،
 نهویش ده گپرتیهوه له نعلنه عره ج ، نهویش ده گپرتیهوه له حه زره تی نه بو هوږه پره
 خوا لئی رازی بی فرموویتهی : پیغمبر ﷺ فرموویتهی : (إِذَا وَلَّغَ الْكَلْبُ فِي إِبَاءٍ
 أَحَدِكُمْ فَلْيَسْلُ سَبْعَ مَرَّاتٍ) ^{۳۳} ، واته : نه گهر سه گیک ده می له ناو فایبی به کیکتان
 نا ، با حوت جار بیشتوری .

بزانه : ده بی به کیک لهو حوت جاره خولی له گن بی همروه کو له ریوایتهی تر
 هاتوه .

۳۳) نیمامی نسائی فرموویتهی : قوته به پنی راگه یاندین و ده گپرتیهوه له نیسحافی
 کورې عبدالوللا نهویش ده گپرتیهوه له حه زره تی نه نس خوا لئی رازی بی
 فرموویتهی : پیغمبرم بینی ﷺ له کاتی نوئزی عمر ، خعلک داوای ناوی کرد
 بو ده ست نوئز به لام ده ستیان نه کموت ، له م کاته کهمیک ناربان هینا له ناو فایتک
 بو پیغمبر ﷺ ، پیغمبریش ده ستی موباره کی له ناو دانا و فرمانی به خعلک کرد
 ده ست نوئز بشون ، به چاوی خزم بینیم ناو له په لجه پرورزه کانی ده هاته دهره وه
 ناوه کو هموربان ده ست نوئزیان شوش ناوه که نه برا ^{۳۴} .

۳۴) نیمامی زهه بی فرموویتهی : عبدالولر هجانی کورې عومر پنی راگه یاندین که
 عومری کورې موحه مده پنی راگه یاندین که نه بو موحه مده پنی راگه یاندین که

³² صحیح مسلم ۱۱۹/۵ .

³³ سنن ابن ماجه ۱۳۰/۱ .

³⁴ سنن النسائي ۶۰/۱ .

نېټولوزلفلمر پټی راگه‌باندین که نیمامی ته‌حاری پټی راگه‌باندین که موزهنی پټی
 راگه‌باندین که نیمامی شافعی پټی راگه‌باندین که مالک پټی راگه‌باندین و ده‌گنډپتموه
 له لېولننزر ، لېویش ده‌گنډپتموه له لېو سه‌لمعه ، لېویش ده‌گنډپتموه له حمزره‌تی
 عالیشه لمرموپه‌تی : هندی جار پتلممبر ﷺ لېوهنده بهرژوو ده‌پرو نا ده‌مانوت
 هموو رۆژ بهرژوو ده‌پټی ، هندی جار پتلممبر بهرده‌وام بهرژوو نه‌ده‌پرو نا ده‌مانوت
 هېچی تر بهرژوو نایټی ، هرگیز نه‌مدیوه پتلممبر ﷺ هموو رۆژانی په‌ک مانگ
 بهرژوو پټی جگه له مانگی ره‌مزان نه‌پټی ، له‌دوای ره‌مزان زۆره‌په‌ی رۆزه‌کانی
 مانگی شه‌عبان بهرژوو ده‌پرو^{۳۵} .

نیمامی زه‌مپه‌ی لمرموپه‌تی : عه‌بدولومپه‌ی کورپی خه‌لف پټی راگه‌باندین که
 موحه‌مدی کورپی لېراهمی له‌نصاری پټی راگه‌باندین که لېو موحه‌مدی کورپی
 عه‌بدوللا پټی راگه‌باندین که له‌حمدی کورپی موحه‌مد و له‌حمدی کورپی
 عه‌بدولره‌حانی به‌تروجی وتیان : موحه‌مدی کورپی لمره‌ج پټی وین : یونسی کورپی
 عه‌بدوللا پټی راگه‌باندین که باوکی پټی وت : نیمامی مالک پټی وتم و ده‌گنډپتموه
 له نافع ، لېویش ده‌گنډپتموه له حمزره‌تی لېو عومر خوالی رازی پټی که پتلممبر
 ﷺ لمرموپه‌تی : (الَّذِي تَقُوهُ صَلَاةُ الْعَصْرِ كَأَمَّا وَكِرَ أَهْلُهُ وَمَالُهُ)^{۳۶} ، واته : له‌و
 کسه‌ی نوږزی عسری ده‌چی وه‌کو له‌و کسه‌ وابه‌مان و منالی لی له‌وتا پټی .

³⁵ تذکره الصلاة ۸۱۱/۳ .

³⁶ تذکره الصلاة ۱۳۷۲/۳ .

هندی له فرموده کانی نیمامی مالک

نیمامی مالک فرموده‌تی :

- کاتیک فرموده‌ی پتلمبر ﷺ ده خویندر پتلمبره ، نابی هیچ کنسی دهنگی بهرز بکاتمهوه ، چونکه نهو کسه‌ی دهنگی خوی بهسر فرموده‌ی پتلمبر ﷺ بهرز ده کاتمهوه هر وه کو نهو کسه‌یه که دهنگی خوی لهسر زانی پرزوی پتلمبر ﷺ بهرز کرد زتهوه .

- دونیا نویستی نهویه لیش و کارت حه‌لان بی و ، هیوات به دونیا نه‌بی .

- نه‌گهر پیاو مه‌دخی خوی کرد ، جوانی ده‌موچاوی له‌پوا و نامینی .

- له‌روژی قیامت مرؤه به‌مهدروو چاوی خوی جوانی خوای گه‌وره ده‌بینی .

- من له‌توام نه‌دا تا کو ۷۰ زانا شاهیدیان دا له‌سر له‌وه‌ی من شاهینی له‌توادانم .

- نابی کس له‌توا بدات تا کو پرسیار له‌یه‌کینگی له‌خوی زانتر نه‌کا : ناپا شاهینی له‌توا دانه بان نا ؟

- من پتم باش نه مرؤتیک به‌وستاری گوئی بداته فرموده‌کانی پتلمبر ﷺ ، پتم چاکه دابیشی لنبجا گوئی بگری .

- خالیدی کوری خیداش فرموده‌تی : به نیمامی مالکم وت : وه‌سپتم بکه . فرموی : له‌خوای گه‌وره برسئ و داوای فرموده له‌و کسه‌انه بکه که شاهینی گهر له‌وه‌ی فرموده‌ن .

- زانست نووریکه خوای گه‌وره له‌ناو دلی مرؤه دایده‌نی ، زانست به‌زوری ره‌وابهت کردن نه .

- واجبه له‌سر له‌و کسه‌ی داوای زانست نه‌کا خاوه‌ن هه‌یهت و له‌سرخو و هینن بی .

- نه گهر مرؤفٹك چاكه له گمڼ خوزى نه كات ، چاكه له گمڼ خملكش ناكات .
- زانست لهو كسه وهرگره كه دهزاني چي دهلي .
- نزيكهي حملتا كسم بيني له تايمه كان ، لهرموودم تمنا لهو كسانه وهرگرت كه باوه پينكراو برون .
- خواهرستك ههبرو له شام ، كاتيك ههحابه كاني بيني ولى : سوتند بهو خوايهي گياني مني بدهسته ههواريه كاني حمزرتي عيسا عليه السلام نه گهيشووننه نهو خواهرستهي كه ههحابه كاني موحمهد ﷺ نهيكه .
- وام بي گهيشتروه كه حمزرتي عيسا عليه السلام لهرمويه تي : نهى خملكشه سه زور مه كهن بهي يادي خواي گهوره ، چونكه زور سه كردن دلي مرؤرفه ق ده كات ، دلي ره قش له خواي گهوره دوره .
- پتويسته لهسر مرؤرفه وشتي بهرز لير بي نينجا داواي زانست بكات .
- نهو كسه زانباري كژه كاتوه و سوودي لي ده بيني كه به ههژاري و نهبروني داواي زانست ده كات .
- كاتيك ههستم ده كرد كهوا دلم ره ق بروه ، ده چوروم بو ديتسي وه لي خواي گهوره موحمهددي كوربي مونكهدير ، ههز كه چاوم بي ده كهوت نه هانمروه سر خوم .
- زانست به زوري له بهر كردن و خوتندهوه له ، بهلكو رووناكيه كه خواي گهوره له ناو دلي مرؤرفه دايدنه .
- ههز كه سي راستگو بي و درؤ نهكا ، خواي گهوره نهقله كه ي كم ناكاتوه و له پيري ده پيارتزي .
- كم كس ههيه زانستم لي وهرگرتي ، له كژنابي نه هاتيجه لام و له توام لي وهرنه گري !

کتابخانه کانی نیمام

لیمامی مالک هندی کتبی داناره وه کو :

۱- الموطأ : تایهته به فرموده کانی پیغمبر ﷺ ، نیمام فرمودی منی : لهم کتیبم به ماوهی شمس سالان دانا و کاتی تهواو بروم لریتم دا نار نار و وتم : خوایه نه گهر بز تو بی لری نابی نه گهر نا لری دهی .
که کتبه کم له نار ناروه که دهرهنا بینیم لری نه بووه ...

۲- رسالة في الوعظ .

۳- الرد على القدرية .

۴- تفسیر غریب القرآن ۳۷ .

دهرارهی (الموطأ) سهعدونی وارجینی فرمودی منی :

أقول لمن يروي الحديث و يكتب

و يسلك سبيل الفقه فيه و يطلب

إن شئت أن تدهي لدى الناس إماماً

فلا تعد ما تحوي من العلم يشرب

أشرك داراً كان بين يوتها

بروح و يهدو جبرئيل المقرب

و مات رسول الله و فيها بعده

بسنعه أصحابه قد تادبوا

³⁷ لهم کتابله مامزسا عمیره دین زیره کلی له کتبی (الأعلام / ۶ / ۱۲۸) بانی کردون .

و فرّق شمل العلم في تابعهمو
فكل امرئ منهم له منه مذهب
فخلصه بالسبك للناس مالك
و منه صحيح في الجس و أجرب
لبادر موطاً مالك قبل موته
فما بعده إن فات للحق مطلب
و دع للموطأ كل علم ترمده
فإن الموطأ الشمس و القمر كوكب
و من لم يكن كتب الموطأ بيته
لذلك من التوفيق بيت مخيب
جزى الله منا في موطأه مالكا
بالفضل ما يجزي اللبيب المهذب
لقد لاق أهل العلم حياً و ميتاً
فصارت به الأمثال في الناس تضرب
فلا زال يلقى قبره كل عارض
بمندلق ظلت عزاليه تسكب

واته : من هو كسه ده تيم كه داواي فرموده و (فقه) ده كات ، له گمر حضرت
لنيه خملك به زانا ناوت بيتن لهوا برؤ بز شاري مدينه و داواي زانست بكه ، همر
لهو شاره حضرتي جبريل عليه السلام و وحى بز يتيمبر ﷺ ده عينا و همر لسوى
يتيمبر ﷺ وهاتى كردوه ، له داواي لهو صحابه كاني زانستان بلاو كردوه له
نير خملك ، تا نيمامى مالك كزى كردوه ، جا حضرت بگه بنه موه تهنه كى كه
هموو زانستكى تپاه ، خواي گموره پاداشتى نيمامى مالك بداتموه ، نيتاش
خملك نمرونه به زيره كايفتى لهو ديتنموه .

واته : بزائن نيسلام لهم كاته كۆته گه كهي جوولاره وههزاره ، لهم كاته
هيدايتدهرى خهتلك له ناو گۆر دانرا ، نيمامي بهتفقواو پاريزهري زانست ، سهلامى
خوای ئى بى تا كۆرتايى زمانه .

بهمردنى تو نهى نيمام موسلمانان دلتان ههزا ...
به مردنى تو نهى خۆشهويست زاناکان غههبار بوون ...
بهمردنى تو دهريايهك له زانست شارداره نهى نيمامي گهوره ...
نهى پاريزهري لهممودهى يتهمبهري ﷺ ...
نهى ماموستاي زانايان ...
نهى پيشهواى مورتهقيان ...
نهى هيدايتدهرى گومراكان ...
نهى نستيرهى گهشاوى ناسماني زانايان ...
نهى باراني همورى تفقواو زانست ...
رهجت و سهلام و بهره كهتى پهروهمردگار برژى بهسهر گياني پاكت ...
نهى خۆشهويستی دل و رووناكى چاوم ...

(٤)

ئِيمَامِي

نُهْجِهْد

ناوی نیمام

ناوی نهجهدی کوری موحهئهدی کوری حهئهدی کوری هیلالی کوری نهسهدی
زوههلی شهییانی مهروهزی بهغدادیه .

لهدایک بوونی

نیمام له شاری بهغدا له مانگی ره بیعولههوهلی سان ۱۶۴ ی کۆچی لهدایک بووه ،
و ههر لهو شاره گهوره بووه و ههر لهو شاره وهلاتی کردووه ، نهم بهپێژه بو زۆر
جینگا سهلهری کردووه بو داواکردنی زانست ، وه کو : مهککه و مهدهنه و کووله و
بهسره و یهمن و شام و جهزیره ، یه کهم داواکردنی بو لهرموده له ساتی ۱۷۹ ی
کۆچی بو .

مامۆستایه کانی

ئیمامی ئەحمەد لە ژماره‌یه‌کی به‌کجار زۆر ئیمام و زانا زانستی وەرگرتووه ، ئهمانه‌ی خواره‌وه ناوی هه‌ندیکیانن :

- ئیمامی سولیمانی کورپی عوبه‌ینه .
 - قازی ئەبو یوسف .
 - ئیسماعیلی کورپی عوله‌یه .
 - یه‌حیای کورپی سه‌عیدی قه‌تانی له‌رمووده‌ناس .
 - ئیمامی شالعی .
 - عه‌بدولرهبه‌زاقی له‌رمووده‌ناس .
 - ئیبن ئەبی شه‌یه‌ی له‌رمووده‌ناس .
 - خالیدی کورپی حاریس .
 - ئیمامی حه‌لصی کورپی غیاس .
 - یه‌زیدی کورپی هارون .
 - عه‌لی کورپی عاصیم .
 - ئیسه‌حالی ئەززه‌ق .
 - عه‌بدوللای کورپی نومه‌یر .
- زۆر مامۆستای تریش که ژماره‌یه‌یان نزیکه‌ی ۲۸۰ مامۆستایه .

میخنده‌تی نیمام

دوای نهری نملنمون بوو به‌خلیفه ، موخته‌زله‌کان نهو بیروباوه‌په‌یان بز
رازانده‌وه که‌وا قورنانی پی‌رژز که فرموده‌ی خوای گه‌وره‌به دروست
کراوه^{۳۸} ، خلیفه‌ش نم بیروباوه‌په‌ی گرت‌ه بهر و زانایانی بانگ ده‌کرد ، نه‌گمر
نموانیش بهم قسده رازی بوویان وازی لی ده‌هینان ، نه‌گمر نا سزا ونازار ده‌دران
و بهند ده‌کران ، له پشه‌نگی هم‌موویان نیمامی نه‌حمد بوو ، پیش نموه‌ی بیهن
بز لای خلیفه ... نه‌بو جد‌عفمری نه‌نباری هاته لای و وتی : نه‌ی نیمام : تو
پشه‌وای خملکی نیستا ، نه‌گمر بهم بیروباوه‌په‌ خراپه رازی بیی نه‌وا خملکیکی
به‌کجار زرز به‌دوات ده‌که‌وی نموانیش رازی ده‌بن ، نه‌گمر رازیش نه‌بی هم‌روا ،
نه‌گمر نم پی‌اوه نه‌شکرزی تو هر ده‌مری ، جا له خوای گه‌وره برس‌ی و به‌مه
رازی مه‌به .

که نیمام نه‌مه‌ی بیست گریا و وتی : ماشاء الله ... ما شاء الله ...
نینجا بردیان بز لای خلیفه ، که گه‌بسته لای خلیفه لیتی پرس‌ی : قورن
دروست کراوه یان نا !!!
نیمام فرمودی : قورنانی پی‌رژز فرموده‌ی خوای گه‌وره‌به و دروست
نه‌کراوه .

که خلیفه نه‌مه‌ی بیست فرمانی دا به ۱۵۰ پی‌اوی خوی به قامچی له نیمام
بدن !!!

³⁸ به‌لام بیروباوه‌په‌ی لعلی سولنه و جماعه‌لویه که قورنانی پی‌رژز فرموده‌ی خوای گه‌وره‌به

نمبر زهر که سر کرده‌ی نم ستمکارانه برو وتی : هنر به کمان تا ماندو و ده‌برو
لنی ددها !!! نجا به ککی تر ده‌سات و لنی ددها تا ماندو و ده‌برو و
هنر و ما !!!

نیمام فرموده‌تی : نمونده لیمان دام له‌موش خوم چوم ، هنر نموندهم زانی وا
له بندگیانه فری درام !!!

نیمام فرموده‌تی : نمو کانه‌ی وستان له پشتم بدهن نایمان و ابو و جل و
بهرگم داکهن ، منیش نمو دوعایم کرد : خوابه : نه‌گمر من لمسر هلم ...
ممه‌تله عموره‌تم دیار کهوی ا

له‌بر نه‌وه جل و بهرگی نیمام له هه‌وا وه‌تا و نه‌که‌وته خواره‌وه و هنر چوار
ده‌وری نیمامی دابرو و له‌به‌پشت عموره‌تی دیار که‌وت ا

هزه‌کشی نموه‌بو که نیمام دور موی هرزی پشم‌بر بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ لمانا نم جل
و بهرگی دابرو بو تهروک هه‌روه کر خزی وا فرموده‌تی .

نمبر زهری ستمکار هنر له دنیا به سزای خزی گه‌پشت و خوی گه‌وره
به‌تک (گرو) کرد له سزای نازاردانی نیمام ا

له‌بر نم هم‌مو نازاره ، نیمام پیش نه‌وه‌ی وه‌لات بکات له جیاتی نه‌وه‌ی میز
له پشم‌وه‌ی بیته ده‌روه خونی تی ده‌رده‌چرو !!!

نم می‌هنه‌تی نیمام به‌رده‌وام بو تا ساتی ۲۲۰ ی کچی تا بوونی له‌واسق بیللا
به خلیفه ، نم خلیفه‌یه نیمامی له بندگیانه ده‌ره‌تا ، به‌لام که له‌لوت‌وه‌ک‌کیل
بوو به خلیفه زور ریزی له نیمام ده‌گرت و به‌هم‌مو شی‌وه‌یک ده‌به‌یست رازی
بکات .

کتیبه‌کانی نیمام

نیمام چمند کتیبه‌کی داناوه ، له‌وانه :

۱- المسند : تایبته به فرموده .

۲- التاريخ : تایبته به میزور .

۳- النسخ والنسخ .

۴- الرد علی الزنادقة .

۵- الطیر .

۶- فضائل الصحابة .

۷- المناسک .

۸- الزهد .

۹- العلل و الرجال .

شیوه‌ی نیمام

نیمام مرزفینکی درنژی دهم و چار جوانی کهمیک نه‌سهر بوو ، به‌رده‌وام جل و

به‌رگی سهی نه‌کرده‌به‌ر رحمتی خوای لی بی ، نیمامی له‌بو داوود فرموده‌تی :

نیمامی نه‌حمد پهاونکی دهم و چار جوانی ریکوینک بوو ، به‌رده‌وام جل و به‌رگی

نه‌سورور و سهی نه‌کرده‌به‌ر .

قوتابیه‌کانی نیمام

نیمامی نه‌جهد ژماره‌به‌کی به‌کجار زۆر قوتایی هه‌بوو که ئه‌مانه ناری هه‌ندێکیان :

- نیمامی بوخاری .
- نیمامی موسلیم .
- نیمامی نه‌بو داوود .
- عه‌لی کوڤی مه‌دیه‌نی فه‌رمووده‌ناس .
- نه‌بو زوڤعه‌ی رازی فه‌رمووده‌ناس .
- نه‌بو حاتمی فه‌رمووده‌ناس .
- به‌قی کوڤی موخه‌لله‌دی فه‌رمووده‌ناس .
- نه‌بن نه‌بی خه‌بسه‌مه‌ی فه‌رمووده‌ناس .
- نیمامی به‌غه‌وی .
- نه‌بن نه‌بیلدونیه‌ی فه‌رمووده‌ناس .
- نه‌جهدی کوڤی فورات .
- نه‌بو به‌کری نه‌سره‌م .
- نه‌بسحالی کوڤی لیره‌م .
- نه‌بو هه‌به‌دوللای بۆشه‌نجی .
- زۆر قوتایی تیره‌ش .

نه حوال و كهراماتى نيمام

- عهبدوللاى كورې نيمام لهرموويهتى : باركم له شمو و رزۇښك ۳۰۰ ره كهت نوږزى ده كرد ، بهلام كه قامچيه كاپان ليدا كردى به ۱۵۰ ره كهت ، له حوت رزۇ جارښك فورلانى ختم ده كرد ، كه شمويش دادهات سعاتيك نوږزى ده كرد ليجا كه ميك ده حوت ، ليجا هملده ستاوه و تا به پاني شونږزى ده كرد !!!
 - كاتيك لافاوه گوره كهى شارى به خدا روى دا له ساتى ۷۲۰ كزچى ، لاره كه له هر چوار دورهى قهبرى نيمامى له حمد و ستا و تالانته لوه حسيرانهى دورهى قهبره كهشى تهر نه كرد !!!
 - له جدى كورې موحه ممد لهرموويهتى : من له نار دهرها بروم لوه روزهى نيمامى له حمد و هفانى كرد ، گوږم له ده لگيك برو لهرمووى : بنده له خواتر سه چا كه كه مرد كه ناوى له جدى كورې حنبهله !!!
 - سللمهى كورې شهيب لهرموويهتى : له لاي نيمامى له حمد دانشتووين ، به كيك هاته ژورروه و لتي پرسين : كامهتان له جدى كورې حنبهله ؟ به كيك نامازهى بز نيمام كرد .
- پاوه كه وتى : من له شونږيك هاتووم كه ۴۰۰ لهرسه خ ليره دوره ۳^۹ ، هر بز بهننى تزش هاتوومه ، له خهولمدا به كيك پنى وتم : برز بز لاي نيمامى له حمد و پنى بلتى خواى گوره له ترازبه و لريشته كاني لاسمان و زهوش له ترازين !!

39 كه لږكهى ۱۰۰۰ كيلومتره !!

● بازارگانیک لیسر خۆی واجب کرد که چمند قازانجی پی ده گات له قافلته که ی ، همووی بدات به نیمای نهجد ، پی قازانجه که ی ۱۰۰۰۰ دره مه ، که بۆ نیمای برد پی وت : قوربان : نیم پارهیم بۆ جهناپت هیتاره ، نیمام سهیری کرد و فرمووی : نیمه حالمان باشه ، خوای گهوره پاداشتی خیرت بدانهوه !!!

پاره که ی لی وهرنگورت !!

● نه لسه نی کوری عهبدو له مزیزی جهدهوی فرموویته ی : سی هزار دینارم به دیاری بۆ نیمای نهجد برد ، که وستم پی بدهم فرمووی : پیوستیم پی نه ، سوپاس بۆ خوا پاره مهیه !!!

● صالحی کوری نیمام فرموویته ی : هندی جار باوکم نه دیت ورده نانی رهقی هه لده گرتوه و له نار قاپنکی داده نا و ناری به سردا نه کرد تا نهرم پی ، هرگیز نه مینیه میره بخوا مه گهر گندوره نه پی به نان یان خورما پیخوا و ، هندی جار نه خۆش ده بروم باوکم ناویکی ده هیتا و هندی قورنانی لیسر نه خۆینده وه و فروی لهم ناوه ده کرد و ده یفرموو : پیخوزه و دهه و چاری خۆلی پی بشز .

● نه لهرهزی فرموویته ی : له هیچ مه جلسیک هزارم نه دیوه به عزیزهت و سه ربه لند پی وه کو هزاره کان له مه جلسی نیمای نهجد سه ر به لند بوو ، نیمای نهجد رووی له نار ده کرد و پستی له ده ولتمه نده کان ده کرد ... به یانکی له سه رخز بوو و ، په له ی نه ده کرد و خۆی به کهم ده زانی ، کاتیک بۆ لهتوا داده نیشته له دوا ی عه سر تا پرساری لی نه کرابوایه سه ی نه ده کرد ، مرۆفینکی به خشینهر بوو ، بهرده وام زهرده خه له ی لیسر لیوان بوو !!!

- فاتیمه‌ی کچی نیمام فرموویه‌تی : جارتکیان مالتی صالحی برام سووتا و گشت کمل و پهلی لی فهوتا که نزخه‌که‌ی نزیکه‌ی ۴۰۰۰ دینار بوو ، صالح وتی : سویتد به خوا من غمبار نیم له‌سهر سووتانی نهو کمل و پهل ، به‌لکرو غمبارم له‌سهر کراسیتیکی بارکم که بز ته‌به‌روک نویتزم تیا ده‌کرد ...
که ناگره که دامرکاوه بینیمان هموو ماله که سووتاره ته‌نیا کراسه‌که‌ی نیمام نه‌بی !!

- عملی کوری حسنه فرموویه‌تی : جارتکیان مالممان سووتا و هموو کتیبه‌کامم له‌گه‌لن سووتان ته‌نیا کتیپیک نه‌بی که به‌ده‌ستی نیمامی نه‌جهد نوسراو بوو !!

فهرمووده‌ی زانایان ده‌رباره‌ی نیمامی نه‌جهد

- نیمامی شافعی فرموویه‌تی : نه‌جهد نیمامه له فرمووده ... نیمامه له زمان ... نیمامه له دونیانه‌وستی ...
- نیمامی نیسحافی کوری راهروی فرموویه‌تی : نیمامی نه‌جهد خزمه‌تیکی زوری نیسلامی کرد .
- عملی کوری مه‌دیبنی فرمووده‌ناس فرموویه‌تی : کس وه‌کو نیمامی نه‌جهد نیه له به‌هیزی له‌بهر کردنی فرمووده .
- نیمامی نه‌بو سه‌ور فرموویه‌تی : نیمامی نه‌جهد ماموستاو پیشه‌وامانه .
- نیمامی دارینی فرموویه‌تی : تاوه‌کو نیتستا نه‌مینیوه کس وه‌کو نیمامی نه‌جهد فرمووده‌ی له‌بهر بی .

- نهو حاتمی رازی فرموده‌ناس فرمویه‌تی : نه‌گهر بینتان یه‌کینک نیمامی
نه‌جهدی خوش دهوی ، بزانت له‌سهر ریازی سونه و جمعا‌عه‌یه .
- نهو زور‌عه‌ی فرموده‌ناس فرمویه‌تی : نیمامی نه‌جهد هه‌زار هه‌زار
فرموده‌ی له‌بهر بوو (واته‌یه‌ک ملیون فرموده) !!!
- یه‌حیای کوری سه‌عیدی قه‌تتانی فرموده‌ناس فرمویه‌تی : تاوه‌کو نیستا
قوتیه‌کی وه‌کو نه‌جهدم نه‌بینوه !!!
- عهدولر‌ه‌ز زافی فرموده‌ناس فرمویه‌تی : هیچ کسه‌ینکم نه‌بینوه له
تیگه‌پشتن و له‌خواترسی وه‌کو نیمامی نه‌جهد ، کسه‌ نه‌ها‌تۆنه‌ لامان له‌و
چاکر بی !!
- یه‌حیای کوری مه‌عینی فرموده‌ناس فرمویه‌تی : کسه‌ له‌ ژیر ناسمان له
نیمامی نه‌جهد تیگه‌پشتوتر نه‌یه ، نه‌ له‌ روه‌ه‌لات و نه‌ له‌ رۆژئاوا !!
- له‌بهر خه‌سه‌مه‌ی فرموده‌ناس فرمویه‌تی : کسه‌ی وه‌کو نیمامی نه‌جهدم
نه‌بینوه !!
- نین نه‌بی حاتمی فرموده‌ناس فرمویه‌تی : پرسیارم له‌ باو‌کم کرد :
کامه‌یان له‌ فرموده‌ شاره‌زاتر بوون : نیمامی نه‌جهد یان نیمامی عه‌لی
کوری مه‌دیه‌نی ؟
- فرموی : وه‌کو یه‌ک بوون ، به‌لام نیمامی نه‌جهد تیگه‌پشتوتر بوو ا
- بۆشه‌نجی فرمویه‌تی : کسه‌م نه‌دیوه‌ وه‌کو نیمامی نه‌جهد له‌ له‌قل و زۆری
زانست .
- لین واره‌ فرمویه‌تی : نیمامی نه‌جهد خاوه‌ن تیگه‌پشتن و له‌بهر کردن و
شاره‌زایی و زانست بوو .
- نیمامی نسائی فرمویه‌تی : نیمامی نه‌جهد زانستی فرموده‌ و له‌خواترسان
و دونیا‌نه‌ویستی و نارامی کۆ‌کرده‌بۆوه .

- نیمامی نه‌بو داوود فرم‌وویتنی : مه‌جلیسی نیمامی نه‌جهد مه‌جلیسی قیامت بوو ، به‌هیچ شیره‌یه‌ک باسی دونای تبا نه‌ده‌کرا ، هدرگیز گویم له‌و به‌ریزه نه‌بووه باسی دونیا بکات ا
- خه‌تیپی به‌غدادی فرم‌وو‌ده‌ناس فرم‌وویتنی : نیمامی نه‌جهد پشه‌وای فرم‌وو‌ده‌ناسان و خۆرا‌گر له‌ می‌حنه‌ت و به‌ر‌گری‌کهر بوو له‌ سونه‌تی پشه‌مهر ﷺ بوو .
- نیمامی عیجلی فرم‌وویتنی : نیمامی نه‌جهد پیاویکی باوه‌رین‌کراوی چاکی ره‌وشت پا‌که ، به‌رده‌وام له‌سه‌ر سونه‌تی پشه‌مهر ﷺ بوو .
- نیمامی ئینول‌عی‌ماد فرم‌وویتنی : نیمامی نه‌جهد گه‌وره‌ی نو‌مه‌تی نی‌سلامه و زانای سه‌رده‌می خۆی بوو .
- نیمامی زه‌ه‌ه‌بی فرم‌وویتنی : نیمامی نه‌جهد گه‌وره‌ی مو‌سل‌مانانه .
- نیمامی سه‌خاوی فرم‌وویتنی : مو‌سنه‌دی نیمامی نه‌جهد له‌هه‌موو مو‌سنه‌ده‌کانی تر سه‌حیح و به‌هێزتره .
- نیمامی نه‌بو نو‌عه‌بیم فرم‌وویتنی : نیمامی نه‌جهد پشه‌وا‌به‌کی گه‌وره‌ی خاوه‌ن پله‌یه‌کی به‌رز بوو .
- نیمامی نه‌بو داوودی ته‌یالیسی فرم‌وویتنی : هیچ کسه‌یک لام خۆشه‌ویستر نه‌یه له‌ نیمامی نه‌جهد .

ههندی له فهرمووده‌کانی نیمام

نیمام فهرموویه‌تی :

- پتویسته نهم دونیایه کهم بی بز داواکاری زانست ، نه‌گهز زۆر بوو ...
زانسته‌که‌ی ده‌با !
- نه‌گه‌ر که‌سێک خۆی نه‌ناسی ، مه‌دح کردنی خه‌لتک سوودی بی نا‌گه‌یه‌نی .
- هه‌ر فهرمووده‌یه‌که‌م نووسی بی کارم پی کردووه ، تا وام لیهات
فهرمووده‌یه‌که‌م نووسی که پتھه‌به‌ر ﷺ خۆی خۆی گرتووه و دیناریکی دا
به خۆینگه‌ره‌که ، منیش ناوام کرد و دیناریکم دا به خۆینگه‌ره‌که .
- ترسی خوای گه‌وره‌ وای لی کردووم خواردن و خواردنه‌وهم نه‌مینی .
- هه‌ر کاتی مردم دینه‌ یاد ، نهم دونیا به‌که‌م دینه‌ پیش چاو .
- چه‌زم لیه‌ له‌ شوینکی وام ، هیچ که‌سی نه‌مینی .!
- به‌ته‌نیا مانه‌وه و خه‌لته‌ت کردن ، چه‌وانه‌وه‌ی دلی منه !
- له‌خوای گه‌وره‌ داواکارم نه‌پاداشت و نه‌سزام له‌سه‌ر بلاو کردنه‌وه‌ی نهم
زانسته‌ به‌داته‌وه !!
- نه‌گه‌ر داوای پاره‌ت کرد ، پشت تی ده‌کا ، نه‌گه‌ر پشت تی کرد به‌خۆی
داوات ده‌کات و دینه‌ ناو ده‌ست !!
- نه‌گه‌ر فهرمووده‌ ده‌رباره‌ی گه‌وره‌یی پاداشت و سه‌ختی سزا بی ، نیمه‌ زۆر
له‌ نیساده‌که‌ی نا‌کۆلینه‌وه و توندی به‌کار ناهیتین و ، نه‌گه‌ر بی هه‌زیش بی
وه‌ریده‌گرین ، به‌لام نه‌گه‌ر له‌ جه‌لان و چه‌رام بوو ، له‌وا توندی‌وه‌ی تیا
ده‌که‌بین و ته‌نیا سه‌حیحه‌که‌ی وه‌رده‌گرین !!
- با ته‌قوا هه‌رده‌م له‌ دلت بی و قیامت له‌ پیش چاوت بی !!

وفات کردنی نیمام

نیمامی نه‌جهد دواى خزره‌ه‌لانی رۆژى جومعه‌ى دوانزه‌ى مانگی ره‌په‌ولشاخیری سالی ۲۴۱ى کۆچی له‌ شاری به‌غدا وه‌فاتی کرد له‌ تهمهنی ۷۷ سالیدا ، دواى نه‌وه‌ى نۆ رۆژ له‌ نه‌خۆشیه‌ کوشنده‌که‌ى به‌سه‌ر برد ، نیمامی نه‌په‌ به‌کری معروه‌زی چاوه‌کانی نووفاند و شۆردی ، ئینجا موحه‌مه‌دی کورپی عه‌بدوللا نوێزی له‌سه‌ر کرد و له‌دواوه‌ى ۸۰۰۰۰۰ پیاو ۶۰۰۰۰ ئافره‌ت نوێزیان کرد، به‌لام نه‌وانه‌ى به‌ نه‌نیا نوێزیان له‌سه‌ر کرد له‌گه‌ن نه‌وانه‌ى سه‌ره‌وه‌ ملیۆنێک و ۸۰۰۰۰ کەس بوون !!!

که‌ وه‌فاتی کرد هه‌موو خه‌لکی شاری به‌غدا گریان و ، زیاتر له‌ ۲۰۰۰۰ جووله‌که‌ و دیان موسته‌مان بوون !!!

سه‌لامی خوات لی‌ بێ نه‌ی نیمام ...

خوای گه‌وره‌ په‌له‌ وپایه‌ و ناوت به‌رزتر بکات ...

نه‌ی گه‌وره‌ی نیمانداران ...

نه‌ی سه‌رداری زانایان ...

نه‌ی چاکترین فه‌رموده‌ناس ...

نه‌ی پێشه‌واى له‌خواترسان ...

ره‌جه‌ت و فه‌زلی خوای گه‌وره‌ وه‌کو باران به‌رۆی به‌سه‌ر فه‌به‌ره‌کەت ...

نه‌ی به‌رگریکه‌ر له‌ ئایینه‌ په‌رۆزه‌که‌ى خوا ...

سەرچاوه كان

- ١- وفيات الأعيان / ابن خلكان .
- ٢- مناقب الأئمة الأربعة / ابو عبدالله المقدسي .
- ٣- شذرات الذهب / الإمام ابن العماد الحنبلي .
- ٤- الكواكب الدرية / العلامة عبدالرؤوف المناوي .
- ٥- تاريخ بغداد / الحافظ الخطيب البغدادي .
- ٦- تذكرة الحفاظ / الحافظ الذهبي .
- ٧- تدريب الراوي / الإمام السيوطي .
- ٨- مسند الإمام أبي حنيفة / تحقيق : صفرة السقا - الطبعة الأولى - ١٣٨٢هـ .
- ٩- أبو حنيفة / د. محمد يوسف موسى .
- ١٠- تاريخ جامع الإمام الأعظم / هاشم الأعظمي .
- ١١- شرح صحيح مسلم / الإمام النووي - الطبعة الرابعة - دار إحياء التراث العربي .
- ١٢- المختصر في أخبار البشر / أبو الفداء عماد الدين إسماعيل .
- ١٣- ضياء الصدور / ظاهر شاه ميان عبدالعظيم .

- ١٤- الخيرات الحسان / الإمام ابن حجر الهيتمي .
- ١٥- المستدرک / أبو عبدالله الحاکم - تحقيق : مصطفى عبدالقادر عطا - دار الكتب العلمية - بيروت - ١٤١١هـ .
- ١٦- كتاب الطبقات / خليفة بن خياط .
- ١٧- حلية الأولياء / الحافظ أبو نعيم .
- ١٨- تنوير الخوالمک / الإمام السيوطي .
- ١٩- مشاهير علماء الأمصار / الحافظ ابن حبان .
- ٢٠- سنن ابن ماجه .
- ٢١- سنن النسائي .
- ٢٢- التذكرة / الإمام القرطبي .
- ٢٣- إحياء علوم الدين / الإمام الغزالي .
- ٢٤- المجموع / الإمام النووي .
- ٢٥- الأعلام / خير الدين الزركلي .
- ٢٦- طبقات الشافعية / ابن هداية الله - تحقيق : عادل نويهض .
- ٢٧- الأم / الإمام الشافعي - تحقيق : محمد زهري النجار .
- ٢٨- الشافعي حياته و عصره / محمد أبو زهرة .
- ٢٩- ديوان الإمام الشافعي / تحقيق : إسماعيل يوسف .
- ٣٠- مغني المحتاج / الخطيب الشربيني .

- ٣١- مناقب الشافعي / ابن أبي حاتم .
- ٣٢- المجموع / الإمام النووي .
- ٣٣- توالي التأسيس / الحافظ ابن حجر .
- ٣٤- الطبقات الكبرى / الإمام الشعراني .
- ٣٥- تحفة الأجيال / الإمام السخاوي الحنفي .
- ٣٦- الوافي بالوفيات / صلاح الدين خليل بن أيبك الصفدي .
- ٣٧- أعلام العرب / عبدالصاحب الدجيلي .
- ٣٨- كشف الظنون / حاجي خليفة .
- ٣٩- الكواكب السائرة / نجم الدين الغزي .
- ٤٠- الجامع المختصر / ابن الساعي .
- ٤١- مناقب الشافعي / الإمام البيهقي .
- ٤٢- طبقات الشافعية / الإمام الأسنوي .
- ٤٣- ذيل تذكرة الحفاظ / الحافظ أبو الحسين الدمشقي .
- ٤٤- القول البديع / الحافظ السخاوي .

